cū oīm nrm̄ membra ſi in linguis verterent̄ . eam laudare nullus
ſufficere valeret Itē cum non ſpeōſa laus ſit in ore pccōris qūo
ego miſer indigniſſime vite homūcio: laudes marie audeā ſona
re cum in his illū digniſſimū vite iheronimū audiā trepidare
Sic namqȝ dicit Timeo valde ⁊ ſatis ꝑtimeſco dū marie cupi
o parere profectibus. ne forte ſicut improbꝰ. ita vt indignꝰ lau-
dator inueniar: profecto cū nec ſcitas nec facūdia ſuppetet. vt
btām ⁊ glōſam v̄ginem digne laudare queā Itē ad quid paux
illum aque mari addā. ad quid modicum lapillū monti adiiciā
Sic certe cum maria diuinis ⁊ āgelicis laudibus nimis magni
fica ſit Quid nrā quid p̄cipue mea paruitas eius laudibus ad
ijcere poſſit Deniqȝ beatus iheroꝰ de ipſa loquens ait Ut ve-
rum fateor quicquid humanis dici pōt verbis nimis a laude ce
li eſt. qūo diuinis ⁊ āgelicis eſt excellentius predicata ⁊ lauda/
ta preconiis: a prophetis prenunciata. ⁊ a patriarchis figuris ⁊
enigmatibus preſignata ab euāgeliſtis exhibita ⁊ mōſtrata ab
angelo venerabiliter atqȝ officioſiſſime ſalutata Hec omnia dili
genter penſata pium lcōrem ⁊ pium auditorem mouere debēt
merito. vt ignoſcant mihi quicquid inſufficientie: quicquid im/
pericie eis occurrerit in hoc ſcripto: quomō enim ego tā inſuffi
ciens cudere valerē ea que tante virginis laudibus digna: tāte
qȝ virginis zelatoribus grata forent: cum in his ille tantus eius
laudator ⁊ zelator btūs bern̄ coartetur ait enim ſic Non eſt qd̄
me delectet magis: non eſt quod terreat magis. q̄ꝑ de glā virgi
nis matris marie habere ſermonē Et cām huius ſubiungens
ait Tāto eam affectu deuotionis āplectunt̄: honorant ſuſcipi-
piunt vt dignum eſt vniuerſi vt licet de ea loqui geſtiant. Om-
nes tamen quicquid dicit̄ de indicibili eo ipſo qd̄ dici potuerit
nimis gratum ſit: minus gratuȝ ſit: minus placeat: minus accep
tetur. Hortatur tn̄ ⁊ conſolatur beatus Iheronimus dicens.
Et ſi nemo ad hoc inueniatur idoneus votis tū omnibȝ ceſſare
non debet etiam quilibet pccōr a laudibus: Beatus etiā augꝰ
loquens qūo dei filius matri ſue fecunditatem attulit venien/
do ⁊ integritatem naſcendo non abſtulit poſt pauca vero ſicut in
tulit idem auguſtinus dicens Tātum quippe donū dei nec fari

poſſumus. qm̄ ſumus ad eius enarrandam magnitudinem par
uuli. ⁊ tamen laudare pellimur. ne tacendo maneamus ingra-
ti. Et certe vidua paupercula que duo minuta erea deo gratiſſi
ma obtulit nō ꝓpter hoc nihil offerre debuit quia magna offer
re non valuit. hinc ꝙ ego pauꝑ ingenio ymmo pauperrimus tā
ſciā ꝙ̄ eloquio: hoc exiguum donū. hoc paupculum ſcriptuꝫ ad
honorē tante regine offerre preſumpſi. vt in ipſo tanꝙ̄ in obſcu
ro ſpeculo: ſimpliciores eiuſdem regine amatores. qualis. ⁊ ꝙ̄
ta ipſa ſit. ſaltem tenuiter ſpeculentur Et quia idem ſcriptuꝫ in
ſtar rudis ſpeculi repn̄tatiuū eſt vite ⁊ gratie ⁊ glorie marie. iō
non inconuenienter appellari poteſt ſpeculū marie. Eya ergo
beatiſſima dn̄a mea maria: exiguum munus quod dat tibi pau
per amicus accipito placide Te enim cum hoc munuſculo. te
cum hoc opuſculo ſalutationis ſaluto. Te genibus flexis te ca-
pite inclinato. te corde te ore ſaluto. ſalutanſqꝫ dico Aue maria
grā plena ⁊cetera.

¶ Explicit prologus

Sequit̄ tabula huius operis

Tabula p̄ntis operis per ordinem alphabeti ordinata

Abiſſus eſt maria ſermone quinto.
Abſqꝫ nubibꝫ rutilat maria ſer.ix.
affectuoſiſſiā p charitatē ē maria.ſer.iiii.
ancilla dn̄i eſt maria.ſer.viii.
angelos pacificat nobis maria.ſer.ix.
anna btā tres habet dotes ſer.vi
amara fuit maria in paſſione. ſer.iii.
amor marie ad deum. ſer.ix.
annus triplex eſt ſer.xii.
arbor eſt maria ſer.xiiii.
arbor terebinti eſt maria ſer.v
Aurora eſt maria.ſer.ix
Aſſumpta eſt corpe ꝛ anima ſer.x.

Beatitudines marie quātum ad corpus ſer.vi.
Beatiudines marie quātū ad aiām ſer.vi.
benedictio ꝯiugū viduaꝝ ꝛ v̄ginū ſer.xiii.
Benedcā eſt maria magnitudine glē ſer.xii.
bn̄dcā eſt humilitate ꝯtra ſuperbiā ſer.xiii.
bn̄dcā eſt manſuetudine cōtra iracundiā ſer.iiii. ꝛ xiii.
benedcā eſt ſtrēnuitate ꝯtra accidiā ſer.xiii.
Bn̄dcā eſt liberalitate contra auariciā ſer.xiii.
benedcā eſt ſobrietate contra gulam ſer.xiii.
bn̄dcā eſt caſtitate contra luxuriā ſer.xiii.
benedcā eſt charitate ꝯtra inuidiam ſer.xiii.
benedcā ē maria a dō nobilitate ſue ꝓlis ſer.xii.
bn̄dcā eſt maria ab angelo ſer.xii.
bn̄dcā eſt maria ab hōie ſer.xii
bn̄dcā eſt maria grē plenitudine ſer.xii.
Charitas marie ſer.iiii.
Charitas triplex.in corde ore ꝛ opere ſer.iiii.
charitas marie ad deum ꝛ ad ꝓximū ſer.iiii.

Celum eſt maria ſer.v. E
caſta fuit maria ſer.iiii. M.
conceptio chri glorioſa. ſer ix. K
Compatur nobis maria ſer.vi. G
contemplatio aīe exemplo marie ſer.x a
crapula reprobatur ſer.iiii. L
curam noſtri habet maria ſer.vi. N

Defendit nos maria contra demones ſer.ix. P
deſertum eſt maria ſer.xvi. F
diabolū vincit maria ſer.xii. N
dies eſt vita iuſti ſer.ix. N
digniſſima eſt maria ſer.i. F
diues eſt maria. ſer.viii. E
diuites chrām etiā inueniunt ſer.iiii. K
dn̄s rōnalis creature fuit cum maria ſer.viii. G
dn̄s pius ꝛ miſericors ſermo.viii. H I
dn̄s fidelis ꝛ famoſus ſer.viii. L M
dn̄s aule v̄ginalis. ſer.viii. O
dn̄s matris ſue. marie ſer.viii. Q
dn̄s potentiſſimus ſer.viii. a
dn̄s ſapientiſſimus ſer.viii. D
dn̄s veraciſſimus Ibidem
dn̄s opulentiſſimus ſer.viii. E
dn̄s indeficientiſſimus ſer.viii. F
dn̄s piiſſimus fuit cū maria ſer.viii. H
dn̄s cū maria vt ſponſus cū ſponſa ſerm̄.viii. S
dn̄s cū maria vt cū ſua ancilla ſer.viii. T
dn̄s cum maria vt ſol cū aurora ſer.ix. a
dn̄s cum maria vt flos cum v̄ga
dn̄s cum maria vt rex cū regina ſer.xi A
dn̄a angeloꝝ eſt maria ſer.iii. O
dn̄a demonū eſt maria. ſer.iii. R
dn̄a hoīm eſt maria ſer.iii. Q
domus ſeptem calūnarum fuit maria ſer.vi. a

Domos tres habuit chriſtus ſer.vii. C
Domus dei eſt mens humana ſer.ix Q
Dona ſci ſpūs in maria. ſer.vi. A
Dotes corpis ꝛ anime que ſunt ſer.vi. P

Egreſſa eſt maria de vtero ſine pccō ſer.xi. B
Exaltata eſt maria. ſuper choros āgelorum ſer.vi. O

Fructus marie eſt generoſiſſimus ſer.xiiii. B
fructus ventris marie eſt delicioſiſſimus ſer.xiiii. D.
Fructus marie copioſiſſimus. ſer.xiiii L
fructus marie v̄tuoſiſſimus ſer.xiiii H
fructus marie qūo datur hominibus ꝯtra ſeptem vicia capita-
lia ſer.xv. A B C D E F.
fructus ventris marie xii. habet frcūs. ſer.xvi B C D ꝛce
famoſiſſima eſt maria ſer.viii. M
fideliſſima eſt maria. ſer.viii. L
filia dn̄i eſt maria. ſer.viii. O
famula dei eſt maria. ſer.vi. M
familiariſſima deo eſt maria Ibidem
fecundiſſima eſt maria. ſer.vii. L
Flos v̄ginitatis eſt in maria ſer.x H
flos honeſtatis eſt in maria ſer.x H
flos fecūditatis eſt in maria ſer.x. I
flos immortalitatis eſt in maria ſer.x. L
flos quadruplex eſt in maria ſer.x. F
fructus arboris marie eſt chriſtus ſer.v H

Gaudio eterno plena fuit maria ſer.vii. G
gehenne penas quō tollit ſer.xvi. H
generoſitas chriſti ſer.xiiii. B
Gloria dn̄i qūo plena eſt maria. ſer.vii. Q
grām veram habuit maria. ſer.v. B
grā vera que ſit ſer.v B
grā fallax que ſit Ibidem
Grē immenſitas ꝛ plenitudo quomō fuit in maria. ſer.v

D xvi. I xxii. B
grã marie multiplex eſt ſer.v. K
gratie ꝛ miſcdie ramos qualiter extendit ſer.v. K G
grã donorum fuit in maria ſer.vi H
grã labiorum Ibidem
grã priuilegioꝝ ſer.vi. B C
grã premiorum ſer.vi. P
gratiam qualiter inueniemus. ſer.v. C

Honeſtatis flores qũo ſunt in maria. ſer.x. H
humilitas eſt fructus marie. ſer:xiii. B
humilitas marie ꝑ abigael qualiter figuratur ſer.viii. T

Ignis conſumens qualiter eſt chriſtus
Ioſeph qualiter plus credidit grē marie ꝙ eius vtero et natu
re ſer.xv. L
Ingreſſus marie ad gloriam ſer.xi. E
Illuminatrix eſt maria ſer.iii. K
illuminata eſt maria Ibidem
illuminat maria multis modis ſer.iii. L M N
immenſa eſt grã marie ſer.v. D
intellectu plena eſt maria ſer.vii. C
iuſtiſſima qualiter eſt maria. ſer.viii. I
iuſtos qũo tenet maria ne cadant ſer.vii. N

Lenitas marie ſer.xiii. E
lapis eſt chriſtus ſer.ix. I
lancea eſt maria contra peccatum ſer.ix S
Lauat pedes noſtros maria ſer.viii. T
laudare mariam qualiter hortamur In ꝓlogo
leticia eterna plena eſt maria ſer:vii. S
liberalis eſt ſer.xiii. H
lignũ vite eſt maria ſer.xiiii. P

Lignũ vite habet xij fructus ibidem
loca tria habet maria. ſer.ix. L
locuta eſt maria ſepties. ſer.vj. M
luminibus tribus comparatur maria ſer.xi. C
luna dicitur maria ſer.xi. D

Manſuetudo marie ſer.xiii. M Et ſer.iiii. H
Mare plenum quõ dr maria ſer.iii. C. Et ſer.vii. M
Mare amarũ quomõ dr. ſer.iii. B
maria qualiter interpretatur ſer.iii. A
maria quõ in eternũ ꝑmanet cũ ſuo filio ſermone.viii. F
mater ⁊ virgo eſt maria ſer.xi. K
mater dei eſt ſer.vi. L Et ſermone viii. Q
mater oĩm fideliũ qualiter eſt maria. ſer.viii. R
mediatrix eſt maria. ſermone ix. N
mens pacifica videbit deum ſer.ix. L
miſericors eſt maria: ſer.viii. H
miſericordie ramos qualiter extendit ſer.v. G
miſericordie dñi multe ſunt ſer.viii. H

Noctes ⁊ dies ãni equanimitatis qualiter ſunt ſer.xii. P
noctes ⁊ non dies habꝫ annus ſeueritatis ſer.xii. P
noctes non habꝫ ſed dies: annus benignitatis. ibidẽ
nomen: maria qualiter conuenit huic ṽgini. ſer.iiii. A
nutriũtur mente famelici ſer.xvi. F
nox eſt vita pccõris ſer.ix. N

Odor bonus marie ſer.vii. O P
oĩm ſcõrum ſtatum ꝑfecte habuit maria ſer.vii. M
operari debemus ꝯtra pccm̃. exemplo marie. ſer.ix R
opus dñi eſt maria quod nõ habet ſimile ſer.vii. Q

Pacificat nobis angelos maria ſer.ix. O

Patiens fuit in aduerſis ſer.iiij. H
patientia iuſtoꝝ quō nos conſolatur ſer.xv. E
pauper fuit maria ſer.iiii. K
pax noſtra chꝛūs eſt ſer.xvi. A
piiſſima eſt maria ſer.viii. H
plena grē eſt maria ſer.i. D ꝛ v. D ꝛ vi. I ꝛ xii. B
plena fuit ſapiētia ſer.vij. A
plena fuit pietate ſer.vii. I K
plena fuit vtutū fama ſer vii. O
pꝛemia marie que ſunt ſer.vi P
potentiſſima eſt apud deum ſer.vi N
priuilegia ſeptem habuit maria ſer.vi. H I K L
progreſſus marie in grā ſine exemplo ſer.xi A
pꝛofundiſſima eſt maria ſer.v. D E
puriſſima fuit maria ſer.i. A

¶ Quinqꝫ dulciſſime ſnīe oꝛdīnant in angelica ſalutatione

Ramos grē ꝛ mīe extendit maria. ſer.v K
Regina eſt maria ſer.xi E
Rex eſt chꝛūs cū maria
Rubus incōbuſtus eſt maria ſer.ix K

Sapientiſſima fuit maria. ſer.viii. D
Sāctificata eſt in vtero ſer.xi. B
Scōs tenet ne cadāt ſer.vii. N
Sobꝛia fuit maria ſer.iiii. L ſer.xiii. I
Sol iuſticie oꝛitur nobis per mariā ſer.ix. H
Sol exurēs mōtes eſt chꝛūs ſer ix. N
Solē vꝛentē refrigerat maria Ibidem
Stella maris eſt maria multis rōnibꝰ ſer.iii K O H I
Studioſiſſima eſt maria. ſer.iiii. I
Sponſa dei eſt maria ſer.viii. O

Tempata fuit cibo ꝛ potu maria ſer.iiii. L

Terebinto arbori compat maria ſer.v. E
Terebinti due ſpēs ſunt maſculus ꝛ feia ſer.v E
Terre compatur maria ſer.vii. G
Tribus lūinibus compatur ſer.xi. C

Ue triplex eſt.ſ.culpe.miſerie.ꝛ gehenne de quibus libera fu it maria ſermone ſecūdo A
Ue culpe triplex eſt: cordis.oris ꝛ operis Ibidem.
Ue miſerie tplex: naſcētiū parientiū ꝛ morientiū.ſer.ii. E f g h
Ue gehenne triplex ſer.ii: K L M N
Uerba ſeptem habuit maria ſer.vi E
Uidone bñdictio quō marie conuenit ſer xiii. K
virga aaron ſignificat mariā. ſer.viii. K
virga fumi eſt incipientibus ſer.x A
virga lignea florida eſt ꝓficientib⁹ ſer x. B
virga aurea perfectis eſt maria ſer x C
virga regia quō eſt maria ſer.x. A
virga ferrea eſt demonibus ſer.x E
virga eſt maria quadruplicē hñs florem ꝛ fructum ſer.x O
virgo fuit maria ſer.iiii. M N
virgo ꝛ mater ſimul fuit ſer.vi. K
virgo miraculoſe concepit ſer.ix. K
virginitas quō reſplenduit in maria ſer.ix. G
Utiliſſima nobis fuit maria ſer.i. G

Explicit tabula

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Speculum ſermonū beate marie virginis ſuper ſalutatione angelica feliciter incipit

Ue maria gratia ple-
na domin⁹ tecum be
nedicta tu in mulieri
bus ⁊ benedictus fru
ctus ventris tui Jhe
ſus chriſtus Amen.

A

Audi dulciſſima v̄go ma-
ria. audi noua. audi mira.
audi filia ⁊ vide ⁊ iclina au
rem tuam: audi gabrielem
nuncinm illum glorioſum Uide fecundationis tue modū mira
culoſum. inclia aurem tuam ad conſenſum fructuoſum. audi cer
te qnid a deo p̄ré tibi annūciabitur: ⁊ vide qūo fili⁹ dei ex te in-
carnabitur. ⁊ inclina aurem tuam ſpūi ſancto. qui mira in te ope
rabitur Quia ergo habes aures audiendi audias / ⁊ in princi-
pio audiendorū. audi inauditam hāc ſalutatiouem Aue maria
grā ⁊ce. ¶ Hoc nomen maria non a gabriele ſed a fideliū deuo
tione ⁊ ex ſpūs ſancti inſpiratione interpoſitum eſt Ultiā quoq;
clauſula videliꝫ benedcūs fructus ventris tui. non a gabriele ſa
lutante edita. ſed ab elyſabeth prophetante addita eſt Dicam⁹
ergo ſinguli. dicamus deuotiſſime vniuerſi. Aue maria. ⁊ce.
O vere graciosa ⁊ venerabilis. o vere glorioſa ⁊ ammirabilis ſa
lutatio Hec ſalutatio vt ait beda quanto humane conſuetudini
inaudita. tanto marie dignitati eſt congrua B ¶ In hac
dulciſſima ſalutatione ſex dulciſſime ſententie ordinātur in qui
bus ſex ꝯmendationes ſiue laudes dulciſſime v̄ginis inſinuant̄
O vere dulcis inſinuatio Inſinuatur nāq; in his. q̄ puriſſima
q̄ pijſſiā. q̄ tutiſſiā q̄ pleiſſiā. q̄ digniſſiā q̄ vtiliſſima fuerit v̄
go maria ¶ Puriſſima inquā propter culpe carentiam: pijſ

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

ſima propter miſericordie vehementiam. pleniſſima ꝑpter grē
affluentiam. tutiſſima ꝑpter diuinā pn̄tiam. digniſſima ꝑpter
pſone ſue reuerentiam vtiliſſima propter ꝓlis ſue excellētiam.
a ¶ Quā puriſſima propter culpe carentiam fuerit maria
bn̄ inſinuat̄ cum dr̄ Aue Merito nāq3 ei dr̄ aue. q̇ ab oi ve cul-
pe immuniſſima fuit. ſicut vtiq3 mrē̄m dei decuit ancelmo teſtā-
te qui ait Decebat vt illius hominis conceptio de matre puriſ-
ſima fieret: vt ea puritate qua maior ſub deo nequit intelligi vir
go illa niteret. cui deus pater vnicū filium ſuum quem de corde
ſuo equalem ſibi genuit. ita dare diſponebat. vt eſſet vn⁹ at3 idē
dei et hōis filius ¶ Item q̄ꝫ piiſſima ꝑpter mie vehementiā
fuerit maria bn̄ inſinuat̄: cu3 dr̄ Maria Interpretatur eni ma
re amarum. ſtella maris. illuminata vel illūinatrix. dn̄a Ipā ve
ro eſt mare amarū in penitentibus. quos ad amaritudine3 pe-
nitentie deducit. Ite3 eſt illūinata vel illuminatrix in ꝓficien-
tibus. quos quaſi quedam lux ꝯprehēſibilis ꝑ viā bonoꝝ opeꝝ
deducit ⁊ conducit Eſt enim illūiata a deo ꝑ grām ⁊ glām. ⁊ il
luminat deuotos ſuos ꝑ orōnem ſuam Item eſt ſtella maris in
perſeuerantibus quos ad ſalutis portum ꝑducit Item eſt dn̄a
in creaturis omnib3. q2 ꝑ filiu3 ſuū qui eſt dn̄s oim̄. ipſa dn̄atur
⁊ angelis ⁊ hominib3 ⁊ demonib⁹ ⁊ creaturis vniuerſis. ⁊ ideo
maria rcē noiatur propter ipſius ineſtimabilē pietatē. exclamat
ad ipſam deuotiſſime btūs bern̄. dicens Sileat miam tuam be
ata v̊go maria. qui te in ſuis neceſſitatibus fideliter inuocatam
ſibi meminerit defuiſſe. D Item q̄ꝫ pleniſſima ꝑpter
grē affluentiam fuerit maria bene inſinuat̄. cū dicitur Grā ple-
na Uere plena ⁊ pluſq̄ꝫ plena: ſicut teſtatur ancelmus deuotiſ-
ſime exclamans ⁊ dicens O femina plena ⁊ ſuperplena grā. d̊
cuius plenitudinis habūdantia reſperſa reuireſcit omnis crea-
tura G ¶ Item q̄ꝫ tutiſſima ꝑpter dinam pn̄tiam fuerit
maria. bene infinuatur cum dicitur Dn̄s tecum. Merito dn̄o
pn̄te. dn̄o ſecum exn̄te maria ſpecialiter tutiſſima eſt. quia do-
minus pater domin⁹ filius dominus ſpūs ſanctus ſic ſecum eſt.
q̄ꝫ ipſa ei ſpecialiter familiariſſima eſt. ſicut patet per beatu3 ber
nardum qui ſic dicit Non tantum dominus filius tecum quem

carne tua induiſti. Sed et dominus ſpūs ſanctus de quo con/
cepiſti. et dominus pater qui genuit quem concepiſti.
A Item ꝙ digniſſima propter perſone ſue reuerētiam fue/
rit maria bene inſinuatur cum dicitur. Benedcā tu in mulieri
bus Nequaꝙ enim perſona eius poſſet non eſſe digniſſima q̄
tanta benedcōne eſt reuerentiſſima. vnde iterū ſtupēs ⁊ excla/
mans ait ancelmus. O virgo benedcā et ſuperbenedcā per cuꝰ
benedictionem bn̄dicitur omnis creatura. Non ſolū creatura a
creatore. ſed etiam creator a creatura G Item ꝙ vtiliſſiā
propter proliꝫ ſue excellentiam fuerit maria. bn̄ inſinuat̄ cū dr̄
⁊ benedictus fructus ventris tui Ad ſaluandum namqꝫ mūdū
ꝑhoc vtiliſſima fuit ꝙ ipſa fructum ſalutis excellētiſſime ⁊ potē
tiſſime genuit. Ideoqꝫ beneidem deuotus ancelmus ait Per
fecunditatem tuam dn̄a mundi. mundus eſt redemptus. pccōr
eſt iuſtificatus. damnatus ſaluatus. exul reductus. Partus eī
tuus domina mundi mundum captiuuꝫ redemit. egrum ſana/
uit. ⁊ mortuuꝫ ſuſcitauit Videtis ergo chariſſimi quomodo be
ata maria propter culpe carētiam ⁊ immunitateꝫ. merito ꝑ aue
ſalutatur propter miſcdie vehementiam ⁊ ineſtimabilitatem:
merito maria vocatur. propter gratie effluentiam ⁊ immenſita
tem merito gratia plena commemoratur. propter diuinam pre
ſentiam ⁊ familiaritatem. merito dominus ſecum fore inſinua/
tur. propter perſone ſue reuerentiam ⁊ dignitatem Merito be
nedicta in mulieribus nūciatur. propter prolis ſue excellentiaꝫ
⁊ vtilitatem. merito benedictus fructus ventris ſui proclamat̄
De his autem ſingulis ſcd̄m ordinem videamus

Sermo ſecundus

De maria gratia ⁊cetera A

Verbū bonū ⁊ ſuaue pſonemꝰ illō aue. quo
iniciata ⁊ nūciata ē nr̄a redēptio ab etno ve.
pſonemꝰ inqꝫ ſepiſſime ſinguli. pſonemꝰ deuo/
tiſſime vniuerſi dicētes Aue ma. ⁊ce. Aue ⁊
aue ⁊ iteꝝ aue ⁊ milies aue. ecce kmi ſicut ſup

dictum eſt. ſacratiſſima virgo maria ꝓpter omnimodam culpe
carentiā. ⁊ immunitatē. ꝓpter omnimodā vite innocētiā ⁊ pu-
ritatem merito ꝑ aue ſalutatur. merito ei in pricipio ſalutatiois
dicitur aue. Aue vtiqꝫ quaſi abſꝫ ve. Conſiderandū vero eſt ꝙ
eſt triplex ve. a quo immuniſſima fuit iſta cui dcm̄ eſt Aue. Eſt
enim ve culpe: ve miſerie. ve gebenne Eſt inquam ve culpe ac-
tualis. ve miſerie originalis. ve pene gehennalis De his tribus
ve non incongrue intelligimus. qꝺ apocalipſ viij. legitur Audi
ui inquit iohēs vocem vnius aquile volantis per medium celū:
dicentis voce magna. ve. ve. ve. habitantibus in terra. Sed ec-
ce quodlibꝫ iſtorū trium ve multiplicatur heu per tria ve. vt ſic
ſimul ſint nouem ve. contra que marie rcē ſit dictum aue Nam
tria ve culpe. tria miſerie. tria gehenne ſunt: pro quoꝝ carentia
et immunitate ipſa merito ſalutatur per Aue C Primo
igitur chariſſimi ꝯſiderandum eſt qꝺ triplex eſt ve culpe Vide
licꝫ ve culpe cordis. ve culpe oris. ve culpe operis. De iſtis etiā
tribus ve dici poteſt: ve. ve. ve. habitantibus in terra. Ve ergo
peccatoribus pro culpa cordis. ſicut dicitur yſaie xxix. Ve qui
profundi eſtis corde. vt a dn̄o abſcondatis conſilium ⁊ce. Ve
certe profundis corde. ad malum: quia profunda corda maloꝝ
ſunt ꝓfunde ſentine diabolorum ⁊ profunda ſepulchra plena fe
toribus viciorum. Ve ergo eis ſicut dicitur mathei xxxiij. Ve
vobis ſcribe ⁊ pharisei ypocrite. qui mundatis quod deforis ē
calicis ⁊ papſidis: intus autem pleni eſtis rapina ⁊ immūdicia.
Pharizee cece munda pus qꝺ intus eſt calicis ⁊ papſidis. vt fi
at ⁊ id quod deforis eſt mundū Item ibidem. Ve vobis ſcri-
be ⁊ pharizei ypocrite: qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis/ q̄
aforis hōibus apparent ſpecioſa: intus autem plena oſſibꝰ mor-
tuorū ⁊ omni ſpurcicia Sic ⁊ vos quidem aforis apparetis ho
minibus iuſti. intus autem pleni eſtis ypocriſi ⁊ iiquitate. Cer
te cariſſimi ab iſto ve immuniſſimū ⁊ innocētiſſimuꝫ fuit cor be-
ate marie. teſte bernardo qui ait Proprium delictum maria n̄
habuit ⁊ ab innocentiſſimo corde eius etiā pn̄ia longe fuit Vn
de non enim cor marie penitere debuit. cum nunꝙ aliquid dig/

num pñia admiſerit. Ideoqȝ mundiſſimum coꝛ eius non fuit ſentina diaboli. non fuit ſepulchꝛū vicii. ymmo fuit oꝛtus ꝛ paradiſus ſpūs ſancti. iuxta illud cañ. quarto Oꝛtus concluſus ſoroꝛ mea ſponſa oꝛtus concluſus fons ſignatus. ſurge pꝛopera amica mea. Emiſſiones tue paradiſus maloꝛum punicoꝛū cum pomoꝛum fructibus Vere vt ait hieroñ. Oꝛtus deliciarum in quo cōſita ſunt vniuerſa floꝝ genera ꝛ odoꝛamēta vtutū Quia ergo maria tā imunis fuit a coꝛdis ve. ideo merito dictuȝ eſt ei aue Item ve pccōꝛibus ꝓ culpa oꝛis. ſicut dicitur yſaie quito. Ve qui dicitis malū bonū. bonū malū. ponentes tenebꝛas lucē ꝛ lucem tenebꝛas. ponentes amarum in dulce. et dulce in amarum. Ve hiſ ꝛ ve omnibus qui oꝛe peccāt. quia venenū diaboli in oꝛe poꝛtant. ſicut in pſalmo dꝛ Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentes: venenum aſpidum ſub labiis eoꝛum. Quoꝛum os maledictione ꝛ amaritudine plenum eſt. veloces pedes eoꝛum ad effundēdum ſanguineȝ. Item ecclāſ. x. Si moꝛdeat ſerpēs in ſilentio. nihil eo minus habet qui occulte detrahit Certe kariſſimi ab iſto ve immuniſſimū fuit ſanctiſſimum os marie Unde beatus ambꝛoſius dicit. Nihil toꝛuuȝ in oculis marie. nihil in verbis ꝓcax. nihil in actu iuerecundum fuit In oꝛe igitur ſanctiſſime marie non fuit fel nec venenuȝ diaboli Sed mel ꝛ lac ſpiritus ſancti. iuxta illud canticoꝛum quarto Fauus diſtillans labia tua ſponſa. mel ꝛ lac ſub lingua tua Nonne maria mundiſſimū lac ſub lingua habuit. quando caſtiſſimū illud verbum dixit: Quomodo fiet iſtud quoniam virum non cognoſco: Nonne etiam maria dulciſſimuȝ mel ſub lingua habuit. quando mellifluuȝ illud verbum dixit: Ecce ancilla domini fiat mihi ſcdm verbuȝ tuū: Quia ergo maria tam immunis fuit ab oꝛis ve. ideo merito dictum eſt ei aue D

Item ve peccatoꝛibus ꝓ culpa operis ſicut dicit yſaias tercio. Ve impio in malum. retributio enī manuum eius id eſt operū fiet ei. Populum meum exactoꝛes ſui ſpoliauerunt ꝛcetera. Ve his ꝛ ve omnibus qui ope peccant. quia retributionem eterne dānationis expectant O q̄ꝑ longe chariſſimi a tali ve fuit omne opus ꝛ omnis vita marie. ꝓpter qd bn̄ btūs bernardꝰ

ait. Decuit reginam v̓ginū singularis ꝑuilegio ſc̄itatis abſq̄ oī
pcc̄ō ducere vitam: vt dum pcc̄i mortiſq̄ pareret peremptorē
ac redemptorem munus vite ⁊ iuſticie omnibus obtineret ¶
Nota ꝙ dicit abſq̄ omni peccato. quia abſq̄ omni vtiq̄ pec-
cato maria ſic totam vitam duxit. ꝙ non corde nec ore nec ope-
re maculam peccati contraxit. vt vere ei dominus dicere poſſit
Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non eſt in te. Sic non p̄t
dici de illis qui non ſolum vna ſed quaſi infinitis maculis ⁊ cor-
dis ⁊ oris ⁊ operis maculati ſunt coram chriſti oculis: Et ideo
ve illis ſicut dicitur eccleſiaſtici ſecundo. Ve duplici corde ſcili-
cet pro culpa cordis. ⁊ labijs ſceleſtis. ſcilicet pro culpa oris. ⁊
manibus malefacientibus. ſcilicet pro culpa operis. ⁊ peccato-
ri terram ingredienti duabus vijs propter peccatum hypocri-
ſis ⁊ ſuperſtitionis ⁊ falſe religionis. Propter omnium iſtorū
peccatorum carentiam dicitur in autoritate ſupradicta. ꝙ decu-
it reginam virginū ſingularis priuilegio ſanctitatis abſq̄ om-
ni peccato ducere vitam. Sic ergo innocentiſſima ⁊ ſanctiſſiā
maria fuit abſq̄ ve cordis oris ⁊ operis. ⁊ ideo merito dictum
eſt ei Aue G Secūdo chariſſimi conſiderandum ē
ꝙ maria immunis fuit non ſolum a triplici ve culpe actualis. ſ;
etiam a triplici ve miſerie originalis. videlicet a ve miſerie naſ-
centium. a ve miſerie parientium a ve miſerie morientium
¶ Ve miſerie naſcētium eſt ve fomitis naſcentis infirmātis
ve miſerie parientium eſt ve doloris parientis cruciātis. ve mi-
ſerie morientiū eſt ve reſolutionis morientis incinerantis. De
his etiam tribus ve dicit̄. ve ve ve habitantibus in terra H
Ve ğ miſerie naſcentium eſt. ve fomitis nobis innati quo ſc̄ōꝫ
originalem corruptionem tam infirmi ad bonū ⁊ tam proni ad
malum ſumus. ꝙ quilibet cum fomite natus quilibet per fomi-
tem infirmus et plagatus dicere poteſt illud hieremie decimo
Ve mihi ſuper contritione mea. peſſima plaga mea. ego autē
dixi: plane hec infirmitas mea eſt ⁊ portabo illam. Sed heu
non ſolum ineſt naſcentibus ve infirmantis ⁊ miſerie adultos
ad peccatum inclinantis. ſed etiam feditatis ⁊ culpe paruulos

ad iram obligantis. De qua apoſtolus ait Omnes naſcimur fi
lij ire. Certe chariſſimi ab iſto naſcentium ve fuit immuniſſiā
ſanctiſſima natiuitas marie que non ſolum ab originali peccato
ſed etiam a fomitis miſeria inquantum ad peccatum ductiuus
erat ſic liberata creditur per ſanctificationem in vtero. vt nunꝗ̄
ad peccatum inclinata fuerit in hoc mūdo. teſte beato bernar-
do qui ait. Puto ꝙ copioſior gratia ſanctificationis in eā deſcē
derit: que non ſolum eius ortum ſanctificauerit ſed vitam dein
ceps ab omni pccō cuſtodierit immunem. Quia ergo natiui-
tas marie immuniſſima fuit ab iſto ve. ideo pre merito dictum
eſt ei aue. G Item ve miſerie parientium eſt illud
originalis maledcōnis ve. de quo dictum eſt eue In dolore pa
ries filios tuos De hoc ve pleriſqꝫ pregnātibus dici poteſt ge
neraliter. quod dominus de quibuſdam pregnātibus dicit ſpā
liter mathei. xxiiij. Ve pregnantibus ⁊ nutrientibus in illis di
ebus O ꝗ̄ immunis chariſſimi ab iſto parientium ve fuit preg
nans ⁊ pariens benedictiſſimus vterus beatiſſime marie. teſte
auguſtino qui ait O ꝗ̄ beata mater iſta eſt que ſine contamina
tione concepit. ⁊ ſine dolore peperit medicinā. Quia ergo ma-
ria tam immunis fuit ab iſto parientium ve. ideo merito dictū
eſt ei aue H Item ve miſerie morientium eſt. ve inci
nerationis. quod homini inflictum eſt quando peccanti dictuꝫ
eſt Puluis es ⁊ in puluerem reuerteris Unde tam de ve mori
entium ꝗ̄ de ve naſcentiū bene intelligi poteſt ꝙ dicitur Eccľ
xli. Ve vobis viri impij qui dereliqſti legē dn̄i altiſſimi ⁊ ſi na
ti fueritis in maledictione naſcentium. Et ſi mortui fueritis in
maledictione morientium erit pars veſtra Certe chariſſimi tā
pij ꝗ̄ impij naſcuntur in maledictione fomitis. ⁊ mortui erunt
in maledictione pulueris. ⁊ tamen de ſolis impijs ve vtriuſqꝫ
maledictionis. non inconuenienter hic inculcatur eo ꝙ ipſis et
fomes periculoſior ⁊ incineratio odioſior eſſe videatur. Eſt e
nim iniuſtis miſeria fomitis nociuior. et memoria incineratio-
nis amarior ꝗ̄ iuſtis Certe chariſſimi ab iſto incinerationis ve
immuniſſimū fuit ſanctiſſimuꝫ corpus marie. Hoc enim corpꝰ

eſt archa ſanctiſſima dei quam decuit non putrefieri. ſed ad inſtar filii ſui ante omnem putrefactionem ſuſcitari. Unde tam de filio q̄ de matre notabiliter ait propheta Surge dñe in requiem tuam. tu ꝛ archa ſcificationis tue Hec arba de lignis imputribilibus facta eſt. quia caro marie nequaq̄ vt credimus putrefacta eſt Ideoq₃ bene b. Auguſtinus ait Tam preclarum corpus dignius eſt celum ſeruare q̄ terrā. tantāq₃ dignitatē ꝛ integritatem merito incorruptionis non putredinis ulla reſolutio ſequitur. Sic ergo maria eo modo quo dictum eſt imunis fuit a naſcētium ve. immunis a parietium ve. imunis a morientium ve. ꝛ ideo merito dictum eſt ei aue R ¶ Tercio kmi conſiderandū eſt. q maria immunis fuit. non ſolum a triplici ve culpe actualis. non ſolū a triplici ve miſerie originalis. ſed etiam a triplici ve pene gehennalis. Hoc triplex ve ꝯſiſtit in penarum magnitudine multitudine longitudine Ue ergo damuatis pariter ꝛ damnādis Ve inquā ꝑpter magnitudinem : ve propter multitudinem. ve propter longitudinē tormentorum. De his etiam tribus ve dici poteſt ve ve ve. habitantib⁹ in terra Ve ergo gehenne conſiſtit in penarum magnitudīe De hoc ve bene dicitur ezechielis xxiiii. Ue ciuitati ſanguinū. cui⁹ ego grādez faciam pyram ₇c. Ciuitas ſanguinū eſt collectio hoim̄ impiorum. cuius grandis erit pyra in grandi concrematione damnādorum. Certe chariſſimi ab iſto grandi ve magnarū penarum infernalium immuniſſima fuit anima marie propter magnitudinem gratie ſue ꝛ glorie. Qui contra grandem dānandorum pirā in inferno. iam deus p̄parauerat ab eterno. ꝛ grandē gratiam in mundo. ꝛ grādem gloriam in celo. vt ſicut fuit grandis in merito. etiam ita grandis eſſ₃ in premio Vnde ipſa eſt thronus ille grādis de quo dicitur regum x. Fecit rex ſalomon thronū₃ de ebore grādem. Thronus veri ſalomonis eſt maria. grādis omnino in grā ꝛ in glā. ꝛ ꝑpter B b. berñ. ait. Quantum grē in terris maria adepta eſt. pre ceteris. tantū in celis obtinuit glorie ſingularis Quia ergo maria tā immuniſſima fuit ab iſto primo gehenne ve. ideo merito dictum eſt ei aue M Itez ve gehēne ꝯſiſtit nō ſolū in pene magnitudine. ſed etiā in pena-

rū multitudine Vñ yſaie iii. dicitur Ve anime eorum quoniaꝫ
reddita ſunt eis mala: pluraliter dicit mala. quia plura: ymmo
plurima mala malis reddūtur in gehenna Certe chariſſimi ab
iſto ve multitudinis tormentorum immuniſſima fuit aīa marie
propter multitudinem meritorū ſuorum. cui ꝯtra multa dānato
rum mala in inferno iam deus preparauit multa bona in celis.
ita vt nullus angelus. nulluſqꝫ ſanctus ei equari poſſit in multi-
tudine/ ⁊ congregatione bonorū celeſtiuꝫ. iuxta illud ꝓuerbioꝝ
xxxi Multe filie congregauerunt diuicias. tu ſola ſupergreſſa
es vniuerſas. Si filias iſtas intelligimus aīās ſcās. vel intelligē
tias āgelicas. nunquid nō ſupgreſſa eſt maria omniuꝫ earū ſpūa-
les diuicias? Nunquid non ſupergreſſa eſt diuicias v̓ginum.
confeſſorum martirū apoſtoloꝝ prophetarum patriarcharum
angelorū? Quid enim de diuiciis oīm horum ſibi defuit. cū ipā
ſit primitiua v̓ginuꝫ. ſpeculum confeſſorum. roſa martirum. re-
giſtrum apoſtolorum. oraculum prophetarū. filia p̄riarcharuꝫ.
regina angelorum? Quid enim de diuiciis omniū iſtorum ſibi
defuerit audi. Ait enim hieronimus Si diligentius mariā aſ-
picias. nihil v̓tutis eſt nihil ſpecioſitatis eſt. nihil cādoris ⁊ glo-
rie. quod ex ea non reſplendeat Quia ergo maria tam immunis
fuit a ſecundo gehenne ve. ideo merito dictum eſt ei, aue. N
Item ve gehenne. non ſolū in magnitudine. non ſolum in mul-
titudiē ſed etiā in lōgitudine ſiue ꝑpetuitate penarū ꝯſiſtit. vñ i
canonica iu dicitur Ve illis qui in viam cayn abierunt ⁊ errore
balaam mercede effuſi ſunt. et contradcōne chore perierunt. et
poſt pauca ſequitur. quibꝫ procella tenebrarum conſeruata eſt i
eternū Nota ꝙ dicit in eternuꝫ. Et penſa quanta ſit illa penaꝝ
⁊ tenebraꝝ longitudo. que finem non accipit in eternuꝫ Certe
chariſſimi ab iſto longiſſimo ve gehenne fuit immuniſſima aīā
marie propter longitudinē grē ſue ⁊ glorie id eſt meritorum ſuo
rum ⁊ premiorum: cui contra eternas tenebras in inferno. iā do
minꝰ preparauit eternaꝫ lucē in celo vt ſicut aīā peccatrix ſedes
eſt diaboli miſerabiliter tenebroſa in eternū: ita maria mediatrx
dei ⁊ hominū ſedes chriſti ſic mirabiliter luminoſa in eternum.
iuxta illud pſalmi Thronus eius ſicut ſol in cōſpcū meo. ⁊ ſicut

luna perfecta in eternum ꝛ teſtis in celo fidelis Sic ergo beatiſ
ſima virgo maria immunis fuit a triplici gehenne ve ymmo im-
munis a predictis nomen ve. ꝛ ideo merito dcm̄ eſt ei aue Nos
igitur nunc chariſſimi omnes ei dicamus aue. omneſꝫ oremus.
vt ipſa ꝓpter dulciſſimū ſuum aue nos oret liberari ab om̄i ve.
ꝑ dominū noſtrū iheſum chriſtū filiū ſuū. qui cū patre ꝛ ſpū ſcō
viuit ꝛ regnat deus. ꝑ omnia ſecula ſclōꝝ Amen.

Sermo Tercius.

De maria ꝛ cetera A

Oſtenſum eſt ſuperius quō maria ꝓpter puriſ
ſimam vite ſue innocentiam merito ꝑ aue ſalu/
tatur Nunc oñdendum eſt quō ꝓpter ſuā pie
tatem viſcerociſſima merito maria vocatur
¶ Aue maria Hoc nomē maria ſicut dcm̄ ē ſu
pra. non angelus ſed deuotio interpoſuit fideliū De hoc nom̄ie
btūs euāgeliſta lucas ſignāter ait. Et nomē v͛ginis maria Hoc
nomen feſtiuū. nomen dulciſſimū. nomē ſciſſimū. nomen digniſ
ſimū. tam digniſſime. tam dulciſſime tam ſciſſime virgini ꝯueniē
tiſſime eſt impoſitū Maria enim amarū mare. maria ſtella ma
ris: maria illuminata vel illūiatrix. maria domina interp̄tatur.
Maria enim eſt amarū mare demonibus. ſtella maris hōibus
illuminata vel illūiatrix angelicis ſpiritibus. dña creaturis om/
nibus. Maria inquā eſt demonibus amarū mare ſpūalit͛ Ma
ria hōibꝰ eſt ſtella maris officialiter Maria āgelis eſt illūiatrix
eternaliter Maria creaturis oībꝫ eſt dña vniuerſaliter B
Conſiderandū ergo eſt ꝙ maria interp̄tatur amaꝝ mare. hoc
optime ei competit ꝯtra diabolū Sꝫ nota quō maria ſit mare.
ꝛ quomō ſit amara. ꝛ quō ſimul ſit mare amarum Maria ē ma
re grā affluendo maria eſt amara filio compatiendo Maria ē
amarū mare diabolū ſubmergendo Maria vtiqꝫ eſt mare ꝓp
ter affluentem ſpūs ſci repletionem Maria eſt amara ꝑ affligē
tem ſc filii ſui compaſſionem Maria eſt mare amarū ꝑ ſubmer

gentem diaboli ſuffocationem ¶ Primo conſiderādū
kmi ꝙ maria dꝛ mare ꝑ affluentiā ⁊ copiā grāꝝ Vn̄ ſcriptū eſt
ecclāſ.j. Oīa flūiā intrāt mare Flūia ſūt kariſmata ſpūs. vn̄ ioh
vii. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura. flūia de vētre ei⁹ flu-
ent aque viue. hoc āt dixit de ſpū quem accepturi erāt credētes
in eū Oīa ergo flūia intrāt mare. dū oīā ſcōꝝ kariſmata intrāt
in mariā Flūia eni grē angeloꝝ intrant in mariā Flūia grē pri-
archaꝝ intrāt in mariam. flūia grē ꝓphetaꝝ intrant in mariam
Flūia grē aplōꝝ intrant in mariā Flūia grē martirū intrāt i ma
riam Flūia grē ꝯfeſſorum intrant in mariam Flūia grē v̄ginum
intrant in mariam Oīā ergo flūina intrāt in mariā. i. oēs grē in-
trant in mariā Vn̄ ipā optime dicere p̄t. ecclā. xxiiij. In me ō
nis grā vie et veritatis. in me omnis ſpes vite et virtutis Quid
mirum ſi om̄is grā in mariam confluxit. ꝑ quam tāta grā ad om
nes defluxit Ait enim btūs auguſtinus Grā es plena o maria
quam apud dominuz inueniſti. ⁊ hāc per totum mūdum diffū-
dere meruiſti ¶ Secūdo ꝯſiderādum kmi ꝙ maria
in paſſione filii ſui valde amara fuit. qn̄ ſuam ipſius aīām dolo-
ris gladius pertranſiuit Unde ipſa bene dicere potuit illud
Ruth primo Non vocetis me noemi id eſt pulchram. ſed voca
te me mara. hoc eſt amaram quia valde amaritudine repleuit
me omnipotens. Amara fuit noemi. quia duo filii ſui fuerunt
mortui. Noemi pulchra et amara ſignificat mariam: pulcher-
rimam quidem per ſancti ſpiritus ſanctificationem. amaram ꝑ
filii ſui paſſionem Duo autem filii marie. ſunt homo deus ⁊ ho
mo purus Vnius eniz corporaliter. alterius vere ſpiritualiter
mater eſt maria. Unde beatus bernardus ait. Tu mater re-
gis. tu mater exulis Tu mater rei. Tu mater iudicis. Tu ma-
ter dei et hominis. cum ſis vtriuſqz mater. diſcordiam inter fili
os ſuſtinere nequis. Ideoqz bene exclamans etiam beatus
Ancelmus ait: O beata fiducia. o tutū refugiū noſtrum. ma-
ter dei et mater noſtra Iſti duo filii marie ambo mortui fuerūt
in chriſti paſſione. vnus corpore et alter mente Vnus crucis a-
cerbitate. alter mentis infidelitate. At ideo viſcera marie val-
de repleta fuerunt amaritudine Sicut etiam beatus auguſtin⁹

teſtatur dicēs Maria inquit pia mater immani dolore eiulās. pectora delicata ꝯtundens. ita ipſius viſcera omniaqꝫ fatigauerat membra: vt inceſſu deficiens vix ꝑuenire potuiſſet ad chriſti funus Uides modo quō maria ſit mare plena grā ſpūs ſācti. Uides ſecūdo quomodo maria ſit amara ꝓ morte filii ſui ¶ Tercio ꝯſiderandū eſt chariſſimi ꝙ maria eſt mare amarum dyabolo ⁊ angelis eius. per ipſam oppreſſis: quemadmodum mare rubrum fuit egiptijs in ipſo ſubmerſis. de quibus dicitur Exod. xv. Reduxit ſuper eos dominus aquas maris O ꝙ amarum fuit hoc mare egiptijs. o ꝙ amara eſt ⁊ timenda hec maria demoniis Un̄ bern̄. ait Non ſic timent hoſtes viſibiles quamlibet caſtrorū multitudinem copioſam. ſicut aeree poteſtates marie vocabulum. procinium ⁊ exemplū. fluunt ⁊ pereūt ſicut cera a facie ignis. vbicūqꝫ inueniūt crebrā huius nominis inuocationē. deuotā recordationem. ſollicitā imitationem Sic ergo vides chariſſime quomō maria eſt mare ꝓpter affluentiā ſue repletionis. qūo eſt amara propter compaſſionē dn̄ice paſſionis qūo eſt maria amarum mare. propter potentiam diaboli ce ſubmerſionis ¶ Conſequenter conſiderandū eſt quō maria interpretatur ſtella maris. hoc optime conuenit marie que officium gerit ſtelle marine. Legitur enim ⁊ verum ē ꝙ nautarū mos eſt vt cum in aliquam terrā nauigare diſponunt. vnū ſydus eligunt. cuius ſigno luceqꝫ radiante. in eam quā deſiderant partem poſt ſine errore adduci ſe ſperant Tale certe eſt officium ſtelle nrē marie. que nauigantes ꝑ mare mundi. in naui innocentie vel penitētie dirigit ad litus celeſtis patrie. propter hoc bene innocentius ait ſic. Quib⁹ auxiliis pn̄t naues nrē inter tot ꝑicula pertranſire vſqꝫ ad litus patrie Certe inquit ꝑ duo ſcꝫ per lignū ⁊ ſtellam. i. per fidem crucis. ⁊ virtutem lucis quam peperit nobis maris ſtella maria Bene autem maria ſtelle maris comparatur propter puritatem propter radioſitatem. ⁊ propter vtilitatem Maria enim eſt ſtella puriſſima. ſtella radioſiſſima. ſtella vtiliſſima Maria enim eſt ſtella puriſſima. puriſſime viuendo Maria eſt ſtella radioſiſſima. radium eternū pariendo Maria eſt ſtella vtiliſſima. ad litus patrie dirigēdo

O ¶ Primo ḡ conſidera chariſſime ꝙ maria eſt ſtella pu-
riſſima. ſine pccō puriſſime viuendo Unde de ipſa dici poteſt.
ſapientie vii. Eſt enim ſpecioſior ſole. ⁊ ſuper omnem diſpōnē
ſtellarū luci comparata inuenitur prior Quidam hic legunt pri
or quidam purior Unūquodqꝫ vero ſtelle noſtre marie compe
tit Maria enim prior id eſt potior ſiue dignior. maria etiam pu
rior eſt ſole. ⁊ ſtellis ⁊ luce. quia tam dignitate ꝙ̃ puritate ſoleꝫ
⁊ ſtellas ⁊ omnem lucem ſupat corporalem ymmo etiam ſpūalē
videlicet angelicam creaturam de qua dr̄ geneſis pri°. Diuiſit
deus lucem a tenebris. id eſt angelos ſtātes a cadentibus Hac
vtiqꝫ luce angelica prior ⁊ purior eſt maria. prior dignitate. pu-
rior ſanctitate Unde ancelmus exclamans ait O tu benedicta
ſuper mulieres. que angelos vincis puritate. ſanctos ſuperas pi
etate Uides modo quomodo maria ſit ſtella puriſſima puriſſi
me viuendo. H ¶ Scd̄o ꝯſiderandum eſt chariſſimi ꝙ
maria eſt ſtella radioſiſſima radiū eternuꝫ emittendo dei ſcꝫ fili
um pariendo Ipſa enim eſt ſtella de qua dr̄ numeri xxiiii. Ori
etur ſtella ex iacob ⁊ conſurget virga de iſrahel ⁊ ꝑcutiet duces
moab. vaſtabitqꝫ omnes filios ſeth Uirga iſta eſt dei filius. qui
ſtelle nrē marie eſt radi⁹ Radius vtiqꝫ de quo canitur. Sicut
ſydus radium ꝓfert virgo filium. pari forma. Neqꝫ ſydus ra-
dio neqꝫ mater filio fit corrupta De quo etiam bernardus ait.
Nec ſyderi radius ſuam minuit claritatem. nec vgini filius ſuā
integritatem O vere beatiſſima o vere radioſiſſima ſtella ma-
ria. cuius radius non ſolū mundū: ſed etiam celum. ymmo etiā
infernū penetrat. Sicut Bern̄. ait. Ipā eſt preclara ⁊ eximia
ſtella ex iacob orta. cuius radius vniuerſum orbem illūinat. cu-
ius ſplendor etiam prefulget in ſupernis ⁊ inferna penetrat. vi-
des modo qūo maria eſt ſtella puriſſima puriſſime viuendo. vi
des ſecūdo quomō maria ſit ſtella radioſiſſima dei filium parie
do. I ¶ Tercio vide ⁊ conſidera chariſſime ꝙ maria eſt
ſtella vtiliſſima nos ad priam celeſtem dirigendo. ymmo dedu-
cendo nos per mare huius ſeculi ad gratiam filii ſui tꝙ̃ ad por-
tum paradiſi. vnde ipſa eſt ſtella illa clariſſima fulgens tres ma
gos ad chriſtum rectiſſime ducens Maria certe eſt ſtella que i

fluctib⁹ pñtis vite valde eſt nccãria Vñ bern̄. Ne auertas ocu
los tuos a fulgore huius ſideris. ſi non vis obrui ꝓcellis. Si in
ſurgunt venti temptationū ſi incurrūt ſcapulos tribulationū. reſ
pice ſtellam inuoca mariā Igitur kme ne in mari hui⁹ mūdi ſ
mergaris ſtellā ſequaris. mariā innuteris Securiſſimū enim ē
ipſam ſequi. ſicut idem btūs bern̄. teſtatur dicēs. ipām ſequēs
non deuies. ipām rogās nō deſperas. ipāȝ cogitās nō erras. ip
ſa tenēte non corruis. ipā ꝓtegente non metuis. ipā duce nō fa-
tigaris. ipā ꝓpicia ꝑuenis. ⁊ ſic in temetipo experiris ꝙ merito
dcm̄ ſit Et nomen ṽginis maria. i. maris ſtella Sic ergo vides
qūo maria ē ſtella puriſſima a pccō. ſtella radioſiſſiā a filio. ſtel-
la vtiliſſima in mundo H His viſis conſiderādum eſt
qūo maria etiam interpretatur illūiatrix vel illūiata Hoc ſimi-
liter competit tāte ṽgini que mirabiliter illūiata eſt ꝑ pñtiā dm̄
iuxta illud apocal'. xviii. Vidi aliū āgelum deſcēdentem de ce-
lo hn̄tem ptātem magnā. ⁊ terra illūiata eſt a glā ei⁹. Fili⁹ dei
eſt angel⁹ magni ꝯſilii. terra ṽo a glā filii dei illūiata eſt maria. q̄
ſicut illūiata fuit a grā ei⁹ in mūdo. ita illūiata nūc eſt a gl'a ei⁹ in
celo. vt ſic illuminata fieret illūiatrix in mundo ⁊ in celo. ꝓpter
qd ꝯſiderandum eſt ꝙ maria illūiata a deo illūiatrix eſt mūdi ⁊
celi. ꝑ exempla ꝑ bn̄ficia ⁊ premia. Illuiatrix inquā ꝑ exempla
vite ſue ⁊ ꝑ bn̄ficia mīe ſue. ⁊ illūiatrix ꝑ premia glē ſue ē maria.
L ¶ Primo ġ conſiderādū eſt chariſſime ꝙ maria eſt
illuminatrix plurimorū ꝑ exempla luciſſime vite ſue Ipā eim̄
eſt cuius vita glōſa lucem dedit ſclō Ipſa eſt cuius vita inclita
cūctas illuſtrat ecclās Ipſa omnino eſt lucerna eccl'ie ad hoc a
deo illuminata vt ꝑ ipſam inter tenebras hui⁹ mūdi illūiaretur
ecclā Oret ergo ecclā oret fidelis aiā ⁊ dicat. Q̄m tu illuminas
lucernam meā dn̄e: deus meus illuīa tenebras meas Hanc ṽo
lucernā dn̄s grā ſua pleiſſiē dn̄s illūiauit. ⁊ per hanc tenebras a
nimarū noſtrarū illuminando fugat ⁊ fugauit
¶ Hoc intuens beatus bernardus ait. O maria tu virtutum ti
bi a domino inditarū magnificis exemplis ad imitationem tui
nos prouoces. Sicqȝ noctem noſtram illumines. Qui enim vi
as tuas inſectatus fuerit non ambulat in tenebris. ſed habebit

lumen vite. Uides modo quomodo maria ſit illũiatrix mundi
per exemplum lucidiſſime vite ſue.

M ¶ Secundo ꝯſidera chariſſime ꝙ maria eſt illumina
trix mũdi per bñficia lucidiſſime mie ſue. per quam multi i noc-
te huius mũdi illuminati ſunt ſpũaliter. ſicut quandoqȝ filii iſra
hel per columnã ignis illuminati ſunt corporaliter. Iuxta illō
pſalmi. Deduxit eos in nube diei. ⁊ tota nocte in illuminatiōe
ignis Maria nobis eſt columna nubis. quia tanꝙ nubes nos
ꝓtegit ab eſtu diuine indignationis. protegit etiam ab eſtu dia
bolice temptationis. Sicut item dicitur in pſalmo.
Expandit nubem in ꝓtectionem eorum Maria quoqȝ colũ-
na eſt ignis illuminans nos: ymmo certe illuminans mũdũ mul
tis miſcdie ſue beneficiis Quid enim nos miſeri. quid nos ob-
tenebrati in nocte huius ſeculi faceremus. ſi tam lucidã lucernã
ſi tam luminoſam columnam nō haberemus? Quid enim totꝰ
mundus valeret. ſi ſolem non haberet? Propter hoc ait bern̄.
Tolle corpus hoc ſolare quod illuminat mundũ. vbi dies? tol-
le mariam hanc maris ſtellam: quid ni ſi caligo inuoluens ⁊ vm
bra mortis ac depreſſiſſiē tenebre relinquentur Uides mō quō
maria eſt illuminatrix ꝑ lucidiſſimã vitam ſuam Uides ſecũdo
qũo ipſa eſt illuminatrix ꝑ lucidiſſimam miãm ſuam

N ¶ Tercio ꝯſidera chariſſime ꝙ maria eſt illũiatrix ꝑ luci-
diſſimam gloriam ſuã. qua ꝑ oĩa illuminat celum ſicut ſol mũ
dum Iuxta illud eccl. xlii. Sol illuminans ꝑ omnia reſpexit. ⁊
glã dñi plenuȝ eſt opus eius Sol illuminãs eſt maria que ē pul
chra vt luna per grãm. electa vt ſol per gloriã. Gloria vero dñi
plenũ eſt opus eius Opus dñi excellentiſſimũ eſt maria. hoc o-
pus ſicut plenuȝ fuit grã dñi mundo. ſic plenũ eſt glã dñi in ce-
lo. Sicut ſol ergo illuminãs maria in gloria ſua rutilans ꝑ oĩa
reſpicit: qꝛ per omnes angelos. ⁊ per omēs ſcōs glē ſue illumina
tionem extendit Quid mirum ſi marie pñtia totũ illũiat celuȝ.
que etiam totũ illuſtrat mũdum. Ait enim bern̄. Marie pñtia
totus illuſtratur orbis. ⁊ ipſa iam celeſtis patria clarius rutilat
virginee lampadis irradiata fulgore. Sic ergo vides quomo-
do illuminatrix per vitam ſuaȝ lucidiſſimã. illuminatrix ꝑ miãȝ
ſuã largiſſimã vel clariſſimã. illuiãtrix ꝑ gloriam ſuam fulgidiſ-

ſimã eſt maria Vñ in aſſumptione btẽ marie v̓ginis. Claritas
celi ⁊ decor ⁊ gaudium valde augmentata ſunt O ¶ Poſt
p̄redcã omnia ꝯſiderandũ eſt ꝙ maria iterpretatur dña. hoc ꝙp
pe optime competit tante imperatrici. que reuera ẽ domina ce-
leſtium terreſtrium ⁊ infernoꝝ Dña inquã angeloꝝ. dña hoim̃
dña demonũ Dña vtiqꝫ in celo. domina in mũdo. dña in infer-
nó P ¶ Primo ergo conſidera chariſſime ꝙ maria eſt
dña angeloꝝ ipſa enim eſt ſignata in dña heſter regina. de qua
legitur ꝙ ſuper vnam famulam ſuam delicioſe nitebatur altera
autem famula ſequebatur dnãm. defluentia in humũ veſtiméta
ſuſtentans. Per dñam heſter reginam. intellige dnãm mariã
reginam Due famule quarũ domina eſt regina maria. ſunt an-
gelica ⁊ humana natura. O ꝙ̄ gaudendum eſt nobis miſeris ho
minibus ꝙ angeli dñm ⁊ dnãm habent ex hominibus Veriſſi
me eñ angelorum dña eſt maria Vñ iheronim⁹ ipſam alloquẽs
ait. Si te celum vocem altior es. ſi matrem gentium precedis. ſi
dominam angelorum nominem per omnia eſſe ꝓbaris Si for-
mam dei appellem digna exiſtis Anima vero chriſtiana vl' na/
tura humana eſt famula que dñam ſuam mariam ſequitur i mũ
do. ſequitur certe colligens veſtimenta domine ſue colligens v̓
tutes ⁊ exempla marie. intelligentia vero angelica eſt fãilia ſua
ſuper quam maria domina ſua innititur in celo. Innititur cer/
te tanꝙ̄ familiariſſima ſe angelis deliciando Innititur quoꝫ tã
ꝙ̄ pleniſſima ſe cum ſua plenitudine omnibus angelis commu
nicando Innititur etiam tanꝙ̄ potentiſſima angelis imperãdo
Omnibus enim angelis maria innititur ſuo imperio. Vñ aug⁹
ait. Mychael dux ⁊ princeps milicie celeſtis cũ omnibus ſpiri-
tibus amminiſtratoriis tuis v̓go paret preceptis in defendẽdis
in corpore. ⁊ in ſuſcipiendis de corpe aiãbus fidelium ſpeãliter
tibi dña die ac nocte ſe commẽdãtium Vides modo quomodo
maria eſt domina angelorũ in celo Q ¶ Scdõ conſide
ra chariſſime ꝙ maria eſt dña hominũ in mundo: De hac dña
in pſalmo dicitur Sicut oculi ancille in manibus dñe ſue ⁊ce.
Ancilla domine marie eſt quelibet aiã fidelis: ymmo etiam ec
cleſia vniuerſalis Oculi hui⁹ ãcille in manib⁹ dñe ſue ſemper de

bent eſſe qꝛ oculi eccleſie oculi oīm nr̄m ad manꝰ marie ſꝑ rebēt
reſpicere vt ꝑ manus eius aliq̄d boni accipiamꝰ ⁊ per manus eꝰ
quicquid boni agimꝰ dn̄o offeramus. ꝑ manꝰ enim huiꝰ dn̄e ha
bemus quicq̇d boni poſſidemus. teſtante bern̄. qui ait Nihil
nos deus habere voluit. qđ ꝑ marie manꝰ nō trāſierit Per ma
nus em̄ huiꝰ dn̄e offerre deo debemꝰ quicquid boni agimꝰ. quē
admodū b. bern̄. hortať dicēs Modicum illđ quod offerre d̄ſi
deras gratiſſimis illis ⁊ om̄i acceptione digniſſimis marie ma
bus tradere cura. ſi non vis retinere repulſam: Bn̄ nobis kme
bn̄ nobis ꝙ talem dn̄az habemꝰ que manꝰ tā liberales habz ad
nos ⁊ tam p̄potens eſt apud filiū ſuper nos vt ſecuri ad ipām ꝯ
fugere poſſimus oēs Vn̄ deuotiſſimus eiꝰ ancelmꝰ ait. domia
magna cui grās agit contio leta iuſtorū ad quam territa fugit.
turba reoꝝ. ad te prepotens ⁊ miſericors dn̄a ego pccōr anxius
ꝯfugio Vides modo q̄uo maria dn̄a eſt angelorū in ce lo. vidđ
ſcđo; q̄uo maria eſt dn̄a hoīm in mundo R ¶ Tercio cō
ſidera chariſſime quō maria eſt dn̄a demonū in inferno tam po
tenter eis dn̄ans. vt etiā de ipſa accipi poſſit illud p̄s. Virgā vir
tutis tue emittet dn̄s ex ſyō. dn̄are in medio inimicoꝝ tuoꝝ. v̄
ga v̄tutis eſt maria Ipſa eſt virga aarō florida ꝑ v̄ginitatē. fruc
tifera ꝑ fecn̄ditatem. Ipā quoz ē v̄ga de q̄ d̄r yſa. xi. Egrediet̄
v̄ga de radice yeſſe ⁊c. Hec v̄ga v̄go maria v̄ga v̄tutis eſt cōtra
inimicos infernales. quibꝰ magna v̄tute dn̄atur Et iō dn̄ā taz
magna ⁊ dn̄a tam magne v̄tutis merito a nobis laudatur. et me
rito a nobis exoratur vt nos ꝯtra inimicos nrōs tueatur Exē
plum dat nobis āceluꝰ qui tantam dn̄am alloquens ait Te do
mina magna ⁊ valde magna te vult cor meū amare. te cupit os
meum laudare. te deſiderat venerari mēs mea. te affectat exo
rare aīā mea. quia tuitioni tue ſe commendat tota ſubſtāria me
a S Sic ergo vides quomō maria eſt dn̄a angelorum
in celo. domina hominuz in mūdo domina demonū in inferno.
Vides etiam ex predictis ꝙ maria mare amarū. maria maris
ſtella. maria illuminata vel illūiatrix. maria dn̄ā ꝯuenietiſſime
interp̄tatur Maria enim mare amarum eſt demonibus puer

ſis. Maria ſtella maris eſt hominibus conuerſis Maria illuminatrix eſt angelis non auerſis. Maria dña eſt creaturis vniuerſis Oremus ergo kmi orem⁹ mariã. orem⁹ deuotiſſime ⁊ dicamus Eya mare amaꝝ maria. adiuua nos. vt in vera pñia totaliter amaricemur Eya ſtella maris maria adiuua nos. vt per mare hui⁹ ſeculi ſpũaliter rectificemur Eya illũiatrix maria adiuua nos. vt in glã eternaliter illuminemur Eya dña maria adiuua nos vt ſub tua dñatione finaliter gubernemur p dñm. n. ihesum chriſtũ filium tuum Amen.

Sermo quartus.

De maria etc̃ A

Nomen iſtud affectuoſũ et dulciſſimũ. nomẽ iſtud glorioſum ⁊ vtiliſſimũ. nomẽ iſtud graciosiſſimũ ⁊ digniſſimũ optime ꝯuenit btẽ vgini mri dñi. cõuenientiſſime enĩ vgo tam pia vocata eſt maria Ipã enim eſt maria q̃ ⁊ oĩ vicio caruit ⁊ omni vtute claruit. Propter primũ dixit ei ãgelus Aue. i. ſine ve oĩs culpe vt ſupra viſum eſt. ꝑpter ſcdꝫ dixit ei. grã plena. i. omni vtute Ipſa inquã eſt maria q̃ a ſeptẽ viciis capitalibus fuit imuniſſima. ⁊ vtutibus eis ꝯtrarijs fuit munitiſſiã.

B Maria enim ꝯtra ſupbiam fuit ꝓfũdiſſima p humilitatẽ Maria ꝯtra iuidiã affectuoſſiima p caritatẽ Maria ꝯtra irã manſuetiſſima p lenitatẽ Maria ꝯtra accidiã indefeſſiſſima p ſedulitatẽ. maria ꝯtra auariciã tenuiſſiã p pauptatem. maria ꝯtra gulã tempatiſſiã p ſobrieratem. maria ꝯtra luxuriã caſtiſſima p vginitatem fuit Hec omnia ex illis ſcripturis colligere poſſum⁹. in quib⁹ nomen marie expreſſum inuenimus

C Primo vide kme ꝙ maria apud ſe ꝓfundiſſima fuit p humilitatem Ipſa enim eſt maria de qua dicitur luce primo. dixit autem maria Ecce ancilla dñi. o mira ⁊ profunda humilitas marie Ecce mariam angelus alloquitur Maria grã plena dicitur. marie ſupuentio ſpũs ſci ꝓmittitur. maria in matrem dei aſſumitur. maria iam omnibus creaturis añ ponitur. Maria

iam dñā celi ꝛ terre efficitur. ꝛ pro his omnibꝫ nulla ſupbia extollit̃ ſꝫ in his oibꝫ mira hũilitate deprimit̃ dicẽs. Ecce ãcil. d. non dixit. ecce mat̃ dñi. nõ dixit ecce dñā mũdi ſed ec. ãcil. dñi. ꝓpt̃ hoc bñ ait beda ſic. maria nequaꝙ̃ donis celeſtibꝫ quaſi a ſe hec eẽnt ſe extulit. ſꝫ vt magis magiſꝫ donis eſſet apta diuinis in cuſtodiã hũilitatis greſſum mẽtis fixit ãgelo rñdens. ecce ãcilla. d. Hoc eſt ꝯtra multos q̃ in ꝓſperis ꝛ honorib⁹ qui in gratiis ꝛ v̾tutibꝫ non hũiliantur cũ maria ꝛ cũ chrõ. ſꝫ intumeſcũt cũ eua ꝛ lucifero D Sꝫ certe marie huilitas ñ ſolũ in v̾bo ſed in fcõ declarat̃ Non ſolũ in v̾bo regalis rñſionis ſꝫ etiam i fcõ legalis purgationis Non ſolũ in v̾bo in quo ſe humiliauit tãꝙ̃ ſpontaneam amminiſtratione. ſꝫ etiã in fcõ in quo ſe hũiliauit tꝙ̃ ream ꝛ peccatricẽ ipã enĩ eſt maria de qua d̾r luce ſcdo. poſt ꝙ̃ implete ſunt dies purgationis marie ꝛc: id ẽ dies purificationis quib⁹ p xl. dies ab ingreſſu templi abſtinuit. quãuis lex illa ꝯtra illas ſolas data fuerit que de virili ſemine ꝯciperẽt. ipã vero non ꝯceperat de ſeie virili ſꝫ ſola v̾tute ſpũs ſcĩ. ꝛ ideo non erat ſubiecta illi legi ſed tñ voluit ſeruare illud ſtatutum. vt in omnibus daret nobis humilitatis exemplũ. O dura ꝛ infelix ſuperbia. o ſuperbia ꝛ infelix duricia peccatoris. Ecce maria ſine omni peccato legem ſubiit purgationis. ꝛ tu miſer plenus peccatis non vis legem ſubire ſatiſfactionis E

Secundo vide chariſſime ꝙ̃ maria effectuoſiſſima fuit per caritatem. ipſa enim eſt maria de qua dicitur luce priõ. Exurgens maria abiit in mõtana cũ feſtinatione in ciuitatẽ iude ꝛ intrauit in domũ zacharie ꝛ ſalutauit elyzabeth Abiit ergo vt viſitaret vt ſalutaret vt miniſtraret elyzabeth Vide quomodo illa viſitatio marie plena fuit charitate F In deſcriptione enim illius viſitationis maria quater noiatur in quo charitas marie ad deum ꝛ ad proximũ plen⁹ declarat̃ Charitas proximi debet haberi ꝛ foueri corde ore ꝛ opere Maria autẽ charitatem proximi habebat in corde. ꝛ propter hoc dicitur ꝙ̃ exurgens maria abiit in montana cũ feſtinatione Quid ei eaꝫ ad officium charitatis cogebat feſtinare niſi charitas q̃ in corde e⁹ feruebat. Legim⁹ ꝙ̃ paſtores venerũt feſtinãtes ad p̾ſepium

ꝛ ꝙ maria abijt cum feſtinatione ad obſequiuꝫ. ꝛ ꝙ zacheꝰ feſti
nans deſcendit ad hoſpitandum dominuꝫ Item reges feſ
tinanter venerũt ad chriſtũ in bethleem natuꝫ Ue ve ergo tar
dis ad opera chariratis. jtem maria charitatem ꝓximi in ore
fouebat jpſa enim eſt de qua ibidẽ dicitur Et factum ẽ vt audi
uit ſalutationem marie elyſabeth: exultauit infãs in vtero eius
ꝛ repleta eſt ſpũ ſcõ elyzabeth. ꝛ exclamauit voce magna ꝛ dix
it ad mariam Benedcã tu inter mulieres ꝛ benedcũs fructus
ventris tui. Charitas enim ꝓximi ſalutationibus ꝛ alijs chari
tatiuis collocutionibus ſemꝑ fouenda eſt vnde ꝛ angelꝰ ſaluta-
uit mariã. Maria ſalutauit elyſabeth. filius marie ſalutauit
marias redeuntes de ſepulchro dicens illis auete Ue ergo il
lis. qui ꝓpter odium ſalutationem ꝓximo negãt. ve etiam illis
qui doloſe ꝓximũ ſalutant: ſicut iudas cum dixit. Aue rabbi.
O ꝙ̃ dulciter maria ſalutare nouit. O ꝙ̃ digneris nos ꝑ gra
tiam tuam ſalutare Et certe ipſa nos libenter ſalutat beneficio
et conſolatione. ſi nos eam frequenter ſalutemus ſeruicio ꝛ o-
ratione. libenter nos ſalutat cum grã ſi nos eam libenter ſalute
mus cum Aue maria ℂ Item maria charitatem ꝓximi
non ſolum corde habebat. non ſoluꝫ ore fouebat. ſed etiam ope
re exercebat. Ipſa enim eſt maria de qua etiã ibidem dicitur.
Manſit autem maria cũ illa quaſi mẽſibus tribus. mãſit vtiqꝫ
ꝓ miniſterio ꝛ conſolatione elizabeth vñ ãbroſius Quia ꝓpt
officium venerat: officio inherebat G Itẽ maria ſicut
in oĩbꝫ charitatem habuit ad ꝓximuꝫ. ita ꝛ ſuꝑ omnia chari-
tatem habuit ad deum. jpſa enim eſt maria de qua ibidẽ dꝛ Et
ait maria Magnificat aiã mea dñm Et exultauit ſpũs meꝰ in
deo ſalutari meo Aiã quod amat. hoc magnificat. ꝛ in hoc ex-
ultat. jdcirco anima marie deum decentiſſime magnificauit. et
in deo feruentiſſime exultauit. quia deum excellentiſſime ama
uit. de cuius amore bonum verbum dicit hugo. Quia inquit
amor ſpiritus ſancti in corde eius ſingulariter ardebat. ideo in
carne eius ſpiritus ſancti mirabilia faciebat. H Ter-
cio vide chariſſime ꝙ maria mãſuetiſſima fuit ꝑ lenitatem. pa-
tiẽtiſſiã fuit ꝯtra oẽm aduerſitatẽ Ipã ei ẽ maria illa quã ſyme

on ſic alloquebatur. ſicut dicitur luce ſcđo Et dixit ad mariam
mrẽm eius Ecce poſitus eſt hic in ruinam ⁊ in reſurrectionem
multoꝝ in iſrabel. ⁊ in ſignũ cui contradicetur Et tuam ipſiꝰ a-
nimam ꝑtranſibit gladius Hic gladius acutiſſimam filii ſui paſ
ſionem ſiue mortem ſignificat Gladius corpalis aiãm nec occi-
dere põt nec vulnerare. Sic acutiſſima chriſti paſſio licet aiãm
marie per compaſſionem pertranſiuerit. ipſam tamen nec ꝑ odi
um occidit nec per impatientiam vulnerauit. maria enim inter-
fectores filij ſui nũꝙ odiuit Nunꝙ contra eos impatiens fuit.
Nam ſi alij martires patientiſſimi fuerunt in martirio ſuo cor-
porali. quãtomagis martir nrã maria in martirio ſuo ſpũali. de
cuius nobili martirio Iheronimꝰ ait Quia ſpũaliter ⁊ atrociꝰ
paſſa eſt gladio paſſionis chriſti. pluſꝙ martir fuit. O mira ma
rie patientia ⁊ manſuetudo. que non ſolũ patientiſſima fuit. dũ
coram ipſa filius ſuus crucifigeretur. ſed etiam dum ante cruci/
fixionem filius eius propter ipſam et ioſeph vilipenderet̃. ſicut
dicitur Mathei vi. Nonne hic eſt faber filius marie frater ia-
cobi et ioſeph ⁊ iude ⁊ ſymonis? Nonne ⁊ ſorores eius hic no-
biſcum ſunt ⁊ce. Ubi poſt pauca ſequitur. ⁊ ſcandalizabantur
in eo Reuera faber eſt chriſtus ſcilicet qui fabricatus eſt auro-
ram et ſolem Heu ꝙ longe a patientia mitiſſime marie ſunt qui
tam immites tam impatientes. tam iracũdi ſunt ſicut ⁊ ſocij ⁊ vi
cini eorum ſepe ſentiunt. I ¶ Quarto vide chariſſiẽ ꝙ
maria indefeſſiſſiã ⁊ ſtudioſiſſima fuit per ſedulitatem in bonis
operibꝰ Ipſa namq; eſt maria illa de qua dicitur actuũ primo
Hi omnes erant pſeuerantes vnanimiter in orõne cũ mu/
lieribus ⁊ maria matre ihũ ⁊ fratribus eius ¶ Maria inde-
feſſe perſeuerãdo in orõne exemplum dedit qm̃ oportet ſemper
orare ⁊ non deficere: Et ſi maria tã ſedule orauit in terris. quõ
non ſedule orabit ꝓ nobis in celis. propter hoc bene nos horta
tur auguſtinꝰ dicens Omnes marie patrocinia omni niſu implo
remus. vt dum nos eam ſupplici obſequio frequentamus in ter
ris. ipſa nos filio ſuo prece ſedula commendare dignetur in cel̃.
Sed ecce maria noſtra non ſolum ore in orationibus. ſed etiaꝫ
corde in ſanctis meditationibus indefeſſa fuit et ſedula Ipſa e

nim eſt maria de qua dicitur luce ſcdō. Maria ꝯſeruabat om̄ia
v̄ba hec. que ſcʒ dicebātur de filio ſuo ꝯferens in corde ſuo. quia
ergo maria non fuit accidioſa. ideo non fuit ocioſa ⁊ ideo nō ſo-
lū mentē in ſcis meditationibꝰ non ſolū linguam in deuotis orō
nibus. ſed etiam manꝰ in bonis operibus ſedulas habuit. prop
ter qd̄ bn̄ ſicut ſupradcm̄ eſt manſit maria cū elizabeth trībꝰ mē-
ſibus Ad quid? Rn̄det beda ⁊ ait. vt mulieri ꝓuecte etatis v/
go iuuencula miniſterium ſedula impenderet Heu q̄ longe es a
grā marie miſer accidioſe. cuius ⁊ mēs ⁊ lingua ⁊ manꝰ totiens
ſunt a meritis ocioſe. H ¶ Quinto vide chariſſime q̄
maria tenuiſſima fuit ꝑ paupertatem. Ipſa enim eſt maria de
qua dicitur luce ſcdō Inuenerūt mariā ⁊ ioſeph ⁊ infātem po
ſitum in p̄ſepio. paupes paſtores inuenerūt pauperē mariam ⁊/
paupem infātem in paupe loco. non in pompoſa curia. ſʒ in pau
pere p̄ſepio que vtiqʒ paupcula mater bonū hoſpiciuʒ bn̄ habu
iſſet ſi pauper non fuiſſet Iſta dum diligenter attēdis tūc pau-
pertatem marie euidenter perpendis De qua chriſo. ait Uide
paupertatis marie magnitudinem. ⁊ quicūʒ paup eſt accipiat a
maria ꝯſolationem Quicūʒ ꝓpter deum eſt paup volūtarie et
libenter. vel etiā quicūʒ eſt pauper neceſſarie ⁊ patienter multū
ꝯſolari poteſt de paupere maria ⁊ de paupere chrō Ab iſta cō
ſolatione iniqui diuites longe ſunt. qui longe aliam cōſolationē
querunt Un̄ luce ſexto. Ue vobis diuitibus qui habetis hic
conſolationem vrām Nolo tamē deſperare diuites qui nō ſolū
pauperes paſtores. ſʒ etiā diuites reges pauperem mariā ⁊ pau
perem filium eiꝰ inuenerunt. ſicut dr̄ math. ii. Intrātes domū
inuenerūt puerum cū maria mrē eius Sʒ illi diuites ipōs inue
nerunt qui munera obtulerunt. Paupes ergo ꝯſolationem iſ-
tam inuenerūt per paupertatem. diuites vero per liberalitatem
dū pauperes per paupertatē chrō cōformātur diuites āt per li
beralitatem chriſto reformantur U ¶ Sexto vide cha-
riſſime q̄ maria temperatiſſima fuit per ſobrietatem Ipā enim
eſt maria illa cui dicitur luce primo Ne timeas maria inueniſti
grām apud deum Nota q̄ dicitur inueiſti grām. Nūq̄ maria
tantam grām inueniſſet niſi gracia mariā in cibo ⁊ potu parciſ-

ſimam inueniſſet Nō enim ſe compatiūtur grā ꝛ gula quia impoſſibile eſt ꝙ homo ſit ſimul per grām deo gratus. ꝛ ꝑ gulam ingurgitatus Bonū ergo eſt querere grām. ꝛ fugere gulam ſicut dicitur ad hebreos xiii. Optimū eſt grā ſtabilire cor. non eſcis que non profuerūt ambulantibꝫ in eis Nota etiā ꝙ dr̄ Ecce concipies in vtero Nunꝙ in vtero maria deum concepiſſet. ſi idem vterus contra deū crapuloſus fuiſſet. ſi vterus ille mero eſtuaſſet Iheroni⁹ enim dicit. ꝙ venter mero eſtuans cito ſpumat in libidinem Vter⁹ ergo ille qui deo incarnato grauidatus eſt. nunꝙ cibo ꝛ potu intemperato grauatus eſt. Vn̄ criſoſ. ait Commeſſatrix aut vinolenta maria nunꝙ fuit. Heu ꝙ longe ſunt a grā marie qui in cibo et potu totiens excedunt

M ¶ Septimo vide kmē ꝙ maria caſtiſſima fuit per v̄ginitatem Ipſa enim eſt maria illa de qua dicitur luce priō Nomen v̄ginis maria Eximie caſtitatis marie teſtē euangeliſtam. teſtem ipām mariam. teſtem habem⁹ āgelicam perſonam Caſta enim fuit in virginea carne ſicut teſtatur euangeliſta dicens. Nomen virginis maria. caſtior enim fuit maria in v̄ginea mēte ſicut ipſamet teſtatur ipā enim eſt de qua dicitur luce primo. Dixit autem maria ad angelū Quomō fiet iſtud qm̄ virū n̄ ꝯgnoſco: id eſt nō me ꝯgniturā fore ꝓpono Caſtiſſiā v̄o fuit maria in v̄ginea ꝓle ſicut angelus teſtat̄. qui de ipā maria dicit mathei i° N Ioſeph fili dauid noli timere accipere mariā coniugem tuam. quod enim in ea natū eſt de ſpū ſcō eſt Ex quo maria v̄go de ſpū ſcō diuina eſt prole fecundata. nequaꝙ v̄ginitas eius tali eſt prole viciata. ſed mirabiliter in tanta eſt prole glorificata Nam in prole comprobata in prole ꝯſecrata. in prole nobilitata. in prole ditata ꝛ dotata. in prole ꝯſignata ꝛ confirmata eſt tua virginitas o maria. Propter hoc bene ait auguſtinus. Mariam ꝛ v̄ginem veraciter predicamus ꝛ mrēm cui⁹ v̄ginitatem glorificauit vera fecūditas. ꝛ cuius veram fecūditatē glorificauit intemerata virginitas Bernardus quoqꝫ ait. Longe glorioſior fuit virginitas ex fecunditate. ꝛ fecunditas ex virginitate. C

O heu ꝙ longe aliqui a gratia marie ſunt qui caſtitatis inimici ſunt. Cum ergo dulciſſimū illud nomen marie

tante vt ſupradictum eſt ſit grē. ideo merito hoc nomen inuoca
mus orantes quod beatus bern̄. orans ait. Dulciſſimuz nomē
marie inuocātibus ſeruulis per te regina clemens grē ſue mune
ra largiatur iheſus chriſtus filius tu⁹ qui cuz prē et ſpū ſcō viuit
⁊ regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Sermo quintus

De maria gracia plena

A

Oſtenſum eſt ſupra quō maria propter puriſ-
ſimam vite innocētiā merito per aue ſalutatur
et quomō propter ineſtimabilem ſuā miām me
rito maria vocatur. Oñdendum eſt aūt nunc
qm̄o propter pleniſſimam grē affluentiā merito
grā plena fore commemoratur Aue maria grā plena ¶ Cō
ſideremus kmi grām iſtam grām marie grām admirandā Cō
ſideremus inq̄ grē marie veritatem immenſitatē. multiplicita-
tem. vtilitatem Grā namqz marie grā veriſſima: grā immēſiſſi-
ma. grā multipliciſſima. gratia vtiliſſima eſt B Primo
itaqz conſideremus grē marie veritatem De hac gabriel ait lu
ce primo Inueniſti grām apud deum Grā vtiqz vera eſt que
apud deū inuenitur qui veritas eſt Apud deum dicit nō apud
dyabolum Diabolus enim aīe grām male pſperitatis offert.
vt eo liberius peccet Vñ holofernes qui dyabolū ſignificat ait
ad iudith judith xii. Bibe nūc ⁊ accumbe in iocūditate qm̄ iue
niſti grām apud me Item apud deū dicit non apud mundum.
q: apud mūdum id eſt apud hōies mundanos ſepe valde falſa
grā falſa amicicia inuenitur Vñ eccl'a. viii: Non omni homini
cor tuuz manifeſtes ne forte inferat tibi falſam grām ⁊ ɔuiciet
tibi. Item apud deum dicit non apud carnez Nam gratia car
nis falſa grā eſt vtpote carnis pulchritudo ⁊ huiuſmodi Vñ p
uerbiorū xxxi. Fallax grā ⁊ vana eſt pulchritudo ⁊ce. Quia ĝ
graciosiſſima virgo maria falſam grām dyaboli. falſam grām
mundi. falſā grām ɔtempſit. ideo merito apud deum veraz gra

tiam inuenit Ueram vtiqꝫ ⁊ puram. nulla adulterina mixtura
viciatam. ⁊ vere dicere poſſit illō ecclāſ. xxiiii. Quaſi balſamū
non mixtuꝫ odoꝛ meꝰ. Balſamū marie ē vnctio grē qua maria
copioſiſſime eſt infuſa Vñ bern̄. loquens de illo verbo. Spūs
ſanctus ſuperueniet in te ait preciosum illud balſamuꝫ tanta ti/
bi copia tantaqꝫ plenitudine influet. vt copioſiſſime effluat cir
cūquaqꝫ Balſamū miſceri ſolet ⁊ viciari melle ⁊ oleo. ſed certe
balſamū ſpūs ſancti in maria non fuit mixtum qꝛ nec melle car/
nalitatis. nec mundane cōſolationis. nec oleo vane laudis ⁊ ad
ulationis fuit viciatum Et qꝛ tā vera ⁊ tam pura marie gratia
fuit. ideo bene hieronimꝰ de ipſa ſic dicit. Quicquid in maria
geſtū eſt totum puritas ⁊ ſimplicitas. totum grā ⁊ veritas fuit.
totum miſcdia ⁊ iuſticia. q̄ de celo pſpexit C Quicūqꝫ ḡ cum
maria veram grām inuenire deſiderāt ipſi cū maria omni deſi/
derio omni ſtudio ad deum apud quem inuenitur accedant. ſi
cut hortatur aplūs ad hebreos iiii. dicens Adeamꝰ ergo cum fi
ducia ad thronū grē eius. vt miām ꝯſequamur ⁊ grām inuenia
mus in auxilio oportuno Et nota ꝙ quicūqꝫ vult inuenire dēt
querere ⁊ quicūqꝫ vult querere debet ſe inclinare Inclinet er/
go ſe cum maria p humilitatem veram. quicūqꝫ cum maria in/
uenire cupit grām verā Dicitur enim eccl'a. iij. Quanto mag/
nus es humilia te in omnibus. ⁊ coram deo inuenies grām. qm̄
magna potentia ſolius dei. ⁊ ab humilibus honoratur Maria
certe qꝛ ſe per humilitatem veriſſime inclinauit veriſſimā grāꝫ
inuenit vt v̄e dicere poſſit Reſpexit humilitateꝫ ancille ſue. ec
ce enim ex hoc btām me dicent omnes generationes D ¶
Secūdo ꝯſideremꝰ chariſſimi grē marie immenſitatēꝫ. ꝓpter
hanc enim dicta eſt gratia plena. Immenſa certe fuit grā qua
ipſa fuit plena jmmenſuꝫ enī vas non pōt eſſe plenū niſi immen
ſum ſit illud quo eſt plenū Maria autem vas immenſiſſimum
fuit ex quo illū qui maioꝛ celo eſt continere potuit Quis eſt ce/
lo maioꝛ. certe ille de quo ſalomon ait. ij. reg̃. viii. Si celum et
celi celoꝝ te cape non pn̄t quanto magis domus hec quam edi/
ficaui Nō vtiqꝫ domus p ſalomonem edificata. ſed domus p
illam ſignificata deum cape potuit Tu ergo immenſiſſima ma/

ria capacior eſt celo. quem celi capere non poterant tuo gremi-
o contuliſti. Tu capacior es mundo. Quia quem totus non ca-
pit orbis in tua ſe clauſit viſcera factus homo Si ergo maria tã
capaciſſima fuit ventre quantomagis mente. Et ſi capacitas
tam immenſa fuit. oportuit vtiqz ꝙ gratia illa que tantam im-
plere potuit capacitatem eſſet immenſa. Quis immenſitatem
marie poteſt menſurare? Ecce quid dicitur eccleſiaſtici primo
Altitudinem celi ⁊ latitudinem terre ⁊ profundum abiſſi quis
dimenſus eſt ¶ Celum eſt maria tũ qꝛ celeſti puri
tate. celeſti charitate. celeſtibus alijs virtutibus habũdauit. tũ
quia ſedes dei excellentiſſima fuit. teſte ꝓpheta qui dicit. Do
minus in celo parauit ſedem ſuam. Terra quoqz maria fuit dũ
fructum nobis illum protulit. de quo ipſe propheta ait. Terra
dedit fructum ſuum id eſt maria genuit filium ſuum. Abiſſus
etiam eſt maria in bonitate ⁊ in miſcdia ꝓfundiſſima Unñ duz
ꝓfundiſſimam filii ſui miſericordiam ꝑ nobis interpellat. qua
ſi abiſſus abiſſum inuocat Celum ergo eſt maria terra eſt ma-
ria abiſſus eſt maria. Quis huius celi altitudinem. quis hui⁹
terre latitudinem. quis huius abiſſi ꝓfunditatem. Quis inꝗ
marie immenſitatem dimenſus eſt. niſi ille ſolus qui ipſam non
ſolum in grã ⁊ in gloria. ſed etiam in miſericordia tã altiſſimam
tam latiſſimam. tam profundiſſimam operatus eſt Unde ſpe-
cialiter de eius miſcdia bernardus ait Quis miſdie tue o bene
dicta. longitudinem ⁊ latitudinem. ſublimitatem ⁊ ꝓfundum
queat inueſtigare. Nam longitudo miſericordie eius vſqz ad
nouiſſimũ diem inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis. Latitu-
do eius replet orbem terrarum. vt ſua quoqz miſcdia plena ſit
omnis terra. Sic ⁊ ſublimitas eius ſuperne patrie inuenit re-
ſtaurationem. ⁊ profundum eius ſedentibus in tenebris ⁊ in
vmbra mortis obtinuit redemptionem. hec berñ. ¶
Tercio conſideremus chariſſimi gratie marie multiplicitatez
de qua ipſa dicere poteſt illud eccleſiaſtici xxiiii. Ego quaſi te
rebintus extẽdi ramos meos. ⁊ rami mei honoris ⁊ vite ⁊ grẽ.
Terebintus magna arbor eſt in ſyria ſcdm gloſam. ⁊ habet ra-

mos multos ⁊ extenſos. Maſculus huius arboris non facit
fructum. ſed tantum femina. cuius fructus inuenitur duplex. ſ.
rubeus ⁊ pallidus. ⁊ eſt iocundi odoris

G Arbor iſta arbor procera arbor creſcens in ſyria
eſt beata virgo maria Syria interpretatur humecta. ⁊ vere hu
mecta fuit per gratiam tota vita marie. Que in humore gratie
creuit ab vtero matris ſue. Quid mirū ſi maria in humore gra
tie creuit cum ſine humore gratie omne ſemen areſcat. Unde
de ſemine dicitur luce octauo. Natum aruit quia non habebat
humorem Rami huius arboris rami honoris et gratie ſunt v̄
tutes multe et merita multa. multe eius virtutes ⁊ exēpla. mul
te eius mie ⁊ beneficia. In his ramis libenter habitant. in his
ramis libenter iubilant celeſtes auicule anime ſancte. vt de ip
ſis etiam dici poſſit illud danielis quarto. In ramis eius con
uerſabantur volucres celi. O ꝙ̄ alte ꝙ̄ longe ꝙ̄ late arbor iſta
magna beata virgo maria ramos ſuos extendit. ꝙ̄ late ad hoi
mines. ꝙ̄ longe ad angelos ꝙ̄ alte ad deum Quomodo autē
ad hos omnes extendit ramos gratiarum ⁊ miſcdiarum ſuarū
exponit beatus bernardus dicens Maria omnibus ſinū mi
ſericordie ſue aperuit vt de plenitudine eius accipiant vniuer
ſi. captiuus redemptionem. eger curationem. triſtis conſolatio
nem. peccator veniam. iuſtus grām. angeli leticiam. deniqꝫ to
ta trinitas gloriam. filii perſona carnis humane habeat ſubſtā
tiam. H Fructus huius arboris eſt ille de quo dicit
benedictus fructus ventris tui. Iſte fructus rubeus fuit ſan
guine. pallidus autem morte. Unde ſponſa dei aiā ſcā que ait
cañ. v. Dilectꝰ meus cādidꝰ ⁊ rubicūdus Ipā etiā pt dicere. di
lectus meꝰ pallidus ⁊ rubicūdꝰ Iſte quoqꝫ fructus odore iocū
dus eſt deuotis aiābꝰ. Qd̄ bn̄ ſenſerat b iohēs aplūs qui dn̄o
dixit Odor tuꝰ ꝯcupiſcentias in me excitauit eternas. o aiā nō
ne odorē huius fructus ſentis. o ſi ſentires nōne poſt ipſū curre
res ſicut dr̄ cāticorū primo Curremꝰ in odore vngētoꝝ tuorū.
Nōbile āt eſt ꝙ frcūm terebinti nō maſculꝰ ſꝫ feiā hꝰ arboris ꝓ
ferre ſolet. ſic certe fructū vite ihūm chrm̄ nō maſculꝰ ſꝫ feia. nō

vir.ſed virgo protulit propter qđ bene aug⁹.ait. Electa eſt v̓go
mater que ſine concupiſcētia carnis concipet carnem ⁊ ſine vi⸗
ro pareret virum I Quarto ꝯſideremus kñi gratie
marie vtilitatem.de hac dr ꝓuerbioꝝ.xi.Mulier gracioſa in⸗
ueniet gloriam Ecce vtilitas grē gracioſe marie eſt inuētio glo
rie perpetue.Vtiliſſima certe fuit grā marie ⁊ ſibi ⁊ nobis: U
tiliſſima inquam fuit grā marie ſibiipſi.Grā enim delicioſam.
grā miraculoſam.grā glorioſam fecit mariā. delicioſam in aīo.
miraculoſam in filio.glorioſaꝫ in regno Delicioſa certe fuit ma
ria in mente ſpūali Miraculoſa in prole v̓ginali.glorioſa in dy
ademate eternali.gratia ergo mentem ⁊ aiām marie fecit deli⸗
cioſam delicijs ſpūalib⁹ tanꝙ ſpūalem dei viui paradiſum.iux⸗
ta illud ecclāſti.xl. Grā ſicut paradiſus in benedcōibus.vere
paradiſus dei fuit maria in benedcōibus multipliciū deliciaꝝ
ſpūaliuꝫ.de quibus etiā bern̄ ait. Quidni delicias dixerim de
cus virginitatis cum munere fecūditatis inſigne huilitatis diſ⸗
tillantem charitatis fauuꝫ.miſcđie viſcera plenitudine grē pre⸗
rogatiuam glorie ſingularis Item grā mariam fecit miraculo
ſam in prole.in miraculoſo conceptu ⁊ partu.dum miraculoſe v̓
go concepit virgo peperit ⁊ miraculoſius deum cōcepit ⁊ pepe
rit.Unde de hac eius gratia bn̄ dicitur luce Ne timeas maria
inueniſti enim grām apud deum Ecce ꝯcipies in vtero ⁊ pari
es filium ⁊ vocabis nomē eius ihesum.hic erit magn⁹ ⁊ filius al
tiſſimi vocabitur De hoc nomine bernard⁹ loquens ait.Intel
lige virgo prudens ex nōie filij ꝓmiſſi.quantam ⁊ ꝙ magnam
ſpecialem grām inueneris apud deuꝫ Item grā mariam fecit
glorioſam.propter qđ bene ſupradictum eſt mulier gracioſa in
ueniet gloriam O vere felix inuentrix maria. que tam magna
in mundo ⁊ tam magna in celo inuenit.nulla pura creatura tan
tam grām in mundo.nulla tantam glām in celo inuenit.⁊ certe
tam grām ꝙ gloriam inuenit apud dn̄m.qꝛ ſicut in pſalmo dici
tur Gratiaꝫ ⁊ glām dabit dn̄s Sed ecce chariſſimi grā marie
non ſolum vtiliſſima fuit ſibiipſi.ſed etiaꝫ nobis ymmo toto hu
mano generi. K Grā eni marie colligit malos.impiguat bo⸗
nos liberat vniuerſos Colligit a culpa.impinguat in gratia.li⸗

berat a morte eterna Dico ꝙ gratia marie colligit ad miãz. col
ligit ad ecclãm malos. Hoc bene ſignificatum eſt in gratia quã
in colligendis ſpicis a meſſoribus derelictis ruth vero inuene-
rat quando dixerat ad boos Inueni grãm corã oculis tuis do
mine mi. qui ꝯſolatus es me ⁊ locutꝰ es ad cor ãcille tue Ruth
interpretatᷣ videns vel feſtinans ⁊ ſignificat btãm v̾ginẽ. que v̾e
vidẽs in ꝯtemplatione ⁊ bñ feſtinãs fuit in actioẽ. Vidẽs etiã
nrãm miſeriã. ⁊ feſtinãs ad impẽdendã miãm ſuã Boos int-
pretatur v̾tus ⁊ bꝫcat illũ de quo in pſalmo dꝛ Magnꝰ dñs noſ
ter ⁊ magna v̾tꝰ eiꝰ Ruth ĝ in oculis boos. maria in oculis dñi
hãc grãm inuenit. vt ipſa ſpicas. i. aiãs a meſſoribus derelictas
colligere ad veniam poſſit Qui ſunt meſſores niſi doctores et
rcõres O vere magna marie grã qua multi ex eis ad miãm col-
ligũtur qui a doctoribꝰ ⁊ rcõribꝰ tꝗ incorrigibiles relinquũtur
Et iõ bñ bernardus ait Maria tu pccõrem toti mũdo deſpec
tum materno affectu ãplecteris. foues nec deſeris quouſꝫ hor-
rendo iudici miſerum reconſilies L Item grã marie
bonos impinguat pinguedine gratie ¶ Vñ ecclãſ. xxvi. Grã
mulieris ſedule delectabit virum ſuum ⁊ oſſa illius impingua-
bit Mulier ſedula maria fuit de cuius ſedulitate beda ait. ma-
ria ſecreta dei ore tacito vigili tamẽ corde. ſedula ſcrutabatur.
Quis huius mulieris eſt vir niſi ille quem ipſa circũdedit in v
tero. de quo dicitur ihieremie xxxi. Creauit dñs nouũ ſup ter
ram femina circũdabit virum. Huius viri oſſa ſunt quicũqꝫ in
corpore eius id eſt eccleſia fortes ſunt. Iſta oſſa ſuffragãte grã
marie impingnantur vnctionibꝰ gracie Impinguãtᷣ inꝗ pin-
guedine ſpũs ſancti. qua ⁊ ille impinguari cupiebat qui dicebat
Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur aiã mea O quis eſtimare
valeat ꝗ̃ multa aie opitulãte grã marie ſunt ꝑ grãm impingua-
te in hoc flore ymmo certe quis eſtimare valeat quanta in ipſa
maria fuerũt impinguatiua grãꝝ cuius grã impĩguata ſunt tot
milia aiãꝝ Cuius enim v̾tutis pinguedine ipſa caruit que oim̃
v̾tutũ pinguiſſimũ habitaculum fuit. Ait eni iohẽs damaſcenꝰ
Maria in domo dñi plantata ⁊ impinguata ſpũ vt oliua fructi
fera omnis v̾tutis habitaculum facta eſt M

Item gratia marie liberat a morte eterna vniuersos. qui liberã
tur. hoc bene ſignificatum eſt in heſter de qua legitur. Sic ada
mauit eam rex pluſꝙ omnes mulieres. habuitqꝫ grãm et miſe-
ricordiam heſter coram rege ſuper omnes mulieres. et poſuit
diadema in capite eius. Huius gratie legitur fuiſſe vtilitas du
plex Una ꝙ ipſa diadema regni obtinuit Alia ꝙ ipſa gentem
ſuam morti addictam a morte eripuit. Sic certe noſtra heſter
beata maria tantam coram rege eterno gratiaꝫ inuenit ꝙ ꝑ hãc
non ſolum ipſa ad coronam peruenit ſed etiam generi humano
ad mortem addicto ſubuenit. Unde beatus ãcelmus ait. quid
digne referam genitrici dei ⁊ domini mei iheſu chriſti. per cuiꝰ
fecunditatem captiuus ſum redemptus. per cuius partum de
morte eterna ſum exemptus. O igitur mater gratie fac nos fili
os gratie. fac vt per gratiam tuam veriſſimam. per grãm tuam
vtiliſſimã. ꝑ gratiam tuam immenſiſſimam. per gratiam tuam
multipliciſſimam colligamur ad veniaꝫ remiſſionis impingue
mur per gratiam deuotionis liberemur a morte damnationis.
per dñm noſtrum iheſum chriſtũ filium tuum Amen.

Sermo ſextus.

De gratia plena.

Adhuc k̃mi aliqua d grã dulciſſiẽ marie ſunt
dicenda Cõſiderãda ğ eſt quadruplex grã in
maria videlꝫ grã donoꝝ. grã labioꝝ. grã priui
legiorũ grã premiorum. ¶ Primo ergo conſi
derate k̃mi in maria grãm donorũ ſpũs ſancti
De hac grã maria gratulabũde dicere p̃t illud eccl'aſ. xxiiii. in
me ois grã vie ⁊ veritatis in me ois ſpes vite ⁊ virtutis Quid
mirũ ſi ipã plena grã vite ⁊ veritatis que mat̃ eſt eiꝰ quem legiꝰ
plenũ grẽ ⁊ v̾itatis Et quid mirũ ſi in illa v̾ga eſt tanta donorũ
ſpũs ſci affluẽtia in cuius flore requieuit ſpũs ſcũs cum tãta do
norũ ſuorum ſupereffluẽtia Maria nãqꝫ ẽ illa v̾ga ⁊ filius ma-
rie eſt ille flos de quo dr̄ yſa. xi. Egredietur virga de radice yeſ

ſe. et flos de radice eius aſcendet ₇c. vʒ timoris dñi In hoc flo
re mira eſt ſpūs ſancti ſupereffluentia de qua in oēm ecclām taꝫ
mira fit influentia vt beatus iohēs euāge. dicat De plenitudiē
eius nos omēs accepimus grām pro grā Cum ergo de iſto flo
re tāta grā redundet in ortū ſuū in totā ecclām. quātomagis in
ipſam huius floris v̾gam in ipſam mariam. Dicat ergo maria
dicat ſecure In me omnis grā vie et v̾itatis Grā certe vite et
veritatis conſiſtit in predictis ſeptem ſpūs ſancti donis ¶
Per predcā enim ſeptem dona fuit grā vite ₇ veritatis in ma-
ria Grā v̾itatis ordinauit mariā. ₇ in veritate ſupra ſe ₇ infra ſe
intra ſe ₇ extra ſe. Grā inquā veritatis ordinauit mariā ſupra
ſe per donuꝫ ſapientie Infra ſe per donuꝫ ꝯſilii Intra ſe ꝑ do
nū intellectus. extra ſe per donū ſcie Grā vtiqꝫ veritatis ordiā
uit aiām marie in v̾itate ſupra ſe. in ſapidiſſima fruendorum ꝯ-
templatōe. Infra ſe inconſultiſſima fugiendorū preuiſione.
Intra ſe incertiſſima credendoꝝ cognitione Extra ſe in rōna
biliſſima agendoꝝ diſcretione Grā autē vite ordinauit mariā
in bona vita reſpcū diaboli. reſpectu proximi. reſpectu dei. grā
inq̄ꝫ vite ordinauit mariam in bona vita. erga diabolū ꝑ donuꝫ
fortitudinis. erga ꝓximū ꝑ donū pietatis: erga deuꝫ per donū
timoris. grā vtiqꝫ vite ordinauit vitā marie erga diabolū in for
tiſſima reſiſtentia Erga proximū in piiſſima beniuolētia Er-
ga deū in deuotiſſiā reuerētia ¶ Hinc eſt q̄ ſpūs ſanctus mari
am per domū illam conuenientiſſime ſignificauit quā ſibi ſapi-
entia increata cum ſeptē columnis ſeptem donorum ſpūs ſanc
ti excellentiſſime edificauit Quicūqꝫ columnas ſpūs ſancti ce
perit edificare. ipſe formā colūnarū in iſta domo poterit ꝯſide
rare Ipē etiam in domo iſta artificē poterit iuenire. quē ꝓ co-
lūniis hui⁹ dēt cum magnis deſideriis ₇ precibus ꝯuenire Silr
quicūqꝫ ſeptiformē ſpūs ſci graciam adipiſci deſiderat ipſe flo-
rem ſpiritus ſancti in virga querat. per virgam enim ad florem
per florem ad ſpūm ſanctum in ipſo requieſcētem peruenimus.
dum per mariam ad chriſtum accedimus. ₇ per chriſtum ſpūs
ſancti gratiam inuenimus. ꝓpter qd̄ mariam alloquēs beatus
bern̄. dicit ſic: per te acceſſum habemus ad filium o benedicta:

inuentrix gratie. genitrix vite mater ſalutis. vt per te ſuſcipiat
nos qui per te datus eſt nobis. D

Secundo cōſiderate kmi in maria grām labiorum. de qua in
pſalmo dr Diffuſa eſt grā in labijs tuis ⁊c. Tanta ſiquidem fu
it grā labiorum in maria. vt ipſa optime p illam iudith ſignifica
ri poſſit. de qua dicitur iudith xi. Non eſt talis mulier ſup ter
ram in aſpcū ⁊ pulchritudine ⁊ ſenſu v̄boꝝ Reuera non eſt nō
fuit non erit mulier talis ſuper terram qualis maria fuit. in aſ-
pectu clariſſime vite in pulchritudine mūdiſſime ꝯſcie. in ſenſu
v̄boꝝ diſcretiſſime lingue Grām autem labiorū marie videbi
mus euidenter ſi v̄ba labiorum eius ex euāgelio colligimꝰ dili-
genter E

Inuenimus autem in euangelio ſeptē mel
lifluas ſētās de mellifluis marie labiis diſtillantes. ⁊ melliflu ā
labiorum eius grām optime indicantes Iuxta illud ecclāſ. iiij.
Fauus diſtillans labia tua ſpōſa Septem mellis ſtille ſunt ſep
tem dulciſſima verba marie que ad angelū ad hoiēm ad deum
legitur habuiſſe Duo habuit ad angelū duo ad hominem. tria
ad deum Ad angelū habuit v̄bum caſtitatis ⁊ verbum humi-
litatis. Verbū caſtitatis maria ad āgelum habuit in labijs qn̄
angelo reſpondens dixit. Quomodo fiet iſtud quoniā virum
non cognoſco? Hoc eſt contra impudicos qui non caſta nō pu-
dica ſed impudica ⁊ turpia ⁊ carnalia verba in labijs ſuis hn̄t.
Verbum autem humilitatis ad āgelum maria in labijs habuit
qn̄ āgelo hūiliter rn̄dens dixit Ecce ancilla domini. hoc eſt cō
tra ſuperbos ⁊ arrogātes qui de ſe nec hūilia ſentiūt nec loquū
tur. ſed verba iactantie ⁊ infamationis in labiis ſuis habent

¶ Item ad hominē habuit maria v̄bum charitatis ⁊ v̄bum ve
ritatis. verbum charitatis in ſalutatione. v̄bum veritatis in in-
ſtructione Verbum charitatis ad hoiēm maria habuit in labi-
is qn̄ mrēm precurſoris tam affcūoſe ſalutauit. ꝙ etiam infans
in vtero eius exultauit. hoc eſt ꝯtra rācoroſos. qui ꝓximis ſuis
vel non charitatiue loquuntur. vel om̄ino eis loqui dedignant̄
Verbū veritatis maria in labijs habuit. qn̄ deficiente vino mi-
niſtris dixit Quodcūq; dixerit vobis facite. hoc eſt contra il-
los qui alios non ad bonum ſed ad malum inſtruunt. et malum

eis conſulūt I Jtē ad deum tria v̄ba habuit maria plus enim
cū deo ꝙ cū angelo vel cum hōie maria locuta eſt Ex quo bis
hōi ꝛ bis angelo. ſed ter deo locuta eſt Hoc eſt contra multos
qui tam parum cū deo in orōnibus ꝛ tam multum cū hominibꝫ
loquuntur in cōfabulationibus inutilibus. ꝛ ſepe valde nocēti
bus Habuit autem maria ad deum v̄bū gratulatiuū v̄buꝫ que
rulatiuū v̄bum compaſſiuū. Gratulatiuū ꝓ filii ſui reſpectione
Querulatiuū ꝓ filii ſui amiſſione Compaſſiuū ꝓ proximi de
ſolatione Verbū gratulatiuuꝫ ad deum maria in labiis habu-
it. qn̄ pro eo ꝙ dominus humilitatē ſuam reſpexerat dixit. mag
nificat anima mea dn̄m. Hoc eſt contra ingratos qui heu pro
multis ꝛ magnis bn̄ficiis paruas deo grās agunt. ꝛ qnꝫ per ipā
dei bn̄ficia contra deum inſoleſcūt Verbū querulatiuuꝫ ad de
um maria in labiis habuit. qn̄ filio ꝑ triduū amiſſo dixit Fili qd
feciſti nobis ſic. ego ꝛ pater tuus dolentes querebamus te. hoc
eſt contra indeuotos. qui cū dolore iheſum non querūt. quādo
ipſum ꝑ ſubtractionem deuotionis per multos dies amiſerunt
G Verbū ꝯpaſſionis ad deum maria in labiis habuit quan
do in nuptiis filio dixit Vinuꝫ non habēt Hoc eſt contra imiſe
ricordes quos aliorū defectus ad pietatem non mouent nec a-
pud deum nec apud hoīes proximos ſuos promouent ¶
Eya nunc aduocata nrā maria. ecce adhuc neceſſe eſt nobis vt
filio tuo ſuggeras ꝓ nobis. qm̄ vinum non hn̄t multi ex nobis/
Vinū vtiqꝫ gratie ſpūs ſancti. vinū compunctionis. vinū deuo
tionis. vinuꝫ ſpūalis cōſolatōis De quo bernardꝰ ſic ait Quo
tiens mihi necē eſt frēs poſt lachrimoſas querimonias vrās ex
orare matrem miſcdie. vt ſuggerat benigniſſimo filio ſuo quoni
am vinuꝫ non habetis Et ipſa dico vobis cariſſimi. ſi pie a no/
bis pulſata fuerit: omnino nō deerit necitati nrē. quoniā miſeri
cors eſt ꝛ mie mater Nam ſi compaſſa eſt verecūdie illoꝝ a qui
bu s fuerat inuitata multomagis compatietur nobis ſi pie fue-
rat inuocata Penſate frēs ex predictis quantus amicus marie
rexregum fuerit cum ipſa tantam labiorū grām habuit Scrip
tum quippe eſt puer. xxii Qui diligit cordis mundiciam ꝓpt
grām labiorum habebit amicum regem H Tercio cō

ſiderate k̄mi in maria grām priuilegioꝝ. De hac quidē grā dici
tur luce primo. Inueniſti gr. apud deū. ⁊c. vſꝫ vocabit̄. Vide
qūo gabriel aſſerēs mariā inueniſſe grām ſtatim eādē grām ſpe
cificās ſubiungit Ecce inquit con. ⁊ paries fi. ⁊ vocabit̄ nomē
ei⁹ ihūs. hic erit mag. ⁊ fili⁹ altiſ. vocabit̄ ⁊c. o ꝙ magnū ⁊ oib⁹
ſeculis inauditum priuilegiū qđ virgo maria in vtero cōcepit.
⁊ filium altiſſimi peperit Poſſumus āt notare ſeptē priuilegia
maxima. priuilegia inquā immenſis gratiis plena. ſoli marie a
deo conceſſa. Primū marie priuilegiū eſt ꝙ ipſa ſuper omnes
hoīes ⁊ mulieres ab oī pccō fuit puriſſima Fuit nāqꝫ tā copio-
ſiſſime in vtero ſcificata. ꝙ etiam ad veniale pccm̄ nūꝙ in tota
vita ſua fuit vt dr̄ inclinata Vn̄ bern̄. ait Decuit nimiꝝ reginaꝫ
v̄ginū ſingulari priuilegio ſanctitatis abſꝫ oī pccō ducere vitaꝫ.
que dū peccati mortiſꝫ pareret ꝑemptorem mun⁹ vite ⁊ iuſticie
pro omnibꝫ obtineret I ¶ Secūdū marie priuilegiū ē ꝙ ip
ſa ſuꝑ oēs hoīes fuit grā pleniſſiā Vn̄ hiero. Ceteris ꝑ ꝑtes p̄ſ-
tatur marie vero ſe totā infudit pleītudo grē. ⁊ iō idē btūs doc
tor grām marie grē āgeloꝝ conferēs ⁊ p̄ferens ait btām ⁊ glo-
rioſam v̄ginē mariā credēdum eſt āpliora ꝓmeruiſſe v̄tutum p̄
uilegia ꝑcepiſſe grām etiam ab angelis collaudādam K ¶
Terciū āt priuilegiū marie ē ꝙ ipā ſola mater ⁊ v̄go incorrup-
tiſſima eſt hoc priuilegiū btūs bern̄ cōmendās ait. optimā ꝑtē
elegit ſibi maria. optimā plane qꝛ bona fecūditas ꝯiugalis. me
lior caſtitas vidualis. optima v̄ginea fecūditas ſeu fecūda v̄gi-
nitas Marie priuilegiū eſt nō dabitur alteri qꝛ non auferetur
ab ea. L ¶ Quartū marie priuilegiū eſt ꝙ ipſa ſola mater
dei ineffabiliſſima eſt Ipā ſola illi⁹ filii mater eſt cuius ſol⁹ de⁹
pater eſt Mirū ſupra modū eſt ꝙ tā maximū priuilegiū creatu
re cōceſſum eſt De hoc etiā priuilegio b. bern̄. ait. Ipā eſt nr̄ē
v̄ginis glā ſingularis ⁊ excellens p̄rogatiā marie ꝙ filiū vnū eū
demqꝫ cū deo prē meruit hr̄ē cōem M Quintū marie priuile-
giū eſt ꝙ ipſa ſuꝑ oēm creaturā deo etiā corꝑaliter failiariſſima
fuit Nā ꝙ nūꝙ creature cōceſſuꝫ fuit nec cōcedit̄ in eternuꝫ. ip
ſa deū in vtero nouem menſibus portauit. ipā deū vbere de ce-

lo pleno lactanir Ipā deū multis ānis dulcit educauit. ipā deū ſibi ſubditū habuit. ipā deuȝ puerū āplexib⁹ ⁊ oſculis failiariſſime ꝯtractauit. ſicut ihero. euidenter aſſerit dicēs Nec mirum maria ſi dignetur tibi cōgaudere deus. regnans in celis quē ꝑuulū ex te hoīem natū totiens oſculata es in terris N Sextum marie priuilegiū eſt ꝙ ipa ſupͬ oēm creaturā apud deū potentiſſima eſt Vñ hieroñ. jmpetra qđ rogamus excuſa qđ timemus. qꝛ nec potentiorē meritis inuenim⁹ ad placādum irā iudicis ꝙ̄ te que meruiſti mater effici eiuſdē redemptoris ⁊ iudicis Grande priuilegiū eſt ꝙ ipā ꝑ omnibus ſcis apud deum potētiſſima eſt. ſicut idē declarat dicens Ne qȝ dubium illā que meruit pro liberandis ꝓferre ꝑcium. poſſe plus omnibȝ ſcis liberatis impendere ſuffragiū Sed quid tanta marie potentia ꝓdeſſet nobis. ſi ipſa minus curaret de nobis propter hoc chariſſimi ſciamus indubitanter. vt ꝑ hoc grās agamus inceſſanter. ꝙ ſicuti ipſa apud deum oībus ſanctis eſt potentior. ita quoȝ apud deū ꝓ nobis. omnib⁹ ſcis eſt ſollicicior teſte eodem doctore btō iheronimo qui ſic ait. Te ſolā o maria ꝓ ſcā ecclā ſollicitā pre omnibus ſcis ſcim⁹ que impetras inducias trāſgreſſoribus vt renūcient ſuis erroribus O Septimū marie priuilegiū eſt ꝙ ipā in glā ſupͬ oēs btōs excellētiſſiā eſt. Vñ iheroñ. Ubi qȝ confidenter ſcā dei canit ecclā qđ de nullo alio ſcōꝝ fas ē credere vt vltra angelorū vel archangeloꝝ merita trāſcēderit. hoc quippe priuilegiū non nature eſt ſed grē v̾ginis marie Ecce ꝙ̄ glorioſum marie priuilegiū eſt ꝙ ipſa in gloria vere glorioſiſſiā eſt poſt deum Glorioſum marie priuilegium eſt ꝙ deinde quicquid poſt deū pulchrius quicquid dulcius quicquid iocūdius in gloria eſt hoc maria. Hoc in maria hoc per mariam eſt Glorioſum omnino glorie marie priuilegium eſt. ꝙ poſt deum maior noſtra gloria. maius noſtrum in gloria gaudiuȝ de maria ē. Unde bernardus Sūma gloria eſt o maria poſt dñm te videre tibi adherere. ⁊ in tue ꝓtectionis munimine demorari. Hec igitur ſunt ſeptem gracioſiſſima priuilegia gratie gracioſe marie. quorū gratia obtinem⁹ vitam gratie Et iō obſecrare poſſumus mariam ſicut abrahā obſecrauit ſaram dicēs Geneſis xij.

Dic obſecro q̄ ſoror mea ſis vt bene mihi ſit ꝓpter te. ⁊ viuet anima mea ob grãm tui. O igitur maria obſecramus te. dic q̄ ſoror noſtra ſis. vt propter te bene nobis ſit a deo. ⁊ ob gratiam tui viuent anime nr̄e in deo. Dic inquã ſara noſtra chariſſima, q̄ ſis ſoror nrã. vt propter te talem ſororem egiptij id eſt demones nos reuereantur Vt etiã propter talem ſororem angeli nobis in acie ꝯiungantur vt inſuper propter talem ſororem pater ⁊ filius ⁊ ſpūs ſcūs noſtri miſereantur ¶ Quarto conſiderate in mariam kmi gratiam premiorum de qua tamen pro parte in ſeptimo marie priuilegio iam tactum eſt. De hac grã pōt accipi quod dicitur ecclãſ. xxvi. Grã ſuper grãm mulier pudorata et ſancta. Mulier ſuper omnes mulieres pudorata ſuper omnes ſancta eſt maria in qua eſt gratia ſuper gratiam Gratia glorie ſiue patrie ſuper grãm vie. gratia premiorum in celo ſup grãm meritorum in mūdo Hec autem grã beatitudinis marie conſiſtit in ſeptem dotibus glorioſis corporis ⁊ anime. Corpꝰ enim quodlibet glificatum habet quatuor dotes glorioſas. videlicet dotem mire claritatis: dotem mire ſubtilitatis. dotē mire agilitatis. dotem mire impaſſibilitatis. Et ſi omniū beatoꝝ corpa his quatuor dotibus deus glorificabit. quãtomagis corpus illud quod ipſum glorificatorem omniū corporum genuit. Quid mirum ſi dote claritatis clariſſima ſit in celo. que dono ſcitatis tam clariſſima fuit in mūdo De ipſa namq; beatꝰ berñ ait. Adhuc inter pccõres degens. tanta añ deum ſcitate claruiſti: vt ſola ſolio eterni regis approximare merueris ¶ Item quid mirum ſi dote ſubtilitatis ſubtiliſſima ſit in celo. que dono humilitatis tam ſubtiliſſima fuit in mundo Ipſam eni allo quens btūs berñ. dixit Nunq̄ ſuper choros angelorū ſublimata aſcendiſſes niſi prius infra omnes homines humiliata aſcendiſſes. ¶ Item quid mirū ſi dote agilitatis agiliſſiã ſit in celo que dono pietatis fuit velociſſima in mundo Ipſa eī abiit in montana cum feſtinatione ꝓ officio pietatis. de cuiꝰ feſtinationis velocitate beatus ambroſius ait. quo iam deo plena niſi in montana cum feſtinatione conſcenderet. neſcit eni tarda molimina ſpūs ſancti grã ¶ Quid mirum ſi dote impaſſibilitatis. impaſſibiliſſima ſit in celo que dono patientie ⁊ equanimi-

tatis tam impaſſibiliſſima fuit in mūdo. vt ipſa nec minimū im-
patientie vel odij vulnus ſentiret. cum ſuam ipſius aīām gladi⁹
pertranſiret. ymmo ⁊ ſignū vulneris ſignū paſſionis impacien
tie nec legimus nec credim⁹ in maria quandoqꝫ apparuiſſe Vn̄
bernard⁹ ait Reuolue diligentius euāgelice hyſtorie ſeriem v-
niuerſam. ⁊ ſi quid forte increpatoriū. ſi quid durum. ſi quod ō
niqꝫ ſignū tenuis indignationis occurrit in maria de cetero ſuſ-
pectam habeas accedere ad eam verearis. R Ceterū
ſi tanta eſt glā glōſiſſimi corporis marie. quāta putas eſt glā a-
nime beatiſſime marie Quelibꝫ certe aīā btā tres habꝫ dotes
ipſam beatificantes videlicet dotem mire ꝯgnitionis. dotē mi-
re dilectionis. dotem mire fruitionis. vel ſcd̄ꝫ modernos quoſ-
dam dotes viſionis. fruitionis. tentionis Quocūqꝫ aūt modo
dotes anime accipiantur. certum eſt ꝙ dotes anime marie om
niū animarum dotibus preferantur. Nam ſi omnes beate aīe
his dotibus beatificantur in celo. quātomagis anima ei⁹ que ō
niū animarum beatificatorem genuit in mundo C Quid
mirum ſi iam ī luciſſima cognitione eſt anima marie. que iam
profundiſſime immerſa eſt luci eterne Vn̄ beatus bern̄. ait. p-
fundiſſimā diuine ſapientie vltra ꝙ̄ credi valeat penetrauit abi
ſſum. vt quantum ſine pſonali vnione creature conditio patit
luci illi inacceſſibili videatur immerſa. Item. Quid mirum.
ſi iam feruidiſſima dilectione eſt anima marie? Quid inꝙ̄ mi-
rum ſi pre omnibus diligat que pre omībus eſt dilecta? Uere
p̄ omnibꝫ ait enim beatus hieroni⁹ ad ipſam Te ipſe rex regū
vt mrēm veram ⁊ decoram ſponſam pre omnib⁹ diligens. amo/
ris amplexu ſibi aſſociat Item Quid mirum. ſi iā in iocūdiſ
ſima fruitione ſit anima marie. que benedcō fructu ventris ſui
paſcitur dulcedine? Unde beatus auguſtinus ait. Marie ani
ma claritate fruitur chriſti. ⁊ glorioſis eius conſpectibus ſemꝑ
preſens. ſemper conſpiciens. ſemꝑ videre ſitiens ineſtimabili-
ter paſcit̄ S Igitur ſicut glorioſiſſima maria omnes ſanctos
exceſſit in gratia vie. in gratia meritorum. ita omēs ſanctos ex/
cedit in gloria. in gratia premiorum Unde ipā bene ſignificata
eſt per heſter reginam de qua legitur ꝙ cū ducta eſſꝫ ad cubicu

lum regis aſſueri habuit gratiam ⁊ miſericordiam coram eo ſuper omnes mulieres ⁊ poſuit diadema regis in capite eius Heſter interpretatur eleuata. hoc optime cõuenit marie de qua beatus iheronim⁹ ait. Eleuatur ſup choros ãgelorũ vt poſſit ſpeciem vultumqȝ videre ſaluatoris quem amauerat quem concupierat ex toto deſiderio cordis Ita heſter regina beata virgo maria ducta eſt in eius aſſumptione in cubiculũ regis eterni. In cubiculũ vtiqȝ de quo aug⁹ alloquens mariã dicit ¶ Tu in cubiculi regis beatitudine. tanq̃ gemmis ⁊ margaritis ornata ↄſiſtis Ducta vtiqȝ in hoc cubiculũ quietis eterne regina maria gratiam regis aſſueri regis veri habet ſuper omẽs mulieres .i. ſuper omnes intelligentias angelicas. ⁊ omnes beatas aĩas vt ſit in maria gratia ſuper omnem gratiam omniuȝ btõrũ Nã reuera i capite eius rex regum diadema regis poſuit. diadema certe tam impreciabile. diadema tam delectabile. diadema tã mirabile quod hoc omni lingue inenarrabile omni ingenio inſcrutabile ſit. Sic ergo chariſſimi vidiſtis quanta gratia donorum. quanta gratia labiorũ. quanta grã priuilegiorum. quãta gratia premiorum affluentiſſima ſit maria ¶ Rogemus ergo ipãȝ tantarum gratiarũ inuentricẽ. vt ⁊ nos faciat inuenire gratiam apud deum. per dominũ noſtruȝ iheſum chrm̃ filium ſuũ. qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus per omnia ſecula ſeculorũ Amen.

Sermo ſeptimus.

De maria grã plena.

Non ſufficit angelo grãm marie ſimpliciter ↄmendare. ſed etiam plenitudinem eius voluit ſignanter inſinuare cũ dicit gratia plena A O vere plena ⁊ plene plena Adhuc certe nõ dixerat gabriel Ecce concipiẽs in vtero ⁊ce. Adhuc etiam non dixerat ſpũs ſanctus ſuperueniet in te. ⁊ce. Si ergo ante ſuperuentionem ſpũs ſci. ante receptionem filij

dei plena fuit maria.quantomagis poſt. propter hoc bene de e
ius plenitudine dixit beatus auguſt. Hec mulier beatiſſima ab
angelo ſalutata ſpū ſcō repleta.plenitudīe deitatis afflata.hoc
domino canticum laudis decantauit Magnificat aīā mea.ꝛc.

B Bene ergo plena dicitur maria Plena inquam
illuminatione ſapientie.plena inundatione gratie.plena poſſeſ
ſione bone vite.plena vnctione mīe.plena fecūdatōe ꝓlis.pleā
perfectione eccleſie .plena reſperſione odorifere fame.plena re
ſultatione diuine glorie.plena iam fruitiōe eterne leticie. Has
nouem plenitudines conſideremuꝰ in maria.quia nouem ordi-
nū angeloꝝ plenitudines ſupat in gloria.

C Primo ergo conſideremus chariſſimi ꝙ plena ē
maria illuminatione ſapientie ꝛ intellectꝰ Unde ipſa bn̄ per lu
nam plenam ſignificari poteſt.de qua dicitur prouerbiorū ſep-
timo. Non eſt vir in domo ſua abiit via longiſſima .ſacculū pe
cunie ſecum tulit in die plene lune reuerſurus Hic eſt vir ille de
quo dicitur iheremie xxxi. Creauit dn̄s nouū ſup terram mu-
lier circūdabit virum Mulier maria mulier vtiqȝ ſexu.nō cor
ruptione Virum virtutum dn̄m nr̄m circūdedit in vtero ſuo.
circūdedit habitu nrō . Hic vir ſi tamen vt ait ioſephus virum
eum appellari fas eſt.tres domos habȝ Imperatore enim ma
ieſtatis eſt in palacio habere tres manſiones.videlicet conſiſto
rium cenaculum cubiculnm Conſiſtorium eſt domꝰ cārum.ce
naculū ciboꝝ.cubiculū q̄etis Sic ipator noſter qui ipat vētis ꝛ
mari habet domuȝ cārum mundum.habet domū ciboꝝ.modo
eccleſiam.olim ſynagogam. habet domū quietis rōnalem aiāȝ
Sed heu vir iſte dominus virtutum a domo mūdi.a domo ſy-
nagoge.a domo anime peccatricis valde fuit elongatus.qꝛ lon
ge a peccatoribꝰ ſalus Vir ergo iſte in domo ſua non fuit qn̄ per
iheremiam conquerendo dixit. Reliqui domū meā.dimiſi he
reditatem meam Sacculum pecunie ſecū tulit.quia theſauruȝ
miſericordie ꝛ gratie ſue a mundo abſcondit. Sed certe vir iſ-
te in die plene lune iam reuerſus eſt

D Illius inquam lune de qua dr̄ canticorum vi. Pul

cħꝛa vt luna. Luna ergo eſt maria. luna plena maria plena Lu-
ne plene maria bene comparata eſt. que lūie ſapientie et verita
tis a ſole eterno plene illuminata eſt Vn̄ maria bn̄ interpꝛetat̄
illuminata vel illuminatrix Ipſa nāqꝫ luna ꝛ lucerna nr̄a illūi
nata fuit a deo ꝛ illuminatrix fuit mundo. iuxta illud ꝓpheticū
Quoniam tu illūias lucernam meā dn̄e. deus meꝰ illūia tene-
bꝛas meas In huius lune plenitudie vir reuerſus eſt in domū
ſuam. chꝛūs ꝑ carnem venit in mūdū. o vere mirabilē huiꝰ lune
plenitudinē Ecce ſi maria plena fuit lūie ſapie. qđ a ſole eterno
recepit pꝛiuſq̄ ipm̄ conceperit. quāto plenioꝛ fuit dū hūc ſolē tā
mirabilē ꝯcepit. ꝛ tā totaliter in ſe recepit Et iō bn̄ plenitudiēꝫ
ſapiē marie b. bern̄. ꝯmendās ait. Extruxit āt in maria ſibi do
mū ſapiā celeſtis que a deo mētem eiꝰ repleuit. vt de pleitudine
mētis eius fecūdaretur. ꝛ caro ac v̄go ſingulari grā eādē ipām
ſapiām carne tectam pareret. quā pꝛius mēte pura cōcepat ¶
Scdō ꝯſiderem q̄ plena eſt maria inūdatione grē in affcū. tā-
ta nempe inūdatio. tanta ꝓfunditas ꝛ magnitudo grē in maria
fuit. vt ipſa bene mare plenū dici poſſit. iuxta illud parabolarū
xvi. Tonet mare ꝛ plenitudo eius Sicut enim in mari aquaꝝ
ſic in maria fuūt ꝯgregationes grāꝝ Vn̄ ſcriptū eſt Congrega-
tiones aquaꝝ appellauit maria Dicit̄ quoꝫ ecclāſ. pꝛimo. Oīa
flūia intrāt mare. oiā flūia ſunt om̄ia grārum dona que intraue-
runt in mariam. iuxta illud eccľ. xxiiij. in me omnis grā vie ꝛ ve
ritatis. in me omnis ſpes vite ꝛ v̄tutis Quā plenuꝫ ſit hoc ma
re. q̄ plena gratia ſit maria beatus hieronimus aperit dicens.
Bene plena. quia ceteris per partes pꝛeſtatur. marie ſimul ſe
totam infudit plenitudo gratie H Hoc ergo plenū ma-
re audiamꝰ contra vicia tonare. tonet ergo mare ꝛ plenitudo eꝰ
tonet plenū mare. tonet plēā maria. tonet ğ contra luxuriā caſ-
titatem opponendo ꝛ dicat. Quomodo fiet iſtud qm̄ virū non
cognoſco: tonet etiā contra ſuperbiā. hūilia ſentiendo ꝛ dicat.
Ecce ancilla dn̄i. ꝛc. tonet quoqꝫ ꝯtra ingratitudinē grās agē-
do ꝛ dicat Magnificat aīā mea dn̄m De plenitudine huiꝰ ma
ris ſimiliter in pſalmo dicitur Moueat̄ mare ꝛ plenitudo eius
Moueatur maria certe ſuſpiriis ꝛ caſtigatiōibꝰ moueat̄ lacri

mis ⁊ orõnibus. Moueat̃ elemoſinis ⁊ alijs veneratõibꝰ. Mo
ueatur inꝙ̃ plene vt aliquid de ſua plenitudine nobis effũdat
Attẽdamꝰ quid de hac b. bern̄. loquit̃. Ait nãq₃ Sicut vas li
quore plenũ ſi qũo moueatur ꝺ̃ facili ſubmergit̃ ⁊ effũdit liquo
rem. ſic btã vͦgo ſi moueatur p̃cibꝰ effundit grãm in nobis G
Tercio ꝯſideremꝰ ꝙ plena eſt maria poſſeſſionibꝰ bone vite in
effcũ. De hac plenitudine vere poſſumus dicere Dñi eſt ter. ⁊
ple. eius Per terrã bñ ꝟcatur maria de q̃ ſic legitur in yſaia A
periatur terra ⁊ germinet ſaluatorem Quid terra hũiliꝰ quid
terra vtilius: Terrã omẽs ſub pedibus habemꝰ. ⁊ de terra õs
vitã fouemus Vñ ei victu₃ ⁊ veſtitũ panẽ ⁊ vinũ lanã ⁊ linũ et
huiꝰ vite nccīaria niſi de terra habemꝰ: Quid ergo vtiliꝰ q̃d hu
milius terra: Siľr quid hũilius quid vtilius maria: ipã õniq₃
hũilitate ſua omniũ eſt infima. ipã plenitudine ſua oĩbꝰ eſt vtili
ſſiã H Vite nãq₃ ſpũalis nccãria habeꝰ de pleniſſiã terra ma
ria. ⁊ ideo bñ b. bern̄. ait Altius intuemi quãto deuotionis af
fectu a nobis voluit honorari mariã. qui totiꝰ boni plenitudinẽ
poſuit in mariã vt ꝑinde ſi quid fidei ſi quid ſpei in nobis eſt. ſi
quid grẽ. ſi quid ſalutis ab ea nouerimꝰ redũdare. Sʒ a quo et
cuius eſt tanta terre plenitudo audi. Dñi eſt ter. ⁊ ple. eiꝰ. Et
iterũ in pſalmo. Deus eſt orbis terre ⁊ plenitudo eius. plenitu
do terre conſiſtit in fructibꝰ ⁊ in diuerſis poſſeſſiõibʒ terre. iux
ta illud pſalmiſte Impleta eſt terra poſſeſſione tua Fructꝰ aũt
⁊ poſſeſſiones pleniſſime terre marie pleniſſime ſũt opera mo
res exempla ⁊ merita diuerſa ſciſſime vite marie I Talibʒ
eniʒ poſſeſſionibus eam deus reſpexit talibus eam bonis iple
uit Vñ ecclãſ. iii Deus in terrã reſpexit ⁊ impleuit eã bonis ſu
is. De hac vite eius plenitudine hieronimꝰ faciens mẽtionẽ in
quit Talibus decebat vͦginem oppignerari muneribus. vt eſſʒ
gratia plena. que dedit celis glãm. terris deum. pacẽq₃ refudit
fidem gentibus. finem vicijs. vite ordinem more diſciplinam.
¶ Quarto ꝯſideremꝰ chariſſimi ꝙ maria plena eſt vnctioẽ mi
ſericordie. plena oleo pietatis. Vñ ipſa ſignata eſt quarto reg.
quarto. ꝑ illam mulierẽ cui clauſo oſtio domus ſue omnia vaſa

intus congregata facta ſunt miraculoſe oleo plena. ſcd̃m ꝙ beli
zeus ei predixerat .iiij.regum .iiij.dicens. Cum plena fuerint
tolles ⁊ce. Mulier iſta eſt maria que etiã a filio ſuo mulier ap-
pellata eſt.iohannis xix. Mulier ecce filius tuus Huius mu-
lieris vaſa ſunt affectus ⁊ effectus.deſideria et bñficia que oĩa
oleo miſericordie plena ſunt in maria· Unde de hoc oleo bene
beatus bernardus ait Nec miruz o domina ſi tam copioſe mi-
ſericordie oleo cordis tui ꝑfuſum eſt ſanctuarium .cũ illd̃ ineſti
mabile opꝰ mie quod predeſtinauit deus añ ſecula in redempti
onem nr̃am primũ ſit in te a mũdi artifice fabricatũ. Dicamus
ergo chariſſimi dicamus marie Date nobis de oleo veſtro. pe
tamus oleum miſc̃die eius in mũdo ne fruſtra petamus in iudi
cio. Quod autem domus in qua vaſa replebantur clauſa fuit
hoc optime marie conuenit de cuius clauſura ezechiel ait Por
ta hec clauſa erit ⁊ non aperietur. ⁊ vir non tranſiet ꝑ eam. por
ta marie clauſa fuit ſera v̾ginali. ⁊ non eſt apta more naturali.
Uir non tranſibit per eam coitu carnali. quia dominꝰ deus iſ-
rahel ingreſſus ⁊ egreſſus eſt per eam conceptione ⁊ natiuita-
te ſingulari Sz certe q2 ad multiplicationem olei vaſa etiã vici
norũ non pauca collecta fuerint. iõ quoqz per vaſa illa oẽs bea-
ri poſſunt qui plenitudinis marie miſc̃die ꝑticipes ſunt. Qui
ãt ſunt illi beatus bernardus declarauit dicens Maria omni-
bus ſinuz miſericordie ſue aperuit. vt de plenitudine eius acci-
piant vniuerſi. captiuus redemptionem. eger curationem. triſ-
tis conſolationem. pccõr veniã. iuſtꝰ grãm. ãgeli leticiã. deniqz
tota trinitas gloriam. filii perſona carnis huãne ſbãm II ¶
Quinto kmi conſideremus ꝙ plena ẽ maria fecũdatioẽ prolis
diuine. de plenitudine iſta intelligere poſſumꝰ illud yſa. vi. Ui
di dñm ſedẽtem ſup ſolium excelſum ⁊ eleuatũ ⁊ plena erat do
mus a maieſtate eius Domus iſta in cuius ſolio dñs ſedit bea
ta eſt v̾go in cuius mentis ſolio dñs requieuit. O vere beatiſſi-
muz. o vere ſtabiliſſimũ ſolium. ſicut dicitur tercio regũ viii. fir
miſſimum ſolium tuum in eternuz Hoc ſolium excelſuz ẽ intel
lectu. eleuatum in affectu Excelſum quoqz eſt ſuper homines

eleuatum ſuper omnes angelos. Excelſum inſuper eſt in grã-
eleuatũ in glã. In ſolio ergo marie. in ſolio inquã mentis eius
dominus ſedebat. ꝛ domus corporis eius maieſtate verbi ĩcar
nati plena erat. De hac ineffabili plenitudine beatus ambroſi
us ait. Bene ſola gratia plena dicitur. que ſola gratiã quã nul-
la altera meruerat conſecuta eſt. vt gratie repleretur auctore.
O vere felix. domus tam felici fecunditate plena Ait nãq; be-
atus bernardus Bene gratia plena que ꝛ virginitatis gratiã
tenuit ꝛ inſuper fecunditatis gloriam acquiſiuit. Dominus er
go in ſolio mentis marie ſedit per gratiam. ꝛ domum corporis
eius impleuit maieſtate ſua per aſſumptam naturam. Vñ ter-
cio regum octauo dicitur. Impleuerat gloria domini domum
dñi. tũc ait ſalomon. dixit dñs vt habitaret in nebula. Dom⁹ er
go dñi maria impleta eſt gloria diuine maieſtatis ꝑ nebulam aſ
ſumpte a deo humanitatis Illam dico nebulam de qua dicit̃
ecclãſ. xliij. Medicina omniũ in feſtinatione nebule Et iterũ
ecclãſ. l. Quaſi ſtella matutina in medio nebule ꝛc. Nã quaſi
ſtella matutina in nebula eſt verbum in carne aſſumpta ¶ M
Sexto conſideremus chariſſimi quomõ maria fuit plena ꝑfec
tione vniuerſalis eccleſie. Diuerſas enim ꝛ mirificas ꝑfcões ꝛ
gratias in diuerſis ſanctis ſuis habuit ꝛ habet ecclã. in quarum
plenitudine videtur detenta fuiſſe maria. vt vere dicere poſſit
illud ecclãſ. xxiiij. In plenitudine ſcõrum detentio mea Qua
ſi dicat Ego per totam vitam meam detenta fui ꝛ occupata in
plenitudine ſcõrum acquirenda ꝛ conſeruanda ꝛ opere manci
panda Reuera enim in plenitudine ſcõrum marie detentio fu
it. dum in mirifica perfectione ſua plenitudo perfectionis ſcõꝝ
ſibi non defuit ſicut beatus bernardus declarat cum ait Me-
rito in plenitudine ſcõrum detentio eius. Cui non defuit fides
patriarcharũ. ſpũs prophetarum. zelus apoſtoloꝝ. conſtantia
martirum. ſobrietas confeſſorum. caſtitas ꝟginũ. fecũditas cõ
iugatarum. ymmo nec puritas angelorũ Quis enim nõ miret̃
ſcõrũ tantã bonoꝝ plenitudinem videns in maria? Scriptũ eſt
ecclãſ. xxiiii. In plenitudine ſcã ammirabitur Adhuc certe in
plenitudĩe ſcõrũ. nõ in plenitudine ipſoꝝ detẽtio marie eſt. qa

apud eos qui pleni ſunt ſcitate non apud eos qui pleni ſunt ini-
quitate maria libenter eſt. N Ipſa quoq; non ſoluȝ
in plenitudine ſcōꝛum detinetur. ſed etiam in plenitudine ſcōs
detinet. ne eoꝛum plenitudo minuatur. detinet nimiruȝ v̄tutes
ne fugiant. detinet merita ne pereāt. detinet deōnes ne noceāt
detinet filium ne pccōꝛes percutiat. Nū mariā nō erat. qui ſic
dominū detinere auderet/ teſtāte yſa. qui dicit lxiiij. Nō ē qui
inuocet nomen tuū qui ꝯſurgat ⁊ teneat te O ¶ Septimo
ꝯſideremꝰ km̄i q̄uo plena ſit maria reſperſione odoꝛifere fame.
Sicut enim ager plenus odoꝛiferarum ſpērū odoꝛibus. ſic ma
ria plena eſt odoꝛifere fame ſue inſpirationibus De hac pleni
tudine accipiamus qd̓ legitur gen̄. xxviij. Ecce odoꝛ filij mei ſi
cut odoꝛ ag̃ pleni cui bn̄dixit dn̄s. Ager iſte eſt maria in qua ā
geloꝛum eſt theſaurus. ymmo totus dei patris theſaurꝰ abſcon
ditus eſt Felix qui vendit omnia que habȝ ⁊ emit agrum illum
Huius agri pleni plenus odoꝛ eſt plena marie fama plenus ho-
noꝛ. de hoc beatꝰ iheroᵒ ait. qꝛ multis erat repleta virtutū odo
ribus manens ex ea fragrabat ſuauiſſimus odoꝛ etiā ſpiritibus
angelicis P De iſto odoꝛe ipſa ſcē gloꝛiādo dicere p̄t
Sicut cynamomū ⁊ balſamū aromatiȝans odoꝛem dedi quaſi
mirra electa dedi ſuauitatem odoꝛis Odoꝛ marie fuit ſicut cy-
namomū exterius in coꝛtice conuerſationis. ſicut balſamū inte
rius in vnctione deuotionis. ſicut mirra inferius in amaritudi
ne caſtigationis Fuit quoq; odoꝛ marie ſicut cynamomū in ac
tione. ſicut balſamū in ꝯtemplatione ſicut mirra in paſſione. O
vere diues ⁊ nimis diues ager. qui preter alia aromata tā ple-
nus fuit odoꝛifero ſpiritus ſancti balſamo. vt bene d̓ illo verbo
ſpūs ſanctus ſuperueniet in te bernardus loquēs dicat. Pre-
cioſum illud balſamuȝ tanta tibi copia tantaq; plenitudine in/
fluxit. vt copioſiſſime effluat vbicunq; ¶ Bene ergo di
cere potuit. Deus pater. Ecce odoꝛ filij mei ſicut odoꝛ agri
pleni. cui benedixit dominꝰ Ecce odoꝛ et fama filij mei ex ho-
noꝛe et fama plene matris ſue eſt ¶ Unde beatus hieronimus
ait. Honoꝛ maternus eius eſt. qui ex ea natus eſt. Q

¶ Octauo conſideremus chariſſimi quō plena eſt maria reſulta
tione ſiue repñtatione ſiue expreſſione diuīe glē. iuxta illd̄ eccl'.
lxii. Glā dñi plenū eſt opus ei⁹ Opus dñi antbonomatice op⁹
dñi mirabile eſt maria de qua dꝛ eccláſ. xliii. Uas admirabile.
opus excelſi Uere opus eſt mirabile qꝛ nuſq̄ inuenitur ſimile.
Unde iij. reg x. dicitur Non eſt factum opus tale in vniuerſis
regnis. non vtiqʒ in regno celeſtium. non in regno terreſtriū. ñ
in regno infernoꝝ. quia nullū tale opus in celo. nullum tale op⁹
in mundo. nullū tale opus in limbo fuit Hoc opus plenū eſt do
minica gloria. que ſuper omnem puram creaturā reſultat ꝛ relu
cet pleniſſime in maria Nam preter aſſumptā a v̄bo naturam
nullum eſt opus nulla eſt creatura in qua tanta diuīe glorie ma
teria reluceat ſicut in maria. Glām enim de reſtauratione ſcāʒ
in celo. gloriā de redemptione factā in mundo. gloriam de libe-
ratione factam in inferno. habet dominus per mariam habet ꝑ
plenitudinem marie Et ideo bene ait ancelmus ſic Cur ſoluʒ
loquar dña bñficiis tuis plenū eſſe mūdum. inferna penetrant.
celos ſupant. ꝑ plenitudinē enim glē tue. ꝛ que in inferno erant
ſe letantur liberata. ꝛ que ſupra mundum ſunt ſe gaudēt reſtau
rata. Plenū eſt ergo gloria dñi opus eius maria. quia ſicut dꝛ
yſaie ſexto Plena eſt ergo omnis terra gloria eius. plena vti
qʒ eſt omnis terra. plena eſt tota maria relucente in ſe pleniſſiē
diuina gloria Merito autem omnib⁹ predictis gratiis pleniſſi
ma dꝛ que omnibus non ingratis gratiſſiā creditur. ſicut btūs
bernardus oñdit qui de hoc verbo Aue grā plena loquens ſic
ait Bene gratia plena quia deo et angelis ꝛ hominibus grata
hominibus per fecūditatem. angelis ꝑ ūginitatem. deo ꝑ hūili
tatem. S ¶ Nono conſideremus kmi quomō plena
ſit maria fruitione leticie eterne Quis enim neſciat eam ab illis
ñ excluſam quibus filius e⁹ dixit. iohannis decimoſexto. Pe
tite et accipietis vt gaudium veſtrum ſit plenum. Si ergo om
nium apoſtolorum ymmo omnium cū dño regnantium gaudiū
eſt plenuʒ quantomagis gaudiū matris dei eſt pleniſſime ple-
num. De hac plenitudine iheronimus inquit Plena ſiquideʒ
gratia. plena deo. plena virtutibus. Non poteſt non poſſi-

dere pleniter gloriam claritatis eterne: Quid mirum ſi leticiã
𝔷 gloriam plenam. 𝔷 ſuperplena habet in celo que gratiam ple-
nam et ſuperplenam habuit in exilio. Quid certe mirum ſi tã
in celo ꝙ̃ in mundo eius plenitudo ſupra omnem creaturã ſit:
de cuius plenitudine omnis creatura vireſcit. Unde 𝔷 ancelꝰ
ait o femina plena 𝔷 ſuperplena gratia. de cuius plenitudinis
exundãtia reſperſa ſic vireſcit omnis creatura. ¶ Sic ergo
chariſſimi videtis in maria plenitudinem ſapientie illuminati-
uam. plenitudinem gratie inundatiuam. plenitudinẽ vite fruc-
tificatiuam. plenitudinem mĩe ſubuentiuam. plenitudinẽ proľ
pie fecundatiuam. plenitudinem eccleſie ꝑfectiuam. plenitudi-
nem fame bone reſperſiuam. plenitudineꝫ glorie diuine expreſ
ſiuam. plenitudinem eterne leticie ſupergreſſiuam. Eya ergo
pleniſſima v̾go maria nos tã inanes. tam vacuos ſic participes
plenitudinis tue facias. vt tandem ad eternam plenitudinem ꝑ
tingere valeamus Per do. noſ. iheſum' chrm̄ filium tuum. qui
cũ patre 𝔷 ſpũ ſcõ viuit 𝔷 regnat deus per omnia ſecula ſeculoꝝ
A M E N

Sermo octauus.

Aue maria grã plena dñs tecum

Oſtenſum eſt ſupra quomodo maria ꝓpť
puriſſimam vite innocentiam merito ꝑ aue
ſalutatur A Item oſtenſum eſt quõ
ꝓpter pietatem ſuam viſcerociſſimam meri
to maria vocatur. Oſtenſum quoqꝫ eſt quõ
propter copioſiſſimam grẽ affluentiam merito gratia plena cõ-
memoratur. Oſtendendum nũc eſt quomodo ꝓpter ſpecioſiſſi
mam dei pñtiam merito dominꝰ fore ſecũ inſinuatur ¶ Do
minus tecum. o magne gabriel magnuꝫ eſt quod de magno do
mino magne marie annũcias. Magnuꝫ ẽ quod ei dicis. dominꝰ

tecum Sed dic nobis quantum vel quo ſecuꝫ Et ecce btūs augustinus in perſona gabrielis ad hoc rñdens ait. Dominus tecum. ſed pluſq̄ mecum. dominus tecū. ſed non ſicut mecum. in me enim licet ſit dñs. memetipſum creauit dñs. per te autē naſciturus eſt dominus Dominus ergo tecū o maria ſed quis vel quantus dñs Dominus certe oīm generaliter. dominus hoīꝫ ſpealiter. dominus tuus ſingulariter o maria Dominus inquā generaliter creature vniuerſalis. domin⁹ ſpāliter nature ronal' dñs ſingulariter aule tue viginalis o maria. B

Conſiderandū eſt ergo kmi ꝙ dominus iſte de quo dicitur dominus tecū. ipſe eſt dñs generaliter creature vniuerſalis. Vñ iudith nono Deus celorum creator aquarum ⁊ dominus toti⁹ creature Et ſapiē viii. dicitur Dominus omniū dilexit eā. oīm certe vniuerſaliter. omniū inquā viſibilium ⁊ inuiſibiliū. iſte vniuerſalis oīm dominus ſic cum maria fuit ꝙ etiā ipſam vniuerſalem oīm dominam fecit. dñam inquā celi ⁊ dñam mundi ꝓpter quod bñ aucelmus ait. regina celi: dña mundi mater ei⁹ qui mundat mūdum. confiteor ꝙ cor meum nimis eſt immūdū Sꝫ certe iſte vniuerſaliū dñs omniū. ipſe eſt dñs potentiſſimus. dominus opulentiſſimus dominus indeficientiſſimus. Domin⁹ enim ſine potentia. dominus ſine ſapiā. dñs ſine opulentia. dominus ſine ꝑmanentia minus perfectus dominus eſſet Vñ dominus impotens dominus inſipiēs. dominus indigens. dominus deficiens ſiue non permanēs minus reputatur. domin⁹ ergo vniuerſalis ipſe eſt domin⁹ potentiſſimus voluntate. dominus ſapientiſſimus veritate. dominus opulentiſſimus ꝓprietate. dominus indeficientiſſimus eternitate. C

Primo attendite chariſſimi ꝙ dominus vniuerſalis qui cū maria eſt. ipſe eſt dominus potentiſſimus voluntate. ſicut bene de domino iſto propheta ait Omnia quecūqꝫ voluit domin⁹ fecit in celo ⁊ in terra in mari. ⁊ in omnibus abiſſis Voluntati tā potentiſſime nec in celis nec in terris nec in omnibus inferni abiſſis reſiſtere quiſq̄ poteſt. teſte mardocheo qui de iſto domino ait. Heſter xiii. Domine rex omnipotens in ditione tua cuncta ſunt poſita ⁊ non eſt qui tue poſſit reſiſtere voluntati. Ecce

maria quantus dominus eſt ꝙ potentiſſimus dñs eſt. qui tecū eſt. Et quia domin⁹ potentiſſimus potentiſſime eſt tecum. ideo ⁊ tu es potentiſſime ſecum. potentiſſima per ipſum. potentiſſiā apud ipſum. ita vt vere dicere poſſis illud eccleſiaſtici. xxiiii. in iheruſalem poteſtas mea Iheruſalem ſignificat eccleſiam triū phantem in celis. ſignificat etiam eccleſiam militātem in terris Nam vere tam in celis ꝙ in terris ptātem habet mater potentiſſima creatoris. Quam potentiſſimam recognoſcit ancelm⁹ cum orans ait Exaudi pia. adeſto propicia adiuua potentiſſiā vt mundentur ſordes mentis mee ⁊ illuminentur tenebre mee Domin⁹ ergo tecum o maria potentiſſima.

Secundo attendite chariſſimi ꝙ dñs vniuerſalis qui cū maria eſt ipſe eſt dominus ſapientiſſimus veritate Ipſe enim eſt dñs de quo in pſalmo dicitur Magnus dñs ⁊ magna virtus eius. ⁊ ſapientie eius non eſt numerus O ꝙ ſapientiſſimus eſt dominus cuius ſapientiam nihil fallere nihil latere poteſt. qui oīa manifeſta noſtra et occulta nouit. oia vtiqȝ vͣba et opa nrā bona et mala omnes cogitationes et omnia deſideria noſtra bona ⁊ mala omnia ſcit dominus Unde petrus ait iohannis xxi. Domine tu omnia ſcis Ecce maria qualis domin⁹ eſt. ꝙ ſapientiſſimus dñs eſt qui tecum eſt. Et quia dominus ſapientiſſimus ſapientiſſime eſt tecum. ideo ⁊ tu es ſapientiſſime ſecum. ſapientiſſima es per ipſum Tu enim ſignificata es per illam abigail d̄ qua dicitur primo regum xxv. Eratqȝ mulier illa prudentiſſiā et ſpecioſa Maria tam prudentiſſima tam ſapientiſſima fuit ꝙ ancelmus de ipſa audacter ait. omnes theſauri ſapientie ⁊ ſciē tie in maria Dñs ergo tecum ſapientiſſim⁹ o maria ſapientiſſiā

Tercio attendite chariſſimi ꝙ dominus vniuerſalis: qui cum maria eſt dominus eſt opulentiſſimus ꝓprietate ſicut bene de iſto domino propheta teſtatur in pſalmo Dm̄i inquit eſt terra et plenitudo eius. tui enim domine ſunt celi ⁊ terra tua eſt qꝛ celum celi domino ⁊ce. Dm̄ ergo huius omnia ſūt propria celum et terra corporalia ⁊ ſpūalia omnis natura. omnis gratia omnis celeſtis gloria omnia ſunt dñi propria Dominus ergo ditiſſimus eſt. ſicut etiam aplūs ait ad romāos decio

Idem dominus oīm̄ diues in omnes. qui inuocant illum. Ec
ce maria quantus dominus eſt. q̄̄p opulentiſſimus eſt. dn̄s . qui
tecum eſt. Et quia dominus opulentiſſimus. opulentiſſime eſt
tecum . ideo ⁊ tu es opulentiſſima ⁊ ditiſſiā ſecū̄. ita vt vere di-
ci poſſit tibi illud puerbi. xxxi. Multe filie congregauerūt di
uicias. tu ſupergreſſa es vniuerſas. Filia agnes. filia lucia. filia
cecilia filia agatha. filia katherina ⁊ multe alie filie . multe alie vᵈ
gines ſancte. multe anime iuſte congregauerūt diuicias grāru
⁊ virtutum diuicias meritorū ⁊ premiorum. ſed tu maria in v-
niuerſis diuiciis ſupergreſſa es excellentiſſime vniuerſas O q̄̄p
diues eſt maria in gloria que tam diues fuit in miſeria O q̄̄p di-
ues eſt maria in celo que tam diues fuit in mundo
O q̄̄p diues fuit in anima ſua. que tam diues fuit in carne ſua. vt
etiam beatus bernardus exclamans dicat O diues ⁊ ſuper om
nes diues maria de cuius ſubſtātia modica pars aſſumpta toti
us mundi ſufficit ſoluere delicta. Dominus ergo tecum o ma-
ria opulentiſſima. H

Quarto attendite chariſſimi q̄ dn̄s vniuerſalis qui eſt cū ma-
ria ipſe eſt dominus indeficientiſſimus eternitate. Vn̄ habetur
exodi xv. Dominus regnauit in eternū ⁊ vltra. Et in pſalmo ð
iſto dicitur. Tu autem domine in eternū pmanes. Ecce quāt⁹
dominus eſt q̄̄p indeficientiſſimus domin⁹ eſt qui tecum eſt Et
quia dominus indeficientiſſimus indeficientiſſime tecū eſt . iō
⁊ tu indeficientiſſima in eternū es ſecum Tu enim es thron⁹ in
deficientiſſimus thronus eternus. thronus filii dei. de quo de⁹
pater ait in pſalmo. Thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo. ⁊
ſicut luna perfecta in eternu Vere in eternu. vnde non ſolum
vere dicimus Tu aute domine in eternu pmanes ſed etiā ve
re dicere poſſumus Tu aute domina in eternū permanes. q̄d
mirum ſi maria in filio ſuo pmaneat in eternuu. cum etiam bn̄fi
cia marie in ſeruis ſuis permaneant in eternum Ait enim beat⁹
bernardus In te o maria angeli leticiam. ⁊ iuſti gratiam pccō
res veniam inueniunt in eternu Dominus ergo tecum o ma-
ria indeficientiſſima Gaude mater maria gaude. Ecce domi/

nus potentiſſimus ſic eſt tecū ꝙ tu es potentiſſima ſecum. dn̄s
ſapientiſſimꝰ ſic eſt tecū ꝙ tu es ſapiētiſſima ſecū. dn̄s opulētiſſi
mꝰ ſic eſt tecū ꝙ tu es opulētiſſiā ſecū. dn̄s indeficientiſſimꝰ ſic ē
tecū ꝙ tu indeficientiſſiā es ſecū Eya ḡ potentiſſiā dn̄a eſto no
bis ipotentibꝰ auxiliatrix. eya dn̄a ſapientiſſiā eſto nobis inſipi
pientibus ꝯſiliatrix. eya opulētiſſiā dn̄a eſto nobis indigētibus
locupletatrix. eya indeficientiſſima dn̄a eſto nobis deficiētibꝫ
ꝑpetuatrix in oi bono G Conſequēter ꝯſiderādū eſt kmi
ꝙ dn̄s iſte de quo dꝛ dn̄s tecū. ipſe eſt dn̄s ſpeāliter creature rō
nal'. ſicut ipā rōnal' creatura in p̄sꝰ ꝯfitetur dicēs Dn̄e dn̄s noſ
ter ꝙ̄ admirabile eſt no. tuū. in vni. terra. Dn̄s oīm vniuerſalit̄
noſter dn̄s noſter ſpeāliter. Sic vtiqꝫ dn̄s noſter ſicut dꝛ yſaie
xxviij Dn̄s iudex noſter dn̄s legifer noſter dn̄s rex noſter. dn̄s
legifer noſter in mūdo. dn̄s iudex noſter in iudicio. dn̄s rex noſ
ter nos coronās in celo Ipē ſpāl'r nr̄ dn̄s ſic cū maria fuit ꝙ etiā
ipām ſpālē dn̄am nrāꝫ fecit. qd̄ bn̄ recogneſcēs b. bern̄. ait. dn̄ā
nrā mediatrix nrā. aduocata nrā tuo filio nos repn̄ta. tuo filio
nos reconcilia. tuo filio nos recōmenda Sed ecce iſte ſpāl' dn̄s
noſter. ipſe dn̄s piiſſimꝰ. dn̄s iuſtiſſimꝰ. dn̄s certiſſiꝰ. dn̄s nōia
tiſſimꝰ Dn̄s ei qui nō eſſꝫ piꝰ in bn̄ficijs. dn̄s qui nō eſſꝫ iuſtꝰ in
iudiciis. dn̄s qui non eſſꝫ certꝰ in promiſſis. dn̄s qui nō eſſꝫ nōi
natus in populis minus reputaretur Dn̄s ergo noſter eſt dn̄s
piiſſimus liberalitate. dn̄s iuſtiſſimꝰ equitate. dn̄s certiſſimꝰ fi-
delilate dn̄s nōiatiſiſſimꝰ famoſitate H ¶ Primo ḡ attē
dite kmi ꝙ dn̄s noſter ſpālis qui cū maria eſt ipſe eſt dn̄s piiſſi-
mus liberalitate ſue infinite mie. Ipſe eſt dn̄s de quo ꝓpheta
ait. Tu dn̄e ſuauis ⁊ mitis ⁊ multe mie oīmbus inuocātibus te
Multe mie eſt dn̄s in multis bn̄ficiis tpalibꝫ ſpūalibꝰ etn̄alibꝫ
q̄ ex multa miā ſua ꝯtulit nobis ⁊ ꝯferre non ceſſat Vtinā tātis
dn̄i miſcdiis nō ſimꝰ ingrati. vtinā dn̄o tā miſericordiſſiō ſimus
valde grati cū yſa. qui de iſto dn̄o ait lxiii. Miſeratōnū dn̄i re-
cordabor. laudē dn̄i nūciabo ſuper oīmbus bonis que reddidit
nobis dn̄s Ecce maria qualis dn̄s. ꝙ̄ miſericordiſſimꝰ ⁊ piſſiꝰ
dominus eſt qui tecum eſt. Et qꝛ dominus miſericordiſſimus
miſericordiſſime eſt tecum. iō ⁊ tu miōrdiſſima es ſecum. vt ve

re de te dici poſſit illud yſaie.xvi. ¶ Preparabitur in miā ſoliuꝫ eius.ꝛ ſedebit ſuper illud iudicās in veritate. Soliū diuine miſericordie eſt maria mater mie. in qua omnes inueniunt ſolacia mie. Nam ſicut miſericordiſſimū dn̄m ita ꝛ miſericordiſſimaꝫ dominaꝫ habem9 Dominus noſter multe mié eſt omnib9 inuocantibus ſe Et domina noſtra multe mié eſt omnibus inuocātibus ſe. propter hoc optime beatus bernardus dicit. Sileat miām tuam btā v̄go qui te inuocatā in neccitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe Dominus ergo tecū o maria miſericordiſſiā

I ¶ Secundo attendite kmi ꝙ dn̄s noſter ſpeālis qui cū maria eſt. ipē eſt dominus iuſtiſſimus equitate. ſicut bn̄ de iſto dnō in pſalmo dicitur Juſtus dominus ꝛ iuſticias dilexit Et iterum. iuſtus es domine ꝛ rectū iudicium tuū Juſt9 certe eſt domin9 in omnib9 iudiciis. in oīb3 cauſis. in omnib9 factis ſuis. ſicut iterum in pſalmo dicitur Juſt9 dn̄s in omnib3 viis ſuis Dominus ita iuſtus eſt in omni via iuſticie. ꝙ ꝓpter nullam ꝑſonam declinat a via iuſticie Et ideo bn̄ dicitur de iſto dn̄o ſapientie vi. Non ſubtrahit ꝑſonam cuiuſꝗ domin9 qui ē omnū dnātor. nec verebitur magnitudinem cuiuſꝗ qm̄ puſillū ꝛ magnū ipſe fecit. ꝛ equaliter eſt ei cura de omnibus Ecce maria q̄l' dominus eſt. ꝗ iuſtiſſimus dn̄s eſt qui tecū eſt Et qꝛ dn̄s iuſtiſſimus iuſtiſtiſſime eſt tecū. ideo tu es iuſtiſſiā iuſtiſſime ſecum.

K Tu enim es v̄ga aaron rcā florida fructifera. rcā ꝑmo rectiſſima ꝑ iuſticiam ꝛ equitaté. florida ꝑ v̄ginitaté. fructifera per fecunditaté Que enim virga eſſet recta. ſi nō maria v̄ga aaron eſſet recta. Que anima eſſet iuſta. ſi non maria eſſet iuſta Hec eſt enim de qua beatus bernardus dicit Quis inq̇t iuſtus ſi non maria iuſta. de qua ortus eſt ſol iuſticie. domin9 ergo cum maria iuſtiſſima

L ¶ Tercio attendite chariſſiſſimi ꝙ dominus noſter ſpālis qui cū maria eſt ipſe eſt dn̄s certiſſimus fidelitate ꝛ fideliſſimus certitudine. ſicut ꝓpheta teſtatur qui ait Fidelis dn̄s in omnibus v̄bis ſuis ¶ Recogitate ḡ v̄ba ſua quibus promiſit coronam iuſticie iuſtis Et gehennam iniuſtis Et ſcitote ꝙ dominus fidelis fideliter v̄ba ſua tenebit Fideliter quod locutus eſt implebit. Sicut de iſto domino

dicitur ezechielis xxii. Ego dominus locutus ſum et faciam. ver
ba vtiqꝫ ſua dominus fideliſſimus tam fideliſſime tenebit. ſicut
ipſe in euangelio ſuo dicit. Celum et terra tranſibunt. verba aũt
mea non tranſibunt Ecce maria qualis dominus eſt ꝙ fideliſ/
ſimus dominus eſt qui tecum eſt Et qꝛ dñs fideliſſimus fideliſ
ſime eſt tecum. ideo ꝛ tu fideliſſime ſecum Tu enim es illa fide
liſſima columba noe que ſicut inter ſuum dñm ꝛ mũdum dilu-
uio ſubmerſum mediatrix fideliſſima extitit. ſic et tu inter ſum-
mum dñm ꝛ humanũ genus diluuio ſpũali perditum mediatrx
fideliſſima extitiſti Coꝛuus infidelis. columba vero fidelis fu
it. ſic ꝛ eua infidelis maria vero fidelis inuenta eſt Eua infide/
liſſima mediatrix perditionis. maria vero fideliſſima mediatrx
ſalutis fuit. Et ideo beatus bern̄ ait. Fidelis mediatrix maria
que ſalutis antidotum viris ꝛ mulieribus ꝓpinauit. Domin⁹
ergo tecum o fideliſſima maria.

M ¶ Quarto attendite chariſſimi ꝙ dominus noſter
ſpecialis qui cum maria eſt ipſe eſt dominus nominatiſſim⁹ fa-
moſitate. Magni enim nominis eſt dñs teſte iheremia qui de
iſto domino ait iheremie decimo Non eſt ſimilis tui domine.
Magnus tu ꝛ magnuꝫ nomen tuum Magnum vtiqꝫ fama et
laude eſt nomen dñi in omni poplo ſicut ꝓpheta teſtatur dicẽs
Reges terre ꝛ omnes populi pꝛincipes ꝛ omnes iudices terre
Iuuenes ꝛ vgines ſenes cum iunioꝛibus laudent nomen dñi.
quia exaltatum eſt nomẽ eius ſolius Nominis auteꝫ dñi laus
ꝛ fama non ſolum ad oẽm populum. ſed etiam ad omne temp⁹
ſe extendit ſicut per eũdem pꝛophetam patet qui ait. Sit nom̃
dñi benedcm̃ ex hoc nunc ꝛ vſqꝫ in ſeculum Item nominis dm̃
laus ꝛ fama non ſolum ad omnem pplm̃ non ſolum ad omne tẽ
pus ſed etiam ad oẽm locum ſe extendit Sicut iam dictus pꝛo
pheta declarat dicens. A ſolis oꝛtu vſqꝫ ad occaſum laudabile
nomen domini Ecce maria quantus dñs ꝙ nõiatiſſimus ꝛ fa-
moſiſſimus eſt qui tecum eſt. Et quia famoſiſſimus famoſiſſiẽ
tecum eſt. ideo ꝛ tu famoſiſſima famoſiſſiẽ es ſecum

N Tu enim bñ ſignificata es per illã ruth de qua le
gitur ſic Sit exemplũ vtutis in effrata. ꝛ habeat celebꝛe nomẽ

in bethleem id eſt in ecclã O celeberrimi nõis maria. quõ poſſ; nomẽ tuũ non eſſe celebre. q̃ etiã deuore nõiari non potes ſine nominantis vtilitate. Teſtatur hoc etiã b. bernñ dicẽs. o magna o pia. o multũ laudabilis maria tu nec nõiari potes quin accen das. nec cogitari quidem quin recrees affectus diligẽtium te. Tu nunq̄ ſine dulcedine tibi diuinitus inſita pie memorie por tas ingrederis Maria ergo famoſiſſiã optime ſignata es etiã p illã famoſiſſimi nõis feiãm iudith de qua ſcriptũ eſt Nec erat in omni bus famoſiſſiã qm̃ timebat dñm valde. nec erat qui de illa loqueretur vbũ malũ Famoſa quidem eſt maria ppter vir tutes ⁊ exempla ſua tam laudabilia: famoſior autem ppter mi ſericordias ⁊ beneficia ſua tam ienarrabilia. famoſiſſima vero propter gratias ⁊ priuilegia ſua tam mirabilia Quid enim mi rabilius: q̄ eſſe matrem ⁊ vginem: ⁊ eſſe dei mrẽm Quid autẽ mirũ ſi maria de tantis mirabilib⁹ mĩe ſue bñficiis famoſa ẽ in mundo que tam famoſa eſt de vnico bñficio ſuo circa theophilũ exhibito Ait enim beatus bernard⁹ Famoſum tue benignita tis teſtimoniũ eſt per te reſtauratus theophilus o maria Dñs ergo tecum o maria famoſiſſima. Gaude nũc maria gaude ec ce dñs piiſſimus ſic eſt tecum q̄ tu es piiſſima ſecum. dñs iuſtiſ ſimus ſic eſt tecũ q̄ tu es iuſtiſſima ſecũ. dñs fideliſſim⁹ ſic eſt te cum. q̄ tu es fideliſſima ſecum. dñs famoſiſſim⁹ ſic eſt tecũ q̄ tu es famoſiſſima ſecum Eya ergo piiſſima maria nos impios ſal ua p tuam miſericordiſſimam pietatẽ Eya iuſtiſſiã maria nos iniuſtos ſalua p tuam iuſtiſſimã equitatẽ Eya fideliſſima ma ria nos pfidos ſalua p tuam certiſſimam fidelitatẽ. Eya famo ſiſſiã maria nos infames ſalua p tuã nõiatiſſimã famoſitatẽ

O Poſt predcã chariſſimi conſiderandũ eſt q̄ dñs iſte de quo dicitur marie. dñs tecum. non ſolũ eſt dñs generali ter creature vniuerſalis. non ſolũ eſt dñs ſpãliter creature rõna lis. ymmo etiã ipſe eſt dñs ſingulariter aule vginalis ſue ſciſſiẽ genitricis. Maria enim ſingulariter tã corpe q̄ anima eſt aula dñi. Domus domini ſanctiſſima de qua in pſalmo dr Domu; tuã decet ſcitudo dñe in longitudine dier̄ O ve ſingulariter be atam domũ q̃ ſola tã ſingulariter talẽ meruit habere dñm Ec

ce enim b. bern̄. ait Tu ſola digna inuēta es vt in tua v̄ginali au-
la rex regū ꝛ dn̄s dn̄antium a regalibus ſedibus veniēs. primā
inter filios hoim̄ manſionem ſibi eligeret. Iſte ſingularis ma-
rie dn̄s ſic ſingulariter cum maria fuit ꝙ etiam ipām tā ſinglari
ter dn̄am fecit. ꝙ nec primā ſilēm viſa eſt nec hr̄ē ſequentē. dum
ipſa ſingulariter dn̄i filia dn̄i mater. dn̄i ſponſa. dn̄i ācilla fcā eſt
Maria ei filia dn̄i ſingulariter generoſa. mater dn̄i ſingularit̄
glōſa. ſponſa dn̄i ſingulariter ſpecioſa. ancilla dn̄i ſpāliter offici
oſa fuit Si āt iſta tribus perſonis diuinis volumꝰ appropriare
poſſumꝰ dicere ꝙ dn̄s iſte qui tā ſingulariter cū maria eſt. ipſe ē
dn̄s pater dn̄s filius dn̄s ſpūs ſanctus. deus trinus ꝛ vnus Ip
ſe eſt dn̄s pater cuiꝰ filia eſt maria nobiliſſima Ipē eſt dn̄s filiꝰ
cuius maria eſt mater digniſſima Ipē eſt dn̄s ſpūs ſcūs cuius
maria eſt ſponſa venuſtiſſiā Ipſe eſt dn̄s trinus ꝛ vnus. cuius
maria eſt ācilla ſubiectiſſima Maria certe eſt filia ſumme eter
nitatis. mater ſumme v̄itatis. ſponſa ſumme bonitatis. ācilla ſū
me trinitatis P ¶ Primo attendite kmi ꝙ dn̄s iſte qui taꝫ
ſingulariter eſt cum maria ipſe eſt dn̄s. cuius nobiliſſiā filia eſt
maria De iſto ei dn̄o ꝛ de iſta filia accipi p̄t qđ boos dixit ruth
ij: Bn̄dcā es a dn̄o filia qꝛ priorē miām poſteriore ſupaſti Ve
re bn̄dcā a dn̄o filia eſt maria. a ſummo inꝙ dn̄o cuiꝰ ipā ē filia.
O vere nobiliſſimi regis nobiliſſiā filia que tam multiplici inte
rius ornata eſt gloria. vt vere de ea dici poſſit Ois glā eius filie
regis ab intus Et ideo tꝙ veriſſima regis filia a rege copioſiſ-
ſime eſt vncta teſte beato bernardo qui ait. Tu filia delicata et
oi grā plena kma in tuis deliciis vncta es ad glām decoris tui.
ꝛ in ſignū dilectionis iſta bn̄dcā filia priorem miām poſteriore
ſupauit Magna erga miſeros fuit miā marie adhuc exulātis
in mūdo: ſed multo maior erga miſeros eſt miā eius iam regnā
tis in celo. Maiorem nāqꝫ p bn̄ficia innumerabilia nūc oſ̄dit
hōibus miām qꝛ magis videt innumerabilē hoim miſeriā Vn̄
ꝓ ſplendore prioris mie fuit maria pulchra vt luna. ꝓ ſplēdore
vero poſteriors mie nunc eſt electa vt ſol Nam queadmoduꝫ
ſol lunā ſupat magnitudine ſplendoris. ſic priorem marie miām
ſuperat magnitudo poſterioris. Quis eſt ſuper quem ſol non

luceat. quis eſt ſuper quē marie miā non ſplendeat. Audi igit̄ quid de hoc beatus bernardus ſentiat Ait eni. Queadmodū ſol oritur ſuper bonos ꝛ malos indifferenter ſic maria p̄terita n̄ diſcutit merita. ſed omnibus ſe exorabilē. omnib⁹ ſe clementiſſimā prebet. oīm deniq; neceſſitates ampliſſiō miſereatur affectu Dn̄s ergo tecum o maria. ſicut pater nobiliſſim⁹ cum filia nobiliſſima. Q Scdo attendite k̄mi q̄ dn̄s iſte qui tā ſingulariter eſt cum maria. ipſe vere dn̄s cui⁹ mater digniſſiā ē maria De iſto dn̄o ꝛ de iſta matre dicit elyzabeth luce ij. Vn̄ mihi hoc veniat mater dn̄i mei ad me Mater dn̄i. mater virgo mater eſt digniſſima Ipſa eſt mater cui talis fili⁹ decentiſſim⁹ fuit Ipſa eſt mater qua deus maiorē facere non poſſ; Maiorē mūdum facere poſſ; deus. maius celū poſſet facere deus. maiorem mrēm dei q̄ mariā non poſſet facere deus Vn̄ bern̄ ait

R Nec eniz decebat deu; alia mater q̄ virgo. nec v̄ginem alius fili⁹ q̄ deus. q2 nec maior inter mrēs. nec maior int̄ filios naſci potuit. Hec itaq; eſt mater floris mie. mater ſolis iuſticie. mater fontis ſapientie mater regis glorie Mater floris mie. mater inquā eius eſt cuius miā ad dilectionem. cui⁹ iuſticia ad timorem: cuius ſapientia ad agnitionem. cuius glā ad ſpem nos adducit Maria ergo eſt mater eius qui effectiue eſt nrā dilectio p miām. noſter timor p iuſticiam. nrā agnitio p ſapientiam. nrā ſpes per gloriam. vt vere ipſa dicere poſſit illud ecclāſ. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis ꝛ timoris ꝛ agnitionis ꝛ ſcē ſpei. Sed nun quid ſoli⁹ mater chr̄i eſt maria. ymmo vere quod iocūdiſſimū eſt. ymmo maria nō ſolū eſt mat̄ chr̄i ſingularis. ſ; etiam oīm fideliū vniuerſalis Vn̄ btūs ambroſi⁹ ait. Si chriſtus credentium eſt frater. cur non ipſa que genuit chriſtum credentium ſit mater Eya chariſſimi oēs nūc gaudeam⁹ omēs nūc gaudendo dicam⁹ Bn̄dcūs frater p quem maria eſt noſtra mater. ꝛ bn̄dcā mater per quam chrūs eſt noſter frater. Hinc bene ancelmus ait. Domina mater p quā talem frēm habemus: quid gratiarum quid laudis tibi retribuem⁹ Dn̄s ergo tecū o maria ſicut filius digniſſim⁹ cū mrē digniſſima S Tercio attēdite chariſſimi q̄ domin⁹ iſte qui tam ſingulariter

eſt cum maria. ipſe eſt dñs cuius ſponſa venuſtiſſima eſt maria Unde tam de iſto dño ꝙ de iſta ſponſa exponi poteſt quod dr ozee ii. Sponſabo te mihi in iuſticia et iudicio ⁊ in miā ⁊ in miſerationibus. ⁊ ſponſabo te mihi in fide ⁊ ſcies qꝛ ego dominꝰ. Ecce pulchra ſponſa pulchra in iuſticia ⁊ iudicio reſpcū ſui. pulchra in miā ⁊ miſerationibꝰ reſpectu ꝓximi. pulchra in fide reſpectu dei. pulchra vtiqꝫ in iuſticia vite ⁊ in iudicio conſcientie. pulchra in miā in affectu ⁊ in miſeratiōibus in effectu. pulchra in fide qua credidit omnia credenda ſuper ſe. ⁊ qua credidit ꝑficienda in ſe. iuxta illud luce primo Beata que credidiſti quoniam ꝑficientur in te ea que dcā ſunt tibi a dño Sed ecce ſpōſa ſpūs ſancti venuſtiſſima maria ſicut formoſiſſima eſt in ꝯuerſatione. ita etiam dulciſſima in allocutione. ſicut dr canti. iiii. Fauus diſtillans labia tua ſpōſa mel ⁊ lac ſub lingua tua. O ꝙ melliflua v̄ba ſepius diſtillauerūt dulciſſima marie labia. que etiaꝫ bene ⁊ lac ⁊ mel ſub lingua habuit in duobus verbis que ipā gabrieli reſpondit Nonne maria lac ſub lingua habuit. quādo lacteum illud ꝯtinentie v̄bum reſpondit Quomō fiet iſtud quoniam virū non cognoſco? Nonne etiā mel ſub lingua habuit quādo melliflū illud obedientie v̄bum rn̄dit Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſcd̄m v̄bum tuū De melliffluentia nāqꝫ huius melliflui v̄bi per totum mūdum melliflui facti ſunt celi Maria inſup mel ſub lingua habuit in mellifluis orōnibus ad deum. lac vero ſub lingua habuit in lactatiuis collationibus ad proximuꝫ. Eya ꝙ̄ quanti decoris eſt iſta ſponſa ſummi conſulatoris. Que eſt inquit augꝰ. que eſt hec virgo tam ſcā vt ad eam venire dignaret̄ ſpūs ſcūs tam ſpecioſa vt eam ſponſam eligeret deus Dn̄s ꝙ̄ tecum o maria ſicut ſponſus delicatiſſimꝰ cum ſpōſa delicatiſſima

T ¶ Quarto attēdite kr̄mi ꝙ dominus iſte qui tā ſingulariter eſt cū maria ipſe dn̄s eſt cuiꝰ ācilla deuotiſſima eſt maria Sicut ipſamet teſtatur dicens Ecce ancilla dm̄. Maria eſt ācilla dn̄i patris. dn̄i filij. dn̄i ſpūs ſancti. Quid miruꝫ ſi maria ſit huius dn̄i ancilla. cū ⁊ filius marie ſit huius dn̄i ſeruus ſcd̄m aſſūptam a matre naturam Ipſe em̄ in pſalmo confitet̄ dicēs O dn̄e quia ego ſeruus tuus. ego ſeruus tuus ⁊ filius ancille tue.

O q̄ꝑ bona ancilla ⁊ q̄ꝑ bonus ancille filius Heu quot male an
cille ⁊ mali ancillarum filij. Sed quid dicit ſcriptura Eijce an
cillam ⁊ filium eius ⁊ce. Legitur geneſis xvi. de agar ancilla ſa
re q̄ concepiſſe ſe videns deſpexit dominam ſuam Mala ergo
ancilla agar de fecunditate inflatur. bona ancilla maria de fecū
ditate humiliatur Ancilla illa ſuperba dominam ſuam deſpex
it Ancillam iſtā humilē dn̄s reſpexit. ſicut ipſa humiliter recog
noſcens dicit Reſpexit humilitatem ancille ſue. o anima chriſ-
tiana domini ancilla ſit cum maria amplectere fecunditatē. vt
nequaq̄ꝑ deſeras humilitatem vt ergo de boni operis fecundita
te non infleris. ſed magis de humilitate fecunderis. attende hu
milem ancillam. reſpice humilem mariam. Et ait. ecce ancilla
domini V Ambroſius. Vide inq̄ꝑ humilitatem. vi
de deuotionem. ancillam ſe dicit que mater eligitur dn̄i. nec re-
pentino exaltata ꝓmiſſio eſt. o vere admirāda hūilitas. ecce n̄
ſolū domini ancilla. ſed etiam ſeruorum domini ancilla quodā-
modo dignatur eſſe maria Ipſa namq; ſignificata per illā abi
gael pro qua adducenda. cum dauid nūcios miſiſſet reſpondit.
ſicut legitur primo regum xxv. Ecce famula tua ſit in ancillam
vt pedes ſeruorum dn̄i mei lauet Per benedictam ancillā ma
riam quaſi tot ſerui domini loti ſunt quot fideles eius ſuffragi-
is a peccatis mundati ſunt Ipſa enim quaſi tot ſeruorum domi
pedibus aquam obtulit. quod penitentibus lachrimas ꝯpunc-
tionis obtinuit Dominus ergo tecum o maria tanq̄ꝑ cum ācil-
la deuotiſſima. dominus pater tecum dn̄s filius tecum dn̄s ſpi
ritus ſanctus tecum Unde bernardus Pater inquam tecum
qui ſuum filium facit ⁊ tuum. filius tecū. qui ad condendum in
te mirabile ſacramentum miro modo ⁊ ſibi reſerat genitale ſe-
cretum. ⁊ tibi ſeruat v̄ginale ſignaculū. ſpūs ſanctus tecum qui
cum patre ⁊ filio tuo tuum ſanctificat vterum. dn̄s ergo tecum
dn̄s certe cuius filia es qua nulla nobilior eſt. dominus tecū cu
ius mater es qua nulla mirabilior. dn̄s tecum cuius ſponſa es q̄
nulla amabilior. dn̄s cuius ancilla es qua nulla hūilior vnq̄ꝑ fu-
it nec eſt nec erit in eternū. Eya ergo domina quia dn̄s tantus
ac talis tantum actualiter eſt tecum. fac vt ipſe per grām ſit vo-

biſcum. per dominū noſtrū ihesum chriſtū filiū tuū Amen

Sermo non⁹.

Dominus tecum A

Dñs dulciſſimis v͛bis ille deuot⁹ btē marie anſelm⁹ deuote alludens ſic ait D v͛e dñs tecuꝫ. cui dedit dñs vt omnis natura tm̄ tibi deberet ſecū Maria obſecro te ꝑ grãꝫ qua ſic dñs voluit eē tecum. ⁊ te voluit eē ſecū fac ꝓpter ipãꝫ eãdē grām miām tuã mecū ⁊ cura mei ſꝑ ſit tecū. fac vt iſte aõr neccitatis mee q̄diu ipã ꝑſiſtit ſꝑ ſit tecū. ⁊ reſpcūs pietatis tue q̄diu ego ſubſiſto ſit mecū. fac vt ꝯgratulatio btitudinis tue ſꝑ ſit mecū. ꝯpaſſio miſerie mee q̄tū mihi expedit ſꝑ ſit tecū B

Dñs ḡ tecū o maria. dñs certe tecū. tecū fuit. tecū eſt. tecū erit. Tecū ſicut ſol cū aurora. tecū ſicut flos cū v͛ga. ſicut rex cū reginã Tecum inq̄ ſicut ſol cum aurora. ipꝫ preueniēte. tecū ſicut flos cū v͛ga ipſum ꝓducente. tecū ſicut rex cū regina ad ipꝫ ingrediēte. ſol nāqꝫ oīmbꝫ lūibꝫ luminoſior. flos oībꝫ florib⁹ ſpecioſior. rex omnibus regib⁹ glo͛ſior eſt dñs ihūs chrūs Aurora v͛o hūc ſolem ſingulariſſima irradiatione p̄ueniens. v͛ga hūc florē mirabiliſſima emiſſione ꝓducens. regina ad hūc regē ſolemniſſiã ꝓceſſione ingrediens eſt beatiſſima v͛go maria. de his ſingulis ꝑ ordinem videam⁹ C

Dñs tecū. tecū certe ſicut ſol cū aurora de ſole ꝓcedente ⁊ ortum ſolis preueniente. ⁊ lūie ſolis diem iniciãte Reuera enim aurora mūdi maria a ſole eterno ſingl'ariter ꝑꝑata ꝓgrediens eiuſdēꝫ ſolis ortū mirabiliter irradiata p̄ueniens diē grē tãti ſolis mūdo feliciter iniciauit. teſte b. bern. qui ait. Sicut aurora valde rutilãs in mūdum ꝓgreſſa es o maria qñ veri ſolis ſplendorē iubare tante ſanctitatis p̄curriſti. vt vere diem ſalutis diem ꝓpitiationis diē quã fecit dñs a tua claritate iniciari dignuꝫ fuerit. Maria ergo eſt aurora de qua dicitur canticoꝝ vi. Que eſt iſta que progreditur quaſi aurora ꝯſurgens ⁊c. Bñ aūt aurore compatur maria tam ꝓpter ſe quaꝫ propter nos. ꝓpter ſe ſpecialiter. propter nos generaliter. ma-

ria ergo ꝓpter ſe bene comparatur aurore ſcdm̄ ſcripturam
D ¶ Primo ꝓpter abceſſum noctis culpe. ſecūdo ꝓpt̄
ꝓgreſſum lucis grē. tercio ꝓpter ortuȝ ſolis iuſticie. quarto ꝓp
ter locū ſedis glē ¶ Primū in pleniſſiā eꝰ ſāctificatōe. ſcdm̄ in cla
riſſiā eiꝰ ꝯuerſatiōē. terciū in mirabiliſſiā filii eꝰ generatōe. q̄rtuȝ
in glōſiſſiā eiꝰ aſſūptōe E Priō igit̄ attēde kmē ꝙ q̄daȝ
felix aurora eſt maria ꝓpter felicē abceſſū noctis culpe in ſua ſci
ficatione Vn̄ iob iii. maledicēs nocti in q̄ dictū eſt ꝯcepꝰ ē hō.
ait obtenebrent̄ ſtelle caligine eiꝰ. expectet lucem ⁊ nō videat
nec ortum ſurgentis aurore Quid igit̄ ꝑ ſtellas quid ꝑ lucē q̄d
per aurorā ſ̄catur Dico ꝙ ꝑ ſtellas aīē ſcōrum. per lucē ſcūs ſcō
rum ꝑ aur oram ſcā ſcōrū deſignatur Stelle vtiqȝ oēs ſci ſunt q̄
ordinē morum ⁊ diſcipline curſum quoȝ feruoris ⁊ bone vite n̄
relinquunt. ⁊ ſic ꝯtra diabolum in pugna tuti ſunt Vnde d̄ his
ſtellis bene legitur iudicū. v Stelle manentes in ordine ⁊ curſu
ſuo aduerſus ſiſaram pugnauerūt Siſara interpretatur tollēs
incedentem ⁊ ſignificat diabolū: qui quēlibet a deo recedenteȝ
tollit Per lucem quoȝ ſcūs ſcōrum ihūs chrūs ſignificatur ſi-
cut ipſe de ſe oſtendit dicens Joh. viii. Ego ſum lux mundi q̄
ſequitur me non ambulat in tenebris. ſed habebit lumen vite.
Sequamur fratres chariſſimi. ſequamur hanc lucem ne in te-
nebris ābulantes cadamus in lutum peccati ⁊ in foueam infer
ni Sequamur autem non claudicando ſecūduȝ quod legit̄. iii
regum xviii. Vſqȝ quo claudicatis in duas partes. ſi dominus
eſt deus ſequimini eum ſi autem baal ſequimini eum: Per au
roram autem cuius ortum nox non vidit. beata virgo ſignifica-
tur cuius natiuitatem nox originalis culpe non iniciauit Nox
enim cui iob maledixit nox in perſona qua dictum eſt conceptꝰ
eſt homo. peccatum originale eſt in quo omnes ꝯcipimur Vn̄
pſalmus Et in pccis ꝯcepit me mater mea Quia igitur omēs
etiam fere omnes ſci in peccatis ꝯcipiūtur. ⁊ in peccato naſcun-
tur. ideo bene hic dicitur ꝙ ſtelle per hanc noctem obtenebran
tur. ſed quia chriſtus nec ꝯceptus nec natus in pccō fuit. idō bn̄
d̄r ꝙ nox iſta lucē nō vidit F Quia vero beata virgo in

pccō concepta fuit. ſed ſine pccō nata. ſine pccō orta fuit. ideo nō
aurorā ſed ortū aurore dicitur nox iſta non vidiſſe ¶ Hoc eſt con
tra illos qui ipſam non ſolū ſine pccō natā. ſed etiā ſine pccō con
ceptam dicūt. ¶ Contra quos etiam btūs bernī. arguens ait. Si
ante conceptū ſuū maria ſanctificari non potuit. qm̄ non erat: ſed
nec in ipſo conceptu ꝓpter pccm̄ quod inerat. reſtat vt poſt cō-
ceptum in vtero iā exn̄s ſcificationem accepiſſe credat̄. que ex
cluſo pccō ſanctam fecit natiuitatem nō tamen conceptionem

G ¶ Secundo chariſſimi attendite ꝙ quedam felix
aurora eſt maria propter felicem eius ꝓgreſſionem in lucē gra
tie iuxta illud Que eſt iſta que progreditur vt aurora conſur-
gens ⁊c. Sicut enim lux aurore progreditur creſcendo in cla-
ritate ſic maria progrediebatur proficiendo in claritate gratie
et bone vite progrediebatur vtiqꝫ proficiendo in omnibꝰ v̄tuti
bus vniuerſaliter. vt in oīni virtutum claritate eſſꝫ quaſi aurora
conſurgens apud ſe. pulchra vt luna apud proximos. electa vt
ſol apud deum ¶ Progrediebatur quoqꝫ proficiendo in tribus
virtutibus ſpēaliter de quibus beatus bernardus ait. Ferue-
bat in querenda gratia marie charitatis. ſplendebat in carne v̄-
ginitas. in obſequio humilitas eminebat ¶ Harum vtiqꝫ virtu-
tum claritate maria fuit quaſi aurora conſurgens in rutilante v̄
ginitate. pulchra vt luna in micante humilitate. electa vt ſol. in
radiante feruida charitate. Felix qui hos tres fulgores. has
tres marie virtutes ſecutus fuerit. per quas ipſa dominū ⁊ ma
giſtrum omnium v̄tutum concepit. teſtante beato bernardo q̄
ait ¶ Hanc inuenit gratiam plena iam gratia. vt charitate ferui-
da. virginitate integra humilitate deuota fieret ſine virili com
mixtione grauida ſine muliebri dolore puerpera.

H ¶ Tercio attendite chariſſimi ꝙ quedam felix au
rora eſt maria ꝓpter felicem ortum ſolis iuſticie. Sol namqꝫ
iuſticie chriſtus deus noſter mediante aurora ſua maria ortus
eſt in mundo. ortus vtiqꝫ abſqꝫ peccati nubilo. propter quod
aurora iſta valde rutilans fuit oriente ſole ſuo Iuxta illud ſcđo
regum xxiii. Sicut lux aurore oriente ſole mane abſqꝫ nubibꝫ

rutilat Lux aurore eſt gratia ⁊ ſanctitas marie.qua ipſam irra-
diare dignatus eſt ꝓceſſurus de ipſa ſol iuſticie De hoc bñ be-
atus bernardus ait Recte quidem o maria aurore officiuz im-
pleſti Ipſe enim ſol iuſticie de te proceſſurus ortuz ſuũ quadã
matutina irradiatione preueniens.in te lucis ſue radios copio
ſe tranſfudit.Lux huius aurore mirabiliter radiabat oriente ſo
le abſq3 nubibus id eſt naſcente chrõ abſ3 originalis peccati ob
ſcuritatibus I Ecce hic dicitur ꝙ ſol abſq3 nubib⁹ ori
tur.⁊ exodi iij.dicitur ꝙ rubus abſ3 ꝯbuſtione ignitur.⁊ danie
lis ſcdo dicitur ꝙ lapis ſine manibus abſciditur Quid ergo ꝑ
ſolem.quid per ignem quid per lapidem niſi chrũs ſignificatur
Ipſe enim eſt ſol illuminans intellectum.ignis accendens af-
fectum.lapis firmans nos contra defectum Dico ꝙ chriſt⁹ ihe-
ſus eſt ſol illuminans intellectum Iuxta illud malachie.iiii.ori
etur vobis.timentibus nomen meum ſol iuſticie. Vide ergo ſi
timeas dñm Scriptum quippe eſt Qui timet dominuz/nihil
negligit. Item chriſtus eſt ignis accendens affectum.ait enim
apoſtolus ad hebreos xii. Etenim deus noſter ignis cõſumẽs
eſt. Idem dicitur deutronomii quarto Deus tuus ignis con
ſumens eſt Hic ignis non ſolum fuit in rubo vteri v̓ginalis.ſed
etiam in rubo deuoti cordis eſt. Hũc enim ignem ſenſerũt qui
dixerunt.luce xxiiij. Nonne cor noſtruz ardens erat in nobis
⁊cet. Item chriſtus eſt lapis firmans nos contra defectum .ſi
bene fundati fuerimus ſuper ipm̃ Unde mathei viii.dicitur.
Deſcendit pluuia ⁊ venerunt flumina ⁊ flauerunt venti ⁊ irru
erunt in domuz illam ⁊ non cecidit fundata enim erat ſupra fir
mam petram Ecce nec pluuia heretice eloquentie nec flumiã
mundane concupiſcentie.nec venti huãne violentie nocere põt
domui mentis ſupra petram chrm̃ fundate. K
Quid ergo eſt ꝙ ſol ſine nube oritur. rubus ſine combuſtione
ignitur.lapis ſine manu abſciditur.niſi ꝙ chriſtus qui eſt ſol ve
ritatis.ignis charitatis.lapis firmitatis ſiue eternitatis ipſe cõ
cipitur ⁊ naſcitur ſine nube peccati originalis. ſine combuſtiõe
concupiſcentie carnalis.ſine manibus amplexus maritalis. in

combuſtione enim chri nec pccm̃ prolis. nec concupiſcẽtia mris nec amplexum patris inuenies. q̃ ãt vgo ſine viro tã miraculo ſe concepit. hoc ille facere potuit. qui alludentia huic miraculo mirabilia premiſit. ſicut teſtatur beatus auguſtin⁹ qui ſic dicit. Qui ſcripſit lapideas tabulas ſine ſtilo ferreo. ipſe grauidauit mariam ſpiritu ſancto. ⁊ qui produxit panem in heremo ſine a ratione ipſe impregnauit virginem ſine corruptione. ⁊ qui fecit virgam ſine pluuia germinare. ipſe fecit filiam dauid ſine ſemiẽ generare II ¶

Quarto attendite chariſſimi q̃ quedam felix aurora eſt maria propter felicem ortum eius in gloria Et ſcd̃m quod bene dicit̃ de aurora iob xxxviij. Nũquid oſtendiſti aurore locum ſuum Iam certe aurora noſtra maria ſublimiter locata in celo locuȝ tenet vicinissimum ſolio eterno Conſiderare autem potes triplicem locum marie notabilem Primus quo ipſa ſuſcepit dominum ſpũaliter Secundus eſt quo ipſa dominũ concepit carnaliter Terciusmod⁹ eſt quo ipſaȝ dominus ſuſcepit eternaliter Dico q̃ primus locus in quo maria dominũ ſuſcepit ſpũaliter. eſt mẽs marie pacifica ⁊ quieta. ſcd̃m quod in pſalmo dicit̃ Factus eſt in pace locus eius. ⁊ habitatio eius in ſyon quod interpretatur ſpeculum vel ſpeculatio Ecce quicũqȝ dominuȝ in mente habitare. quicũqȝ dominuȝ in mente ſua ſpeculari deſiderat. oportet vt ei in pace mentis locum faciat Nam ſine pace mentis nemo venit ad ſpeculationem contemplationis Vñ apoſtol⁹ ad hebreos xii. Pacem ſequimini cũ omnibus ⁊ ſanctimoniam ſine qua nemo deum videbit O quis enarrare vel etiam cogitare ſufficiat. in qualibus cotidie ſpeculationibus ſcã illa mens marie fuerit. dum illa omnia miſteria pre omnibus mortalibus ſibi nota feruentiſſima mente reuoluit De hoc bene beatus iheronim⁹ ait. Si qua ſunt in nobis pietatis viſcera cõſiderate quo cruciabat̃ amore quo ve deſiderio eſtuabat hec vgo dum reuolueret aĩo cũcta que audierat que viderat. que cognouerat. quantiſqȝ mouebatur repleta ſpũ ſcõ celeſtium ſecretorum incitamentis

M Item locus quo maria ꝯcepit dn̄m corꝑaliter eſt vterꝰ
marie. de quo accipi poteſt illō gen̄. ij. Fluuiꝰ egrediebat̄ de lo
co voluptatis. i. chr̄ūs de vtero v̄ginis ad irrigādum ꝑadiſum
Paradiſus ſp̄ūalis eſt maria. ꝑadiſus vniuerſalis eſt ecclā Fe
lix irrigatio vtriuſ ꝑadiſi ꝑ fluuiū ventris marie ⁊ iheſum chr̄m
qui ait eccl̄ā. xxiiij. Dixi rigabo ortū plātationū meaꝝ. hinc eſt
ꝙ bene btūs iheroꝰ loquēs de illis verbis Vidi ſpeōſam aſcen-
dentem deſuꝑ riuos aquaꝝ. ait: bene deſuper riuos aquarum.
qꝛ ſuper aquā refectionis educauerat eā dn̄s ⁊ nutrierat ꝺ qua
multi educti riui oēm irrigāt terram deliciaꝝ. ⁊ infūdunt ortuʒ
voluptatis Item locus quo mariā dn̄s ſuſcepit māſuram in
celo eternaliter eſt locus glē de quo dn̄s ad iob loquitur Nun
quid oſ̄diſti aurore locum ſuū. ſ. in celo. quaſi dicat. non ꝑtinet
ad te ſed ad me. Bene autem dicit ſuum quaſi appropriādo et
diſcernendo illū ab aliis omniū ſcōꝝ locis Hinc etiā bene ha-
bemꝰ iij. reg. viij. Intulerūt ſacerdotes archā federis dn̄i in lo
cū ſuū. Hic certe locus eſt ſuper oēs choros āgeloꝝ. qui deniqʒ
eſt in celo locus digniſſimꝰ teſte btō bern. qui ait Nec in mūdo
locus dignior virginalis vteri templo. in quo filium dei maria
ſuſcepit. nec in celis regali ſolio quo mariam marie filius ſubliā
uit ¶ Sic ergo maria propter ſe bene comparatur auro-
re. Primo propter declinationē noctis culpe in pleniſſima eiꝰ
ſcificatione. Secundo ꝓpter ꝓgreſſionem lucis gratie in cla-
riſſima eius conuerſatione. Tercio ꝓpter productionem ſolis
iuſticie in mirabiliſſima filij eius generatione. Quarto ꝓpter
appropriationem loci glē in gloriſiſſima eius aſſumptione

N Deniqʒ conſiderandū eſt ꝙ lucidiſſima v̄go maria
non ſolū ꝓpter ſe. ſʒ etiā ꝓpter nos bene ꝯꝑatur aurore Nam
ſicut maria ꝑ aurorā ſ̄cata eſt in ſcripturis. ipā nobis ad dn̄m eſt
mediatrix. ad angelos pacificatrix. ad demones defenſatrix.
ad noſmetipſos illūiatrix ¶ Primo attende ꝙ aurora nrā
maria nobis ad deū ē mediatrix. ſicut bene in pſalmo ſignifica
tum eſt vbi dicitur Tuus eſt dies ⁊ tua eſt nox. tu fabricatus
es auroram ⁊ ſolem. ſicut bene beatus Gregorius ait.
Dies vita iuſti. nox vero vita accipitur peccatoris. Ratiō etiaʒ

bene dominus filios iſrabel p̄cedebat ꝑ diem in colūna nubis.
per noctem vero in columna ignis. quia ab ardore ire ſue tanq̄
nubes pios protegit. ⁊ tanq̄ ignis impios vrit. Unde etiā bñ
ſol intelligitur chriſtus. ſol vtiqꝫ iuſticie qui illuminat electos ⁊
vrit reprobos Grauiter qñqꝫ vrit in mūdo. grauius in iudicio.
grauiſſime in inferno. De hac triplici vſtione intelligi habet il-
lud ecclāſ. xliii Tripliciter ſol exureus montes. i. ſuperbos pec
catores ꝓpter quod bñ hac refrigeratrice bene hac mediatrice
inter nos ⁊ ſolem iſtum indigemus. Et ideo bene pſalmiſta in
predicto verſu auroram inter noctem ⁊ ſolem ponit mediam. q̄
certe etiam ordine naturali media eſt aurora vtiqꝫ eſt beatiſſi-
ma virgo maria. que inter noctem ⁊ ſolez media id eſt inter ho
minem iniuſtū ⁊ deum iuſtuz. ⁊ deum iuſtū optima mediatrix.
optima ire dei refrigeratrix eſt Teſtatur hoc beatus bernar-
dus dicens Securū acceſſum habet iam homo ad deū vbi me
diatorem cauſe ſue filium habet ante patrem. ⁊ ante filium ma-
trem. chriſtus nudato corpore patri oſtendit latus ⁊ vulnera.
maria chriſto pectus ⁊ vbera. non poteſt vllo modo fieri repul
ſa. vbi tot concurrunt ⁊ perorant clementie monimenta ⁊ cha-
ritatis inſignia O ¶ Secundo attende q̄ aurora noſtra
maria nobis eſt ad angelos pacificatrix. ſicut ſignificatum ē ge
neſis xxxiii. Ubi legitur q̄ angelus qui cum iacob luctabatur
benedixit eum in aurora Dicente namqꝫ angelo. Dimitte me
iam enim aſcendit aurora. non dimiſit eum iacob donec bñdi-
ceret eum in aurora Lucta fuit inter angeluz ⁊ iacob. diſcordia
fuit inter angelos ⁊ homines Homo enim peccādo offenderat
creatorem. offenſo autem creatore: omis offenditur creatura.
quantomagis illa que creatori eſt coniuncta Illa ergo lucta po
tuit huius diſcordie eſſe figura. Sed certe adueniente aurora:
adueniente maria pacificati ſunt angelus atꝫ homo. ita q̄ in ip-
ſa aurora. i. in ipſa v̄gine maria angelicam benedcōnem conſe-
cutus eſt homo Angelus namqꝫ virgini dixit Benedicta tu in
mulieribus. ⁊ per hanc benedcōem virginis: homo conſequit̄
benedcōnem pacis et ſalutis etiam filii virginis. Benedcōnez
vtiqꝫ illam de qua apoſtolus ait ad epheſios primo. Benedic-

tus deus ⁊ pater dñi noſtri ihũ chriſti qui bñdixit nos omni be-
nedcõne ſpũali in celeſtibꝰ in chriſto iheſu. quã etiã bñdcões ip
ſe bñdictus filius v̓ginis ꝯfirmabit qñ dicet. venite benedicti pa
tris mei ⁊c. Iacob ergo aurore aſcẽdenti ⁊ nos marie aduem
enti grãs agamus ꝓ bñdcõe qua cũ ãgelo pacificati ſumꝰ Me
rito certe ꝑ auroram. merito ꝑ mariam hoĩes cũ angelis pacifi-
cãtur. ex quo per mariã ab hominibꝰ angeloꝝ chori reintegrãt
ſicut ancelmꝰ inſinuat dicẽs. O feia mirabiliter ſingularis ⁊ ſin-
gulariter mirabilis. ꝑ quã elemẽta renouãtur. infirma remedi-
antur. hoĩes ſaluant̃. ãgeli reintegrãtur P Tercio attẽde
kme ꝙ aurora noſtra maria nobis eſt contra demones defenſa
trix. ſicut ſignificatũ eſt iob xxiiii. vbi de homicida ⁊ fure ⁊ ad-
ultero dꝛ Perfodiunt in tenebris domos ſicut in die ꝯdixerãt
ſibi ⁊ ignorauerũt lucem ſi ſubito apparuerit aurora arbitrãtur
vmbrã mortis. homicida diabolꝰ. fur diabolus. adulter diabo
lus. Homicida inꝗ̃ eſt. qꝛ genꝰ humanũ occidit. fur eſt. qꝛ que-
cunqꝫ põt bona nobis ſubtrahit. adulter eſt qꝛ ſponſã dei id eſt
aiãm corrumpit Heu quãta nobis mala huiꝰ malefici quãta no
bis mala ſpũs maligni faciũt Q Perfodiũt nãqꝫ in tenebris
ignorãtie in tenebris obſcuritatis interiores domos mẽtiũ nrã
rum. domos vtiqꝫ de quibꝰ dꝛ in pſalmo Deus in domibꝰ eius
ꝯgnoſcetur ⁊c. ꝑfodiũt certe tẽptatõibꝫ ꝑforãtes domos illas
in quibꝰ ille libẽter habitat qui luce ix zacheo dicit Hodie i do
mo tua oportet me manere. Perfoſſis ãt domibꝫ ꝑforatis vſꝫ
ad infelicẽ ꝯſenſũ pcci mentibꝰ heu ꝗ̃ta mala malefici iſti occidẽ
do furando adulterando committunt in aiabꝫ Ad euadẽda ꝗ̃
tãta ꝑicula. nobis aurora appareat nobis marie grã ſuccurrat.
Si eniꝫ ſubito apparuerit aurora. ſi cito nobis aduenerit ⁊ ſub
uenerit marie miãm arbitrantur vmbrã mortis. i. ſic timent de
mones. ſic trepidant ſic fugiũt ſicut hoĩem timẽt ⁊ fugiũt vmbrã
mortis. ꝓpter quod beatus bernñ ait Nõ ſic timẽt hoſtes viſibi
les quãlibet caſtroꝝ multitudinẽ copioſã ſicut aeree ꝑtãtes ma
rie vocabulũ prõcinĩuꝫ ⁊ exemplũ fluũt ⁊ ꝑeũt ſicut cera a facie
ignis. vbicũꝫ inuenerint crebrã huius nominis recordationem
deuotam inuocationem. ſollicitã imitationem.

R ¶ Quarto attende km̃e q̄ aurora noſtra maria nobis eſt
quo ad noſmetipſos illuminatrix ad bonuʒ operandum Ope-
rarii nāqʒ ab aſcenſu aurore incipiunt operari Vñ neemie iiii.
dicitur Noſipſi faciemus opus. media pars nrm̃ tenebat lan-
ceas ab aſcenſu aurore donec egrediebātur aſtra. Duo nobis
nccāria ſunt viʒ vt bonis operib⁹ inſiſtam⁹. ⁊ vt viciis reſiſtam⁹
Nccāriuʒ vbiqʒ nobis eſt. vt bonis operibus inſiſtam⁹ ⁊ bene
edificantes noſipſi faciamus opus Quod op⁹ niſi de quo apl's
ait ad galath. vi. Dum temp⁹ habem⁹ operemur bonuʒ ad oēs
Bene āt dicant. noſipſi faciebam⁹ opus. noſipſi non noſtri vica
rii. Unde primo ad chor. vi. In omnib⁹ exhibeam⁹ nos ſicut
dei miniſtros Sic certe maria non nutricem aliam. non pſonā
vicariam: ſʒ ſemetipſam exhibuit dei miniſtram. ſicut beat⁹ au-
guſtin⁹ teſtatur dicens. Maria abſʒ dubio opere miniſtratrix
chri extititquem vtero geſſit partuqʒ pfuſum aluit ⁊ fouit in p
ſepio reclinauit: ⁊ a facie herodis abſcondit fugiens in egiptuʒ.
⁊ omnem infantiam eius pio mentis affectu eſt pſecuta. ita q̄
vſqʒ ad mortem crucis aderat indubitanter ab eius obſequio n̄
receſſit. conſecuta non ſolum greſſibus pedum tanq̄ pro amo-
re filii verum etiā imitatione morum tanq̄ pro reuerentia dn̄i

S Item nccārium nobis eſt non ſolū vt bonis ope-
ribus inſiſtamus ſed etiam vt viciis reſiſtamus Et ideo bn̄ ad
ditur de lanceis tenendis. tenere enim debem⁹ lanceam zeli cō
tra impetum vicii. contra impugnationē diaboli carnis ⁊ mūdi
De hmōi lanceis bn̄ dr̄ ihereme xlvi Nolite lanceas. induite
vos loricas lorica iuſticie a malo ptegimur. ſʒ lancea zeli maluʒ
impugnam⁹ Si lanceam zeli contra vicia non extēdis in mūdo
deus lanceam ire ſue contra te extendet in iudicio Vñ ſapi. qui
to dr̄ Acuit iram diram in lanceam O qualis bellatrix fuit ſcā
maria cū ſcā zeli ſui lance a Vñ bern̄. tu bellatrix egregia p⁹ euʒ
qui primus euam ſupplantauit expugnare viriliter aggreſſa es
Ut igitur bonis operibus fideliter inſiſtam⁹. neceſſariū nobis
eſt Marie exemplū inſpiciamus. marie ſuffragiuʒ implorem⁹
tunc enim quaſi ab aſcēſu aurore opamur qn̄ irradiante exem-
plo ⁊ vita marie quando irradiāte pꝛocinio ⁊ miſcdia marie ad

bonuꝫ operandum incitamur Būt autem operari debemus do
nec egrediantur aſtra hoc eſt donec egrediantur anime nrē lu/
cide tanꝙ aſtra ⁊ exeuntes euolēt de corporibus ad aſtra Sed
ſuper omnia aſtra iam egreſſa vel adhuc egreſſura ſplendidiſſi‑
mum aſtrū eſt aurora noſtra maria teſtāte beato bernardo qui
ait. tu veri ſolis expreſſima es ymago inter milia aſtroꝝ deo aſ‑
ſiſtentium v̄ginali puritate in celis glorioſa prefulgens. Sic er
go chariſſimi vidiſtis ꝙ conueniēter aurora dicta ſit maria. do‑
minus ergo tecū o maria. ſicut ſol cū aurora. Eya ergo dnā au/
rora dulciſſima. dn̄a maria ſuauiſſima. fac etiam nobiſcū eſſe ſo‑
lem iſtum dn̄m noſtrum ih̄m chr̄m filium tuū Amen.

Sermo decim⁹.

Dominus tecum. A
Uiſo quō dominus ſit cū maria ſicut ſol cum
aurora ipſum preueniēte. Uideam⁹ nūc quō
dominus ſit cum maria ſicut flos cum v̄ga flo
rente Maria eniꝫ eſt iſta v̄ga de qua dicitur
yſa. xi. Egredietur v̄ga de radice yeſſe ⁊c. vſꝫ
ad aſcendet Nos v̄bis oculū mentis apponam⁹ Et priō ad v̄/
gam. ſcđo ad florē conſideratōꝫ nrām dirigamus Priō ꝯſide‑
remus kmi ꝙ virga iſta regia eſt v̄go maria ſicut paꝫ ꝑ dcm̄ am‑
broſii qui btām viginē alloquens ait. tu ipſa q̄ dn̄m genuiſti ex
pplō iſrabel in v̄gam creuiſti v̄ga de radice yeſſe ſurrexiſti ⁊ flo
ruiſti. v̄ga aaron fronduiſti ⁊ peperiſti Eſt autem v̄go v̄ga fu‑
mea virga lignea. virga aurea v̄ga ferrea Maria eſt v̄ga fumea
incipientibus: virga lignea proſicientibus virga aurea conſum
mantibus. virga ferrea incorrigibilibus ⁊ demonibꝫ Et de oi
bus his dicamus ¶ Dico ꝙ maria eſt v̄ga fumea incipien/
tibus ⁊ penitentibus. De hac virga bene dicitur canticorum
tercio. Que eſt iſta que aſcendit per deſertum ſicut virgula fu
mi ex aromatibus myrre et thuris. et vniuerſi pulueris pig‑

mentarii. Deſertum eſt coꝛ peccatoꝛis. quod vtiqȝ deſertū ē a
grā ⁊ v̄tutibus. fumus autem ex aromatibus fumus ſuauis aiē
eſt aſpiratio ſpei venie. Beata quippe v̄go maria ꝑ deſertū q̄ſi
v̄gula fumi aſcendit qn̄ ipā ſuffragāte ⁊ ſufflante coꝛ pccōris fu
muȝ ſpei venie ſuſcipit. Hic aūt fumus gn̄atur ex aromatibꝰ mir
re in contritione ⁊ thuris in ꝯfeſſioē ⁊ vniuerſi pulueris pigmē
tarii in multimoda ſatiſfactione. Nullū piiſſima v̄go maria de
ſertum abhoꝛret nullū pccōꝛem deſpicit. ſed quacūqȝ pertranſi
erit ſuauiſſimū ſpei venie fumū reſpergit. Vn̄ optime btūs ber
nardus ſic ait. Peccatoꝛem o maria quēlibet quātumcūqȝ feti
dum non abhoꝛres non deſpicis. ſi ad te ſuſpirauerit tuūqȝ int̄
uentum penitenti coꝛde flagitauerit. Tu illum a deſperationis
baratro pia manu retrahis. ſpei medicamen aſpiras ac toti mū
do deſpectum materno affectu amplecteris foues nec deſeris
quouſqȝ tremendo iudici miſerū reconcilies.

B Item v̄go maria eſt virga lignea. virga floꝛida ꝓ
ficientibus. De hac virga dr̄ numeri xvi. q̄ v̄ga aaron que vtiqȝ
lignea fuit floꝛes ſimul ⁊ fructum habuit ꝑ floꝛes v̄tutes ſignan
tur que poſt trāſitū diabolice hiemis in coꝛdibus oꝛiunt̄ ſicut
bene de his floꝛibꝫ dr̄ cant. ij. Jam hiems tranſijt ymber abijt
⁊ receſſit. floꝛes apparuerūt in terra nrā. Trāſeat ḡ hyems trā
ſeat toꝛpoꝛ ⁊ tepoꝛ quo charitas refrigeſcit ⁊ tūc in terra coꝛdis
floꝛes v̄tutum apparebūt. O quantū his floꝛibus v̄go floꝛida
habundauit. teſte beato bern̄. qui eam alloquēs ait. Tu areola
aromatū a celeſti ꝯſita pigmentario v̄tutū oīm̄ ſpecioſis floꝛibꝫ
delectabiliter v̄nans es. Sicut āt ꝑ floꝛes v̄tutem. ita ꝑ fructuȝ
oꝑa v̄tutū ſignātur. De his bn̄ mathei vii. dicitur. A fructibus
eoꝝ cognoſcetis eos. Quando autem in v̄tutibus ⁊ v̄tutū ope
ribus per exempla marie ⁊ merita ꝓficimus. tunc virga lignea
floꝛida ⁊ fructifera eſt nobis v̄go maria. C Itē v̄go ma
ria eſt virga aurea ꝑfectis ⁊ contēplatiuis. De hac v̄ga legitur
q̄ cum heſter cum duabus puellis ingreſſa ad regem aſſuerum
pre nimio ſtupoꝛe pene exanimata fuiſſet extendit ad eam vir/
gam aureā rex ad confoꝛtandum ipſam
¶ Heſter interpꝛetatur eleuata vel abſcondita. Et ſignificat

animam contemplatiuam.quã in contemplatione eleuat deus
⁊ abſcondit in abſcondito faciei ſue a conturbatione hoim̃.
O Iſta per contemplationeꝫ ingreditur ad regem aſſue
rum.id eſt ad regem chriſtum.due puelle cuꝫ quibꝰ ingreditur
ſunt due vires anime.videlicet intellectiua que precedit ꝑ cog-
nitionem.⁊ affectiua que ſequitur ꝑ dilectionem Anima autẽ
que ſic ad chriſtũ bene ingreſſa fuerit ipſa pre ſtupore quandoꝫ
a ſe deficit/dum inacceſſibilem diuine glorie claritatem vel ter/
ribilem diuine iuſticie ſeueritatem attendit Uirga aurea virga
regia eſt illa regia virgo maria.aurea quidem eſt charitate.re-
gia vero nobilitate Aurea quoqꝫ per mundiciam. regia ꝑ iuſti
ciam Aurea inſuper per incorruptionem ⁊ integritatem v̾giã-
lem.regia vero per dñationis ptãtem regaleꝫ Hec felix v̾ga ad
aiãm contemplatiuã confortandam clementer extenditur quã
do maria felix virgo contemplationi ⁊ deuotioni eiuſdem aĩe
tam pia ⁊ tam dulcis ingreditur ꝙ ex hc ipſa anima contra ter
rorem diuine iuſticie ⁊ ad ſplendorem diuine glorie confortat̃
Hanc virgam illa contemplatiua ancelmi anima ad ſe extẽdi de
ſiderauit quando tam deuote exclamans dixit. O pulchra ad
intuendum.amabilis ad contemplanduꝫ.delectabilis ad amã
dum.quo euadis capacitatem cordis mei preſtolare domina i-
firmam animam te ſequentem.
Item virgo maria eſt v̾ga ferrea demonibus ⁊ incorrigibilibꝰ
De hac v̾ga non incongrue accipi poteſt illud pſalmi Reges e
os in v̾ga ferrea O maria virga aurea piiſſima. v̾ga ferrea du-
riſſima.virga aurea hõibus.virga ferrea ⁊ dura demonibus ar
cens demones a nobis O domina petimꝰ ⁊ deuote petimꝰ cuꝫ
innocentio petente ⁊ dicente ſic. Aue dei mat̂ alma que ex dig
nitate qua dei mater es imperare potes angelis et demonibus
compeſce demones ne nobis noceant.precipe ãgelis vt nos cuſ
todiant Sic ergo btã virgo maria eſt nobis v̾ga fumea in noſ-
tra conuerſione.virga florida in noſtra conuerſatione.virga au
rea in noſtra contemplatione Uirga ferrea in noſtra defenſio/
ne Hanc virgam vere contemplãs ⁊ digne ammirãs btũs ber
nardus ait. O virgo virga ſublimis ad quantam celſitudinem

v̓ticē ſcm̄ erigis. vſqꝫ ad ſedētem in throno vſꝫ ad dn̄m maieſta
tis neqꝫ id mirū. qm̄ in altū mittis radices hūilitatis ¶ A ¶ Cōſe
quēter ꝯſiderem⁹ km̄i florē h⁹ v̓ge. ꝯſidere⁹ inq̄ꝑ in v̓ga regia i v̓
gine maria quadruplicē florē viꝫ florē p̄cioſe v̓ginitatis. florē v̓
tuoſe honeſtatis. florē miraculoſe fecūditatis. florē glōſe imor
talitatis ¶ Priō ꝯſiderem⁹ km̄i in maria florē p̄cioſe v̓ginitatis.
qui eſt ipā v̓ginitas ¶ De hoc đr yſa. xxxv. ¶ Exultabit ſolitudo ⁊
florebit quaſi liliū ¶ G ¶ Maria q̄ꝑ ꝯueniēter ſolitudo dici po
tuit q̄ tā libēter ſolitaria fuit. quā etiā ſolitariā āgel⁹ libēt̄ viſita
uit ¶ Vn̄ bn̄ b. ābroſius ait ¶ Solā in penetrabilib⁹ quā neō vi
rorū videret ſol⁹ āgel⁹ repperit ſolā ſine cōite ⁊ ſolā ſn̄ teſte. qūo
ā tiſta ſolitudo. quō v̓go maria exultauit. ipā dicat. ipām audia
m⁹ ¶ Et exultauit ait ſ. me⁹ i đo ſalu. meo ¶ Hec certe ſolitudo flo
ruit quaſi liliū ꝑ v̓ginitatē. o liliū āgeloꝝ. o flos celeſtis quē tan
tū dilexit apis illa ſupceleſtis. dicit enim b. bern̄. ¶ Apis illa que
paſcitur inter lilia. que florigerā inhabitat priam āgeloꝝ. qn̄ ad
ciuitatem nazareth qđ int̄pretat̄ flos aduolauit. ⁊ ad ſuaue olē
tem perpetue v̓ginitatis florem peruenit. illi inſedit. illi inheſit
¶ Flos v̓ginitatis quaſi tot hꝫ folia quot v̓ginitatis ꝯditiones et
p̄conia ¶ O quāte huius floris corone ꝑ mariam ſunt multiplica
te ¶ Vn̄ btūs ābroſius ait ¶ Cū in toto mūdo v̓ginitatis flos ma
ria immarceſſibiles coronas innectat ⁊ ſeptigerā pudoris aulā
imaculato ꝯſeruet affcū. eouſꝫ integritas ꝑſeuerauit ad palmā
vt in puellis tropheū ſcitatis arriperet. ⁊ ꝑ veſtigia mr̄is v̓ginis
ad celeſtē thalamū ꝑueniret ¶ H ¶ Scđō ꝯſiderem⁹ km̄i in ma
ria florē v̓tuoſe honeſtatis moꝝ ⁊ vite. ⁊ de hoc q̄d ipā dicat au
diam⁹. dicat igitur illud ecclāſ. xxiiij ¶ Flores mei honoris ⁊ ho
neſtatis. ¶ O q̄ꝑ pulcher ⁊ flos v̓tuoſe ⁊ honeſte vite. flos moruꝫ
⁊ diſcipline ¶ Sꝫ qꝛ pluraliter dicitur flores mei. iō dicimus qđ
tot ſunt in moribꝫ flores quot ſunt v̓tutes tot ſūt honeſte vite flo
res quot ſunt v̓tutes vitā honeſtātes ¶ De his floribꝫ đr cāti. ii.
¶ Flores apparuerūt in t̄ra nrā ¶ De his etiā dicitur cāti. i. ¶ Lcūl⁹
noſter florid⁹ ¶ Ecce flores in terra: flores in lecto iuenim⁹ ¶ Ter
ra ē mens actiuoꝝ. lect⁹ āt mens ꝯtemplatiuoꝝ ¶ Terra inq̄ꝑ eſt
mens fructiferās in bona actioē. lect⁹ āt eſt mens quietē fouens

in ↄtemplatōe Siue ergo ſit mēs actiua ſiue ↄtemplatiuā ſp dēt
v̄tutū floribus eē venuſta Hoc quoꝫ notādū eſt ꝙ flos hoēſta-
tis ymmo flos c⁹libꝫ v̄tutis quaſi tot hꝫ folia quot bona ꝛ meri
toria hꝫ opera O ꝙ̄ florida fuit terra ꝙ̄ florid⁹ fuit lectus marie
q̄ in florida vite honeſtate. florebat oīm̄ v̄tutum honeſtate. ſicut
teſtaꝛ̄ btūs bernard⁹ dicens. tu ſcōꝛuꝫ areola aromatū o maria
a celeſti ↄſita pigmētario v̄tutū oīm̄ ſpecioſis floꝛibꝫ delcābiliꝛ̄
vernans es inter quos pulcherrimoꝛū triuꝫ miramur in te ex-
cellētiam. viola humilitatis. liliū caſtitatis. roſa charitatis hi ſt.
I. Tercio ↄſiderem⁹ kmī in maria floꝛem miraculoſe fecun
ditatis Hic flos eſt ipē v̄ginis filius de quo ſpāliter dꝛ Egredi
etur v̄ga de radice yeſſe ꝛ flos de radice ei⁹ aſcēdet Eya ꝙ̄ pul
cher hic flos egreſſus eſt ſine pccō naſcēdo O ꝙ̄ miſere ↄtritus
eſt quaſi pccōꝛ moꝛiendo. iuxta illud iob xiiii. quaſi flos egrediꝛ̄
ꝛ ↄteriꝛ̄ O ꝙ̄ cādid⁹ in egreſſioē. ꝛ ꝙ̄ rubicūd⁹ in ↄtritiōe fuit
flos iſte. flos inꝙ̄ angelis delcābilis. flos hōibꝫ ad vitā ɋutilis
Uñ b. bern̄. ait. Flos eſt v̄ginis filius. flos cādid⁹ ꝛ rubicūd⁹
electus ex milibꝫ. flos in quē deſiderāt angeli ɋſpicere: flos ad
cuius odoꝛem reuiuiſcūt moꝛtui. felix ſilua que ꝓduxit huiuſ-
modi floris v̄gam. felix magis v̄ga que ꝓduxit hunc floꝛem in
ſiluam. felix ſup oīa flos ſine quo nec v̄ga nec ſilua felix eſſe pōt.
Uere feliciſſimus flos in quo ſpiritus dn̄i ſic requieuit vt ſñ ipō
nullus grām ſpūs ſci habere poſſit. teſtaꝛ̄ hoc beatus hieroni⁹
dicens Spūs ſanctus qui in magna ſilua requiem humani ge-
neris nō inuenerat: tandē ſuper hūc floꝛem requieuit: ita ꝙ abſꝗ
ipō ñ ſapiēs quis eē p̄t nec intelligēs. nec ↄſiliari⁹ nec foꝛtis: nec
eruditus. nec pius: nec plen⁹ tiōꝛis dn̄i. hic flos quaſi tot habet
folia quot chꝛi ſunt miſteria ꝛ exēpla R Si hūc floꝛē hꝛē de
ſideras v̄gā floꝛis flectas Si flos ē nimis alt⁹ diuinitate: v̄ga
tamen eſt flexibilis pietate. Et ſi flos eſt radioſiſſimus qꝛ ꝛ in
celo ꝛ in terra ñ īueniꝛ̄ niſi vnic⁹ eſt tñ cōīſſim⁹ qꝛ flos nō in oꝛto
clauſus ſꝫ in cāpo oībꝫ trāſeūtib⁹ exponiꝛ̄. Et iō bñ p̄t dicere
canticoꝛum ſecūdo ego flos campi Q: in bñ flos cāpi dicitur nō
ſolū ꝓpter hoc q̄ oīnibus patul⁹ exponiꝛ̄. ſed etiā ꝓpt̄ hoc q̄

ſine omni humana cultura producitur. Hoc bene beatus bern̄
notauit cum dixit. Campus ſine omni humano floret ammini
culo non ſeminatus ab aliquo. non defoſſus ſarculo non impin
guatus fimo. Sic omnino ſic v̄ginis aluus floruit. ſic inuiolata
⁊ integra caſte marie viſcera tanq̄ paſcua eterni viroris florem
protulere. cuius pulchritudo non videat corruptioneʒ. cui⁹ glo
ria imperpetuuʒ non marceſcat: L

Quarto conſideremus chariſſimi in maria florem glorioſe im
mortalitatis. De hoc ſignificatum eſſe poteſt numeri xvij. vbi
dicitur qđ virga aaron florem ſimul et fructum habuit In v̄ga
aaron recte maria virgo poteſt eſſe figurata. In virga namqꝫ
marie rectitudo. in flore auteʒ corporis glorificati pulchritudo
in fructu vero anime eius beatitudo poteſt eſſe figurata

M Notandum enim eſt quod corpus ſiue caro floret
in iuuentute. ſicut dr̄ in pſalmis Mane floreat ⁊ tranſeat. flos
autem perit in morte ſicut dr̄ yſa. xl. Exſiccatum eſt fenuʒ ⁊ ce
cidit flos. refloret iterum in glorioſa reſurrectione. iuxta illđ. re
floruit caro mea. Iſte flos ſcilʒ glorificatiſſimi corporis quaſi
tot habet folia quot corpus glorificatum habet dotes ⁊ premia

N Et certe quidam ſancti doctores ꝓbabiliter ſē
tire videntur. ⁊ rōnabiliter probare nituntur. ⁊ fideles hunc ſē
ſum pie amplectuntur. videlicet q̄ beata maria cum corpore ſit
aſſumpta ⁊ corpus iā ſit cū aiā glorificatum De hoc namqꝫ be
atus aug⁹. ait. Sic digne credimus letari mariā. leticia inenar
rabili anima et corpore in filio ꝓprio cum filio ꝓprio ꝑ ꝓpriuʒ
filium. nec vllam ſequi debere corruptionis erumnā. quam tan
tum filium pariendo. nulla ſecuta eſt integritatis corruptio.
¶ Scđm hoc ergo maria iam dicere poteſt. refloruit caro mea
Scđm hoc etiam florem ⁊ fructum ſimul habuit. florem inquā
corporis glorificati. ⁊ fructum ſpūs beatificati. florem itaqꝫ in
glorioſa corporis pulchritudine. fructū vero in voluptuoſa aīe
beatitudine O

Notandum autem eſt qđ ſcđm quadruplicem florem predictū
virgo maria quadrupliciter ſimul habuit florem ⁊ fructum Si

mul nāqȝ habuit florem v̄ginitatis. ⁊ fructum materne fecūdi‑
tatis. Simul habuit florem honeſtatis ⁊ fructum humilitatis
Simul habuit in prole florem humanitatis ⁊ fructum deitatis
Simul habuit florem immortalitatis in corpore. ⁊ fructū bea‑
te voluptatis in anima ¶ Nos ergo chariſſimi flores in v̄
ga v̄ginea diligamus. ⁊ illos nouos gaudioꝝ flores de orto vir
gineo colligam⁹. quos vidit. quos colligit. quos nobis cōmen‑
dauit beatus bern̄. cum ad mariam loquens dixit. Ortus deli‑
ciarum eſt nobis tuus ſacratiſſimus vter⁹ o maria. qꝛ ex eo flo‑
res multiplicis gaudij colligimus quotiens mente recolligim⁹
ꝙ magna multitudo dulcedinis immenſe orbi inde profluxerit
O igitur dulciſſima virgo maria. ecce vere dn̄s tecuȝ. ſicut flos
cum v̄ga ipſum ꝓducente. fac ergo vt etiam dominus ſit mecū
ymmo nobiſcū. cōmuniceſqȝ nobis florem iſtum dn̄m noſtrum
iheſum chriſtum Amen

Sermo vndecimus.

Dominus tecum

O domina dn̄o chariſſima dn̄a familiariſſiā
dominus tuus tecum O domina dn̄o aptiſſiā
dn̄o digniſſima dominus tecū. Tecum certe.
ſcd̄m quod ſupra dcm̄ eſt ſicut ſol cum aurora
ipſum preueniente. ſicut flos cum v̄ga ipſuȝ ꝓ
ducente. ſicut rex cum regina in palacium ingrediente.
¶ Viſo ergo quomodo maria ſit aurora ſolem eternū. ſolē iuſ‑
ticie preueniens. viſoqȝ quomodo maria ſit v̄ga. florem eternū
florem miſcdie proferens Videamus modo qūo maria ſit regi
na ad regem eternū: ad regem glorie ingrediens. Maria ergo
chariſſimi eſt illa regina ingrediens de qua iij regum d̄cimo d̄r
ꝙ ingreſſa ē regina ſaba iheruſalem cū comitatu multo ⁊ diuici
is. Vere regina eſt maria teſtante beato auguſtino qui ait Hāc
veram fatemur reginā celoꝝ ꝓ eo ꝙ regem peperit angeloruȝ.
Sed de hac regina diſſerui in ſermone. aſtitit regina. ideo nūc

de eius ingreſſu diſſerendum eſt. B

Conſiderandū ergo eſt qḋ mariam egredientem ꝓgredientē ingredientem ſupgredientē inuenim⁹ Egreſſus eius ē nature. ꝓgreſſus gratie. ingreſſus glorie ſupgreſſus habūdantie Egreſſa eſt naſcendo. ꝓgreſſa proficiendo. ingreſſa perueniendo ſupergreſſa omēs ſcōs excedendo. egreſſa eſt ſine peccō. ꝓgreſſa eſt ſine exemplo. ingreſſa ſine obſtaculo. ſupgreſſa ſine termino

¶ Primo conſidera chariſſime ꝙ inuenim⁹ mariam egredientem p ſuam natiuitatem ſine peccō. Ipā nāqꝫ pōt eſſe vas illud de quo ꝓuerb. xxij. dicitur Aufer rubiginē de argento. ⁊ egredietur vas puriſſimū Rubigo ablata fuit de argento. quando virgo maria ab originali peccō ſcificata fuit in vtero. ⁊ certe ſic egreſſa eſt tanꝙ vas puriſſimū Hic diſtinguendum eſt vas purum vas purius vas puriſſimū Uas purū in egreſſu fuit. quicūqꝫ ex vtero ſic ſanctificatus ꝓceſſit. ꝙ tamen fomes tā ad mortale peccm̄ ꝙ ad veniale peccm̄ inclinans in ipſo remāſit. ſicut quidam dicūt fuiſſe in iheremia Uas autem purius in egreſſu fuit quicūqꝫ ex vtero ſic ſanctificatus ꝓceſſit ꝙ in eo vt creditur fomes ad effectum tam mortalis ꝙ venialis peccati non remanſit Propter quod bene beatus berñ ait. Ego puto ꝙ copioſior benedcio ſanctificationis in eam deſcenderit. que non ſolum ortū eius ſanctificauerit. verumetiā deinceps vitā ab oī peccō ſeruauerit immunem Ablata igitur rubigine originalis peccati egreſſum eſt ex vtero vas purum in iheremia. vas purius in iohanne baptiſta. vas puriſſimū in maria C

Secundo conſidera kme ꝙ inuenimus mariam progredientē p grām ſine exemplo Unde canticorum ſexto. Que eſt iſta q̄ progreditur quaſi aurora conſurgens. pulchra vt luna. electa vt ſol His autem tribus luminoſis videlicet aurore lune ſoli comparat̄ maria. ꝓpter tria in ipſa lucidiſſime excellentia Fuit enī in carne ⁊ in mente eius excellentiſſime lucida v̄ginitas. fuit in v̄ginitate eius excellenter lucida fecūditas. fuit quoqꝫ etiam in fecūditate eius excellēter lucida ſingularitas Aurora refrigeratiua ⁊ auibus grata fuit iſta v̄go btā. ipſa enim v̄ginitate ſua carnis ardorem refrigeranit. teſte beato bernardo qui ad eam lo-

quens ait Tu ardorem vetie concupiſcentie v̄tute caſtitatis in
tua viginea carne eatenus extinxiſti. vt is in cuius cōſpectu nec
aſtra munda ſunt. tante mundicie carnem tuam iudicauerit. vt
eam ſue diuine puritati agglutinare non deſpexerit Ipſa enim
virginitate ſua auibus celi angelis grata fuit. Quia vt iheroni
mus ait Semper eſt angelis cognata v̄ginitas. propter hoc be
ne legitur geneſis xxxi. ꝙ angelus domī benedixit iacob in au
rora. Hic iacob ſpiritum caſtum poteſt ſignificare qui fratrem
ſuum ſcilicet corpus ſuum debet ſupplantare Hic non ſolum a
patre celeſti ſed etiam ab angelo benedicitur in aurora. hoc eſt
in caſtiſſima v̄gine maria cui angelus dixit luce primo Bn̄dcā
tu mulie. O Itē pulchra vt luna fuit v̄go maria in lūīnoſa v̄gi
nitatis fecunditate. Pulchritudo enim lune conſiſtit in lumīe
recepto a ſole Penſa igitur ꝗ̄ pulchra luna fuit maria: quan
do ille eternus ſol totus receptus ⁊ conceptus eſt in ipſa Ma
ria ergo eſt illa luna in cuius plenitudine ille vir eccleſie rediīt ḋ
quo ꝓuerbiorū dicitur. in die plene lune reuerſurus ē in domū
ſuam Beata virgo fuit luna plena. qn̄ ei dictuꝫ eſt Aue gratia
plena Item electa vt ſol fuit maria in lucidiſſiā fecūditatis ſin
gularitate. quando non homo purus non angelus verus. ſꝫ ipē
dei filius. ipſe ſol iuſticie in ſole tabernaculum ſuū poſuit. dū in
maria ꝯceptus fuit Valde certe ſingulare fuiſſet. ſi virgo purū
hominem concepiſſet. multo autem ſingularius fuiſſet ſi virgo
angelum concepiſſet. ſed ſuper omnia ſingulariſſimuꝫ fuit ꝙ v̄
go deum concepit. deum peperit propter quod auguſtinꝰ bene
ſic ait Merito beata maria ſingulari a nobis preconio extollit̄
que ſingulare commerciuꝫ mūdo prebuit. cum ſe tantum ad ce
li faſtigia ſublimauit. vt verbum in pricipio apud deum manēs
de ſuperna celi arce ſuſciperet Btā ergo v̄go progreſſa eſt qua
ſi aurora conſurgens in mirāda carnis ⁊ mētis virginitate. pul
chra vt luna in ammiranda v̄ginitatis fecunditate. electa vt ſol
in adoranda partus v̄ginalis diuinitate. ¶

Tercio conſidera chariſſime qd̄ inuenimꝰ mariam ingredien
tem in celeſtem gloriam ſine obſtaculo Quis enim obſtare poſ
ſet tāte regine cū tāto comitatu ingredienti. Ipſa nāqꝫ beata ē

ꝑ reginã ſaba de qua dicitur iij.reg.x. ⁊ ingreſſa eſt iħrlm̃ cum comitatu multo ⁊ diuiciis camelis portantibus aromata ⁊ aurum infinitum nimis ⁊ gemmas precioſas

¶ Conſidera in his vbis glãm marie ingredientis in celeſtem iheruſalem Conſidera dico ingredientis excellentiam. ingredientis potentiam. ingredientis opulentiam Conſidera excellentiam in principatu. potentiam in comitatu. opulentiaꝫ in apparatu Conſidera certe excellentiam principatꝰ regine noſtre marie. in eo quod dicitur regina ſaba quod interpretatur claõr Maria enim eſt regina mũdi vbi eſt clamor gemebũdus. etiã eſt regina celi vbi eſt clamor iocundus. clamant enim in celo ſicut dicitur apocal'. iiij. Sãctus ſanctus ſanctus dñs deus ſabaoth Hoc etiam ipſa regina clamantium cũ ceteris clamantibꝰ clamare non ceſſat. teſtante iheronimo qui ait Tu maria cõciuis celi ciuibus ſine fine choris coniũcta angelicis. archangeliſꝫ ſociata indefeſſa voce ſanctꝰ ſanctus ſanctus clamare nõ ceſſas.

Hec virgo eſt regina quam pſalmiſta deſcribens ait. Aſtitit regina a dextris tuis. ⁊ce. Hanc reginam ad regnũ ſequi poteſt: fiducialiter quicũqꝫ in mundo ei ſeruierit fideliter Unde beatus bernardus Preceſſit nos regina noſtrã. ꝓceſſit ⁊ tam glorioſe ſuſcepta eſt vt dominam fidelem fiducialiter ſequantur ſerui clamantes trahe nos poſt te. Item conſidera in ingreſſu regine noſtre potentiam comitatus ipſam ſtipantis in eo quod dicitur cum comitatu multo. ingreſſa eniꝫ eſt maria celeſtem iheruſalem cum comitatu potentiũ angelorum Unde beatus iheronimus ait Legimꝰ q̃ꝑ ſepe ad funera ⁊ ſepulturas quorumlibet ſanctorum angelos aduenisſe. ⁊ animas electoruꝫ vſqꝫ ad celos cum hymnis ⁊ laudibus detuliſſe. ⁊ poſt pauca q̃ꝑ tomagis credendum eſt miliciam angelorum cũ ſuis agminibꝫ feſtiue aduenisſe obuiam genitrici dei. eamqꝫ ingẽti lumine circũfulſiſſe. ⁊ vſqꝫ ad thronum olim ſibi ante conſtitutionem mũdi paratum. cũ laudibus ⁊ canticis ſpũalibus ꝑduxiſſe. Item conſidera chariſſime in maria opulentiam meritorum in apparatu munerum precioſoꝝ Attulit namqꝫ ſecum aurum infinitum dilectionis dei ⁊ proximorum. gemmas precioſas virtutũ

⁊ donorum. aromata bonorum operum ⁊ exemplorum. Parum eſt quod de thezauris marie dico: reſpectu eius quod beatus bernardus mariam alloquens ait. In manibus inquit tuis ſũt omnes thezauri miſerationum domini. Abſit. vt ceſſet manus tua. neq; enim gloria tua minuitur. ſed augetur. cum penitens ad veniam. iuſtificati ad gratiam. perſeuerantes ad gloriam aſſumuntur Ingreſſa eſt ergo mater domini ad gloriam tanq̃ regina celorum ingreſſa cum multo comitatu angelorum. ingreſſa cum diuicijs innumerabilibus meritorum G 11

Quarto conſidera chariſſime q̃ inuenimus mariã ſupergredientem omẽs ſcõs in ſupabũdantia meritorum ⁊ premiorum ſine termino Iuxta illud puerb. xxxi. Multe filie congregauerunt diuicias. tu ſola ſupergreſſa es vniuerſas. ¶ Supergreſſa es vtiq; maria in natura. ſupergreſſa in grã. ſupgreſſa es in gloria. Supergreſſa es certe vniuerſas filias. vniuerſas animas. vniuerſas intelligentias angelicas o maria. Dico q̃ maria in natura ſupergreſſa eſt vniuerſas filias hominũ. dum quod natura non admittit. virgo concepit. v̓go peperit Iuxta illud yſaie octauo. Ecce virgo concipiet. ⁊ non ſolum in hoc quod virgo filium. ſed etiam quod deum filiũ peperit. ſuper omnem naturam eſt. Ideo beatus ibero⁹ ſic ait Quod natura non habuit vſus neſciuit. ignorauit ratio. mens non capit huãna: pauet celum. ſtupet terra. creatura etiam omnis miratur celeſtis. Hoc totum eſt qđ p gabrielem marie diuinitus nũciatur. ⁊ per chrm̃ adimpletur. ¶ Item ſupergreſſa eſt maria in gratia vniuerſas animas ſcõrum. dum non ſolũ gratia plena. ſed etiam ſuperplena fuit. teſte gabriele qui prius dixit Aue gratia pleñ Poſtea ſubiunxit ſpũs ſcũs ſuperueniet in te Si iam gratia plena. ergo quicquid ſibi ſuperueniens poſtea ſpũs ſanctus contulit. in hoc vtiq; pluſq̃ plena. in hoc certe ſuperplena fuit. Unde beatus bernardus ait. Ueniente iam ſpũ ſancto: plena ſibi fuit. eodem quoq; modo ſuperueniente nobis ſuperplena fuit ⁊ ſupereffluens fuit maria. Item ſupergreſſa eſt maria in gloria vniuerſas intelligentias angelicas. ipſa enim eſt thronus ille ſaphirin⁹ qui

ſicut ezechielis ſecūdo legitur. ſup firmamentum āgelicū eſt ex
altatus. Propter quod etiā b. bern̄. ait. Sic aſcendit plane ma
ria ſuper omne humanū gen⁹: aſcēdit vſqȝ ad āgelos. ſȝ ⁊ ipſos
quoqȝ tranſcendit ⁊ celeſtē oēm ſupgredit̄ creaturā. Sic igit̄
kmi maria egreſſa. pgreſſa. ingreſſa ⁊ ſupgreſſa eſt Egreſſa in
quā eſt tꝗ naſcēdo ad vitam miſeroꝝ. pgreſſa eſt pficiendo in
grā priuilegioꝝ. ingreſſa eſt pueniendo ad regnū celorū. ſuper-
greſſa eſt glām oim̄ beatoꝝ. Ecce igitur dulciſſima virgo. ecce
vere dn̄s tecum ſicut ſol cū anrora pgrediente. ſicut flos cum vꝰ-
ga florente. ſicut rex cum regina ingrediente: O igitur aurora
dulciſſima fac vt etiam ſit nobiſcuȝ ſol iuſticie. o virga florigera
fac vt etiam ſit nobiſcum flos grē O regina potentiſſima. fac vt
etiam ſit nobiſcū rex glorie dn̄s ihesus chriſtus Amen

Sermo duodecim⁹

Benedicta tu in mulierib⁹. A

Oſtenſuȝ eſt ſupra quō maria propter puriſ
ſimam vite innocentiam merito per aue ſalu-
tatur. Oſtenſum eſt etiā quō propter pietatē
eius viſceroſiſſimam merito maria vocatur.
oſtenſum quoqȝ eſt qūo pter copioſiſſimaȝ
gratie affluentiā merito grā plena ꝯmeōratur. oſtenſuȝ inſup ē
quō propter ſpāliſſimā dei pn̄tiā merito dn̄s ſecū fore inſinuat̄
oñdendum quoȝ nūc eſt qūo pter gratiſſimā pſone ſue reuerē
tiam bn̄dcā in mulieribȝ nūciat̄ Ecce igit̄ glorioſus ille archā-
gelus gabriel glōſam illā vginē mariā ſalutās. glōſam ſalutatio
nam ipām decentiſſime ꝯſummauit in bn̄dcōe dicens. Bn̄dcā
tu in mulieribȝ Hāc ſniām tractās ihero⁹ ait. Bn̄dcā tu in mu-
lieribus. id eſt benedicta pluſꝗ omnes mulieres. Ac per hoc
quicquid maledictionis infuſum eſt p euam. totum abſtulit bn̄
dictio marie. Dicat ergo gabriel. dicat benedicta tu in mulieri
bus Benedcā inquam propter plenitudinem gratie in te vene
rande. benedcā propt̄ celſitudinē pſone ex te incarnāde. bn̄dcā

propter multitudinē mīe ꝑ te preſtande. bn̄dcā ꝓpter magnitu
dinem gl'e ſup te cumulāde. B ¶ Primo pēſate krm̄i quō ve
bn̄dcā eſt maria ꝓpter plenitudinē grē in ipā venerāde. ſicut a
perte on̄dit gabriel dicēs. Aue grā plena d. te. bn̄dcā tu in mu.
Bn̄dcā tu q2 plena grā. tu inueniſti eni grām apd dm̄. ⁊ idō bn̄
dicta es apud deum. Unde optime b. bern̄. de hac marie bene
dictione dicit Per te acceſſum hēmus ad filiū o bn̄dcā inuen-
trix grē. genitrix vite. mater ſalutis. bn̄dcā ergo tu maria ꝓpter
grām. Benedicta inquam ꝓpter grām cordis. ꝓpter grām o-
ris ꝓpter gratiam operis Bn̄dicta vtiqȝ in corde. propter gra
tiam donorum. benedcā in ore propter grām labiorum. bn̄dcā
in opere ꝓpter grām moꝝ Uere benedcā eſt maria ꝓpter gra
tiam donoꝝ in corde. ꝓpter quā cor eius fuit delicioſiſſimum.
ſicut paradiſus dei. ita vt de hac benedcōne merito intelligi poſ/
ſit illud ecclāſ. xl. Grā ſicut paradiſus in bn̄dcōnibus. C
Ibi dicit interliniaris gloſa fructificans diuerſas ſpēs virtutū
De his felicibus grāꝝ ⁊ virtutum bn̄dcōnibus aplūs dicit ad
ephe. primo Qui bn̄dixit nos in oī benedcōne ſpūali in celeſti
bus in chrō Si ḡ gratia mētem humanā in bn̄dcōnibus v̄tutū
delicioſā facit ſicut paradiſum dei. quātomagis delicioſiſſima
mens. delicioſiſſima anima marie fuit ſicut paradiſus dei in bn̄
dictionibus donorū ſpūs ſancti? ymmo certe paradiſus dei nō
ſolum mente ſȝ etiam ventre fuit maria. continēs in ſe lignū vi-
te ihesum chriſtū Un̄ beatus bern̄. ait Uere padiſus dei tu es
que mūdo lignū vite ꝓtuliſti De quo qui manducauerit viuet
in eternū Heu q̄ꝫ longe eſt ab hac bn̄dcōne marie. is cuiuſcūȝ
mens non eſt paradiſus dei in bn̄dcōnibus gratie. ſed eſt ſentia
diaboli in maledictionibus malicie Talis eni' ſicut in pſalō dr.
Dilexit maledcōem ⁊ veniet ei. noluit bn̄dcōem ⁊ elōgabitur
ab eo D Itē krm̄i bn̄dcā eſt maria. n̄ ſolū ꝓpt̄ grām donorū
cordis. ſȝ etiā ꝓpter grām labiorū oris. iuxta illō ps' Diffuſa ē
grā in labiis tuis ꝓpterea bn̄dixit te d' in eternū. o q̄ta in orō
nib' deuotiſſ is q̄ta in collatōib' vtiliſſimis grā in labiis marie
ſemper fuit. O quanta ad homines. quāta ad angelos. quanta

ad deum gratia ſemper fuit in labiis marie. ipſe namqꝫ deus v̈
ba labiorum eius libenter audiuit. Teſte beato bernardo: qui
ipſam alloquens ait Cui placuiſti ex ſilentio. iam magis place
bis ex v̈bo. cum ipſe tibi clamet de celo. O pulchra inter mulie
res. fac me audire vocem tuam. Eya ꝙ veriſſima ꝙ pudiciſſiā
ſemp fuerunt labia marie Et ideo v̈e benedixit eam dn̄s in et
num. Heu ꝙ longe ab hac marie benedictione ſunt illi quorum
labia labiis marie tam diſſimilia ſunt In quorū labiis non grā
diffuſa ſed malicia confuſa eſt. propter quod non benedixit. ſed
maledixit. ⁊ maledicet eos deus in eternū ¶

¶ Item chariſſimi benedicta eſt maria non ſolum pro
pter gratiam donorum cordis. Non ſolum propter gratiam
labiorum oris ſed etiam ꝑpter grām moꝝ ⁊ conuerſationis. et
de hac bn̄dictione accipi poteſt quod dicitur iheremie xxxi. be
nedicat tibi deus pulchritudo iuſticie mons dei ſanctus Mōs
ſanctus eſt maria ſancta et bene mons dicitur propter excellen
tiam meritorum ꝑpter altitudinem vite ⁊ morum. Hic ē mōs
de quo ſic in daniele legitur. Lapis abſciſus eſt de monte ſine
manibus. ⁊c. Lapis abſciſus eſt de monte ſine manibus. dn̄s
chriſtus de maria ſine opere maritali natus eſt. Pulchritudo
huius montis pulchritudo inquam iuſticicie. pulchritudo vite
⁊ morum marie tanta fuit vt merito de ipſa in canticis dici poſ
ſit Tota pulchra es amica mea Pulchra nāqꝫ in vita. pulchra
in morum diſciplina. ⁊ tota pulchra tota certe tota Quomodo
tota. Audi iheronimuꝫ: ait enim ſic Quicquid in maria geſtū
eſt totum puritas ⁊ ſimplicitas. totum grā ⁊ veritas. totū mīa
⁊ iuſticia que de celo proſpexit Tali pulchritudini marie. dn̄s
merito benedixit Heu ꝙ longe eſt ab iſta benedictione marie
quicunqꝫ talis eſt in opere quod ſicut marie dicitur. Benedi
cat tibi pulchritudo iuſticie. Sic ei dici poteſt Maledicat tibi
turpitudo iniuſticie.. O quanta maledictio erit cum dicetur.
Diſcedite a me maledicti ⁊cetera. Ecce vidimus o chariſſima
maria. quia tu es vere bendicta propter plenitudinem gratie.
Benedicta inquam es o beatiſſima virgo maria propter gra
tiam conſcientie ⁊ donorum. ⁊ benedicta propter grām lingue

⁊ labiorum benedicta propter grām vite ⁊ morum.

E ¶ Secundo penſate chariſſimi quomodo vere bñ dicta ſit maria ꝓpter celſitudinem ſue benedcē prolis. propter benedictum fructum ventris ſui. Merito enim terra illa bene dicta eſt. que tam benedcm̄ fructum profert. Unde pſalmiſta. Benedixiſti domine terram tuam. terra iſta eſt maria de qua in eodem pſalmo dicitur Ueritas de terra orta eſt. Ueritas ē chriſtus. Qui ait Ego ſum via veritas ⁊ vita Benedcā eſt er go hec terra propter benedictum fructum. benedicta eſt maria propter benedictum filium. Unde beatus bernardus ait Non q; tu benedicta. ideo benedictus fructus ventris tui. ſed quia ille te preuenit in benedcōnibus dulcedinis. ideo tu benedcā. Igitur maria ꝓpter piam prolem benedicta eſt. benedicta in quā a domino. ab angelo ab hōie Propter prolem vtiq; bene dcā eſt a domino. benedictionez eius operante ſiue donāte. be nedicta ab angelo. benedictionem eius nūciante. bñdcā ab ho mine benedcōem eius prophetante. Uere ꝓpter prolem bene dicta eſt maria a domino. bñdcōnem eius operante ſiue donā te G Hoc bene ſignificatum eſt ii. reg. vj. Ubi legi tur ꝙ benedixit dñs domui obededom ꝓpter archam. obede dom interpretatur ſeruus ſanguineus. ⁊ bene ſignificat chriſtū qui ſeruus noſter factus eſt. ſeruiens nobis miſeris vſq; ad ſan guinem. propter nos enim ſeruus. propter nos ſanguineus fac tus eſt chriſtus. ſanguineus in dorſo propter flagella. ſanguine⁹ in capite propter ſpinas. ſanguineus in latere per lanceam. ſan guineus in manibus ⁊ pedibus propter clauos Huius ſerui do mus fuit maria de qua dicitur in pſalmo Replebimur in bonis domus tue. Archa in hac domo locata etiam chriſtum ſignifi cat Chriſtus enim ſeruus noſter. chriſtus archa noſtra eſt. in archa fuit vrna aurea ⁊ manna Archa ſancta carnem chriſti ſāc tiſſimam. vrna aurea aiām chriſti precioſiſſimam. manna vero diuinitatem chriſti dulciſſimam ſignificat. Propter hāc archā propter iheſum chriſtum filium marie: domin⁹ bñdixit domui marie. o vere domus benedcā ex qua omniuz ꝓceſſit vita Ait enim auguſtin⁹ Benedcā tu in mulieribus. que vitam et viris

ꝛ mulieribus peperiſti. Itē kmi benedcā propter prolē eſt ma ria non ſolum a domino bn̄dcōem eius opante. ſʒ etiā ab āgelo benedictionem nūciante. ſicut paʒ in gabriele dicente dn̄s tecū bn̄dcā tu in mulieribus Quō tecum ait augꝰ. tecuʒ in corde. te cum in ventre. ideoqʒ bn̄dcā tu ſecum. qꝛ ſicut eſt tecum. tecum vtiqʒ non tantū ſicut creatoꝛ cum creatura. ſed etiaʒ ſicut partꝰ cum paritura. ꝑpter partum enim bn̄dcā es. ante ꝑtum. ꝑpter partum bn̄dcā es. in partu ꝛ poſt partum. Uere benedcā que ſic partum effudiſti. ꝙ ante partum ꝛ in partu ꝛ poſt partum vꝰ go permanſiſti. ꝛ ideo precipue benedcā dici meruiſti. qꝛ nō ho minem purum. non angelū verū. ſʒ hoiē ꝛ angeloꝝ dn̄m pepe riſti ꝑpter quod bene ait beda Sic vere benedcā in mulieribʒ que ſine exemplo muliebꝛis conditionis. cum decore virginita tis gauiſa es honoꝛe parentis quodqʒ matrem virgīnem dece bat deum ac dei filium pꝛocreaſti.

Item chariſſimi benedcā ꝑpter pꝛolem eſt maria. non ſolum a dn̄o benedictionem eius opante. non ſolū ab angelo bn̄dcōem eius nūciante. ſed etiā ab hoīe benedcōem eius ꝓphetante. ſicut patet in elizabet. que exultante in vtero eius infante reple ta ſpū ſcō exclamauit dicens Benedcā tu inter mulieres ꝛ bn̄ dictus fructus ventris tui. Ideo vtiqʒ benedcā. quia benedic tus fructus ventris tui ſicut ager Maria enim fratres eſt ager ille benedictus de quo dicitur geneſis xvii. Ecce odoꝛ filii mei ſicut odoꝛ agri pleni. cui benedixit dominus. De hoc beatꝰ ihe ronimus ait Sic bene ager plenus dicitur. quia maria grā pꝛo nunciatur. De cuius vtero credētibꝰ fructus vite ꝓceſſit O ve re ager ſuper omnes agros benedictus pꝛopter fructum O vē mater ſuper omnes mrēs bn̄dcā. pꝛopter filiuʒ ſcōm quod etiā exclamans beatus auguſtinus ait O femina ſuper omnes femi nas benedicta. que virum omnino non nouit. ꝛ virum ſuo vte ro circūdedit ¶ Ecce vidimus o dulciſſima maria quia tu pꝛopter benedictum fructum ventris tui es vere bn̄dicta. be nedictione diuina ꝛ angelica ꝛ humana. Heu ꝙ longe ab iſta benedcōne ſunt qui propter maledictum fructuʒ operis ſui ma ledictiouem incurrunt diuinam: angelicam ꝛ humanam. dum

maledicti a deo. maledicti ab angelis. maledicti ab hominibus
erunt in eternuꝫ R ¶ Tercio penſate chariſſimi quomõ
vere benedcã ſit maria propter multitudinem miſcdie ſue Ip/
ſa namqꝫ ꝑ illam ruth ſignificatur de qua dr. benedicta es a do
mino filia quia priorem miãm poſteriore ſuperaſti ¶ Prior ma/
rie miſcdia fuit quam exhibuit duꝫ adhuc viueret in mũdo. poſ
terior vero eius mia eſt quam iam amplius ꝙ ꝑ mille trecẽtos
annos exhibuit de celo. poſterior itaqꝫ mia marie priorēꝫ ſupa
uit. quia iſta illam multitudinem innumerabilium beneficiorũ
exceſſit Quis eſtimare poſſit ꝙ ineſtimabiliter maria propter
miãm ſuam ſit benedicta: cum ineſtimabilis ſit eius miã propt
quam ipſa tam ineſtimabiliter eſt benedcã. Hinc beatus berñ
exclamans dicit Quis ineſtimabilem miſericordie tue o bene
dicta longitudinem ⁊ latitudinem ſublimitatẽ ⁊ ꝓfunditatem
queat inueſtigare. benedcã ergo maria pro multiplici miã quã
per eã homo recipit ⁊ recepit benedcã vtiqꝫ eſt. quia per eam
dñs homĩ placabilis eſt. benedcã quoqꝫ eſt quia ꝑ eam hõ deo
acceptabil' ẽ bñdcã inſuper q: ꝑ eã diabolus hõi ſupabil' eſt L
Dico kmĩ ꝙ maria benedicta eſt quia per eam deus hõi placa
bilis eſt. ſicut ſignificatũ eſt in abigail. de qua legitur ꝑmo reg.
xxv. ꝙ cum dauid offenſus occider e vellet nabal ſtultum: abi/
gail occurrens offenſo placauit eum. qui placatus dixit. bene/
dictum eloquium tuũ ⁊ benedcã tu que prohibuiſti me ne irem
hodie ad ſanguinem ⁊ vlciſcerer me manu mea Nabal ſtultus
ſcat pccõrem. oĩs em̃ pccõr ſtultus ẽ Sꝫ heu ſicut dr eccl'. i. ſtul
toꝝ infinit⁹ ẽ numer⁹ Abigail mariã ſcat interꝑtat̃ ei pris mei
exultatio O quãta pris celeſtis in maria ⁊ marie i prẽ celeſti ex
ultatio fuit cũ ipſa dixit Exultauit ſpũs me⁹ in deo ſaluta. meo
⁊ce. Sicut abigail dñam mariã. ſic dauid dñm nrm̃ ſignificat.
dauid autem offenſus eſt nabal ſtulto. qñ dñs offenſus eſt hõi
impio. Dauid nabal ſtulto per abigail placatur. quando dñs i
pio per mariam reconciliatur. Abigail placauit verbis ⁊ mune
ribus dauid: maria placauit dominuꝫ ꝑcibus et meritis. abiga
il vltionem temporalẽ. maria vero eternalem ꝯuertit. dum illa

humanū. iſta vero diuinū gladium auertit. ꝓpter quod bene
bernardus ait Nemo domina tam ydone⁹ qui gladio dn̄i ma
nū pro nobis obijciat. vt tu dei amantiſſima. per quā pꝛimū ſuſ
cepimus miām de manu dei noſtri M
Item maria non ſolum eſt benedicta quia per eam domin⁹ ho
mini placabilis eſt. ſed etiā ideo eſt benedcā: quia per eam hō
deo acceptabilis eſt. eo quod per ipſam bn̄dcā homo bn̄dict⁹
eſt. Unde bene yſaie xxix. dicitur qđ erit iſrahel benedictio in
medio terre. cui benedixit dominus exercituū dicens. bn̄dcūs
populus meus ꝛc. Medium terre cui benedixit domin⁹ pōt
dici benedicta virga in quo terre medio inchoata eſt noſtre ſalu
tis benedictio. iuxta illud pſalmi Deus autem rex noſter ope
ratus eſt ſalutē ante ſecula in medio terre De hoc terre medio
beatus bernardus ſic ait Maria mirabili ꝓpꝛietate terre me
dium appellat̃. ad illam enim ſicut ad mediū ſicut archanū dei
ſicut ad rerum cauſam. ſicut ad negociū ſeculoꝛū reſpiciunt. ꝛ q̊
habitant in terra. ꝛ qui habitant in celo. ꝛ qui habitant in infer
no ꝛ qui nos pꝛeceſſerunt ꝛ qui nos ſequuntur Illi qui ſunt in
terra vt ꝓtegātur. illi qui ſunt in celo vt reſarciantur. illi qui i in
ferno vt eripiantur Qui pꝛeceſſerunt vt prophete fideles inue
niantur qui ſequuntur vt glorificentur In hac ergo bn̄dcōne
terre medii benedictus eſt iſrahel: benedcūs eſt populus dum
per benedcām dei matrem deo eſt acceptus Quid mirum ſi ꝑ
benedcām mariam benedcā ꝛ accepta ſit creatura rōnalis. cū
etiam per ipſam ſit benedcā omnis creatura Unde āſelm⁹ ex
clamat ꝛ dicit. o virgo benedcā ꝛ ſuperbenedcā per cuius bene
dictionem benedicitur omnis creatura: non ſolum creatura a
creatoꝛe. ſed etiam creatoꝛ a creatura. N Item cha
riſſimi maria non ſolū benedcā eſt: quia per eam dn̄s homini
placabilis. non ſolum quoqꝫ benedcā eſt. quia per eam hō deo
acceptabilis eſt. ſed etiam ideo benedcā: quia per eam diabol⁹
homini ſuperabilis eſt: vnde ipſa per illam iudith ſignificata ē
de qua dr̄: benedixit te dominus in v̓tute ſua qui ꝑ te ad nihilū
redegit inimicos noſtros. Inimici noſtri ſunt demones quos
bn̄dcā v̓go ad nihilū redegit: dū in ſe ꝛ in multis alijs vires eoꝝ

confregit. ſicut beatus bern. teſtatur dicens Tu bellatrix egregia omnis ante faciem tuam ſpūalium nequiciaꝝ malicia in fugam conuerſa eſt. Fugiamus ergo frēs ⁊ fugiamus ad auxiliū matris dn̄i in omnibꝫ vexationibus ⁊ impugnationibus diaboli. Ipſa namqꝫ eſt inimicis aīarum nrāꝝ terribilis. vt caſtroꝝ acies ordinata Et qꝛ heu multiplex eſt nrā miſeria. ꝓ qua bn̄dicte marie indigemus miā. ideo hanc benedcām inuocemus cum beato bernardo qui ſic ait. Si pietatis tue vͦgo benedicta ipſam apud deū quā meruiſti grām notā facere mūdo. reis veniam. egris medelam. puſillis corde robur. afflictis conſolationem. captiuis liberationem. ꝑegrinantibus adiutoriū ⁊ conſolationem ſanctis tuis precibus obtinendo Ecce vidimus dulciſſima maria. quia tu es vere benedcā pro multiplici miā. benedicta inquā es quia per te dn̄s homi placatur. benedcā: qꝛ ꝑ te homo deo gratificatur. benedcā: quia per te diabolus ab hōie ſuperatur Heu ꝙ longe ab iſta marie benedictione eſt. cuicunꝫ deus placatus non eſt. quicūqꝫ deo gratus non eſt. quicunqꝫ a diabolo ſubiugatus eſt. ⁊ ideo talis a deo maledictus eſt.

O ¶ Quarto chariſſimi penſate qūo vere bn̄dicta ſit maria propter magnitudinem glorie ſue. iuxta illud ezechielis iij. Benedcā gloria dn̄i de loco ſancto ſuo Gloria dn̄i id eſt glorioſa mater dn̄i vere benedcā eſt propter gloriam quā habet ð loco ſuo duplici: benedicta inquā eſt ð loco quo filius eius apð eam requieuit in vtero. Benedcā quoqꝫ eſt de loco quo ipā apud filium requieſcit in celo. vterqꝫ enim locus digniſſimus eſt ſicut patet per beatum bernardū dicentem ſic Nec in mūdo locus dignior. virginalis vteri templo in quo maria filium dei ſuſcepit. nec in celis regali ſolio quo mariam filius marie ſublimauit Benedcā ergo eſt maria propter gloriam ſuam Benedicta vtiqꝫ ꝓpter gloriam ſuam ſublimiſſimam. copioſiſſimam. ſtabiliſſimam Benedcā dico ꝓpter gloriam ſuam ſublimiſſimā dignitate. benedcā propter gloriam ſuā copioſiſſimam immenſitate. benedcā propter glām ſuam ſtabiliſſimam perpetuitate.

P Dico chariſſimi ꝙ benedcā eſt maria propter gloriam

ſuam ſublimiſſimam dignitatē. De hac enim bn̄dcōne accipi pt
v̄bum pſalmiſte dicentis. Benedices. corone anni benignita/
tis tue ¶ Nota ꝙ eſt ān̄us equanimitatis annus ſeueritatis
annus benignitatis. Prim⁹ annus eſt exulantium in mūdo. ſe
cundus eiulātium in inferno. tercius exultātiū in celo Prim⁹
habet dies ⁊ noctes. Secundus habꝫ noctes ⁊ non dies. Ter/
cius habet dies ⁊ non noctes Dico ꝙ primus ānus habet dies
⁊ noctes. id eſt bonos ⁊ malos qui ſimul in hoc mundo ſunt. tot
āt ſunt dies ⁊ noctes in hoc mūdo quot ſunt boni ⁊ mali in mū/
do. ¶ Secūdus ānus habet ſolas noctes id eſt ſolos
pccōres noctibus tenebroſiores Tot autem ſunt noctes in hoc
anno. quot ſunt pccōres in inferno ¶ Tercius annus ha
bet ſolos dies id eſt ſolos bonos die clariores Tot autem ſunt
dies in hoc anno quot ſunt iuſti in celo. In primo anno equa/
nimitatis. boni ⁊ mali equanimiter tolerant̄. In ſecūdo anno
ſeueritatis mali ſeueriſſime cruciantur In tercio āno benigni/
tatis boni benigniſſime coronant̄ Huius aūt anni benigna co
rona eſt bn̄dcā v̄go maria. Ipſa certe eſt corona oīm̄ dierū hu
ius anni. q2 ipſa eſt corona omniū ſcōrum celi Corona enim ſu
per caput poni ſolet. ſic maria quaſi ſuper capita oīm̄ ſcōrum lo
cata eſt. dū ſuper capita oīm̄ ſcōruꝫ exaltata eſt ſicut beatus ihe
ronimus dicit. Exaltari meruit ſuper choros angelorū. ⁊ ꝑue/
nit vltra ꝙ̃ noſtre humilitatis eſt natura Filius certe marie eſt
ſumma ſcōrum corona. maria vero corona ſub corona
¶ Patet ergo ꝙ̃ ſublimiter benedcā ſit corona nrā. mat̄
noſtra maria Omnes ergo tam ſublimiter bn̄dcām ſequamur
benedcām vtiqꝫ de qua beatus bern̄. ait Non eſt hic manens
ciuitas ſed eam inquirimus ad quā hodie maria bn̄dcā peruenit
Item chariſſimi bn̄dcā eſt maria non ſolū ꝓpter gloriam eius
excellentiſſimā dignitate. ſed etiā ꝓpter gloriam eius copioſiſ/
ſimam immenſitate. cuius copia tanta eſt ꝙ ad omnes diffun/
ditur Et ideo merito ab omnibꝫ benedicitur ſcd̄m quod de ip
ſa per ſignificationem dr̄ iudith v. Benedixerūt eam omnes v
na voce dicentes. tu leticia iſrl'. tu glā ihrlm̄. Tu honorificentia

populi noſtri Benedixerunt eam vtiqȝ omnes. nā omnis ē ſig
nū vniuerſale requirens tria appellatiua Et ecce quaſi tria ap-
pellatiua ſunt deus angelus homo qui mariam benedixerunt.
Deus vtiqȝ benedixit mariam. pater enim benedixit eam. fili
us bn̄dixit eam. ſpūs ſanctus bn̄dixit eam. Omnes tres ꝑſone
bn̄dixerūt eam Angelus etiam benedixit mariam Prima ihe
rarchia bn̄dixit eam Secūda bn̄dixit eam Tercia bn̄dixit eā.
Omnes angeli benedixerunt mariā. Homo quoȝ bn̄dixit ma
riam. coniugati bn̄dixerunt mariam. omnes hoīes bn̄dixerunt
mariam. virgines bn̄dixerunt mariam. vidue bn̄dixerūt mariā
benedixerunt autem eam dicentes Tu leticia iſrabel deū contē
plantis. leticia inquā oīm angelorū. gloria iheruſalem triūphan
tis. gloria inquam omniū beatorū. tu honorificētia populi pere
grinantis. honorificētia inquā oīm viatorꝫ Benedcūs ergo ſac
tus dulciſſimus filius tuus o maria. qui de copioſiſſima bn̄dic-
tione tua. tanta preſtat beneficia in celo ⁊ in terra. vt tam angeli
q̄p homines merito gratulari poſſint cum ancelmo qui ait Hec
tanta bona per benedictum fructū benedicti ventris bn̄dicte vͦ
ginis marie ꝓuenerunt C

Item chariſſimi maria non ſolū benedicta eſt propter gloriam
eius ſublimiſſimam dignitate nō ſolū benedcā eſt ꝓpter glām
eius copioſiſſimam immenſitate: ymmo etiā bn̄dcā eſt propter
glām eius ſtabiliſſimā eternitate Ipſa nāqȝ ꝑ domū illam ſig-
nificatur de qua parabolarū xxvii. dicit̄: Te dn̄o benedicente
benedcā eris imperpetuū Uere imꝑpetuū. ſicut in pſalmis dr̄.
propterea benedixit te deus in eternū Sic ergo o dulciſſima vͦ
go maria tu es vere non ſolū in mulieribꝫ ⁊ ſuper mulieres. ym
mo etiam ſuper viros. ymmo etiam ſuꝑ angelos benedcā Bn̄-
dicta inquā es propter celſitudinem ꝑſone quāȝ genuiſti. prop
ter plenitudinem gratie quā inueniſti. bn̄dcā propter multitu-
dinem mīe quāȝ exhibuiſti. bn̄dcā propter magnitudinem glo-
rie quā percepiſti. Te ergo nimis bn̄dcā. te inuocamus. te im-
ploramus te oramꝰ cū beato bernardo. qui te benedictam orās
dicit Iaco benedcā per grām quam inueniſti per ꝓrogatiuam
quam meruiſti ꝑ miſcdiam. quam peperiſti. vt qui mediante te

fieri dignatus eſt particeps infirmitatis ⁊ miſerie nr̄e. te quoqꝫ mediāte participes nos faciat beatitudinis glorie ſue chriſtus dominus noſter A M E N

¶ Sermo decimꝰtertius.

B**Enedicta tu in mulieribꝰ** A

De benedictioē nr̄e virginis marie benedicte adh uc dicamus. adhuc audiamus. Felix maria benedcā. infelix vero omīs anima maledicta. maledicti omēs quibꝰ dicetur Diſcedite a me maledicti in ignez eternū. Maledicta ergo omnis anima vicioſa. benedcā vero tu maria virtuoſa. Maledictionem ꝑ ſeptem vicia capitalia mundus incurrit. benedictionem autem ꝑ ſeptez v̄tutes contrarias maria obtinuit Benedcā ergo in mulieribꝫ o maria. benedcā vtiqꝫ pro humilitate contra ſuperbiam. bn̄dcā pro charitate contra inuidiam benedicta pro lenitate ⁊ manſuetudine contra iracūdiam. benedcā pro ſtrennuitate contra accidiam. benedcā pro liberalitate contra auariciam. bn̄dicta pro ſobrietate contra gulam. bn̄dcā pro caſtitate contra luxuriam B

¶ Primo audiamus chariſſimi quomō benedicta ſit maria pro humilitate contra ſuperbiam. humiles enim ſunt benedicti. vt beati pauperes ſpū. gloſa. Id eſt humiles ⁊ timentes deum. n̄ habentes inflatum ſpiritum econtrario vt ſuperbi ⁊ce. Superbi maledicti ſunt ſicut ſcriptum eſt. Increpaſti ſuperbos maledicti qui declinant a mandatis tuis Contra hanc ſuperbie maledictionem maria obtinuit humilitatis benedcōem. Vn̄ ipſa per vallem illam ſignificari poteſt. de qua ſecūdo parabolarum xx. dicitur. Vocauerunt locum illum vallem benedcōnis: Si omnis humilis eſt quidem vallis dei. iuxta illud yſaie. Omnis

vallis exaltabitur. quanto magis vallis maria que fuit humili-
tate profunda Quid mirum ſi ipſa fuit vallis vallium. que fuit
humillima humilium. O quantis hec vallis benedicta benedic
tionibus eſt exaltata pro humilitate ſua tam profunda. tam vti
li. tam grata: Unde beatus auguſtinus ait. O vere benedicta
humilitas marie que deum hominibus peperit. vitam mortali
bus edidit. celos innouauit. mundū purificauit. paradiſuꝫ ape
ruit. ⁊ hoīm animas ab inferis liberauit: Uallis quãto humili
or. tanto receptibilior eſt aquarū: ſic etiam maria grãrum Ual
lis autem irrigationes aquarū recipit. quandoqꝫ a ſuperiori qñ
qꝫ ab inferiori. A ſuperiori quidem per pluuias defluentes de
monte ſuperiori. ab inferiori vero per aquas effluentes de fon
te C Similiter humilis maria quaſi de ſuperiori et
inferiori. quaſi de monte quaſi de fonte irrigata eſt: dum de di-
uina ⁊ humana filii ſui natura. tãta grãrum benedcōne eſt infu
ſa. Hec itaqꝫ eſt benedictio de qua legitur iudicū primo. Q ō
cum axa diceret patri ſuo da mihi benedcōnem. dedit ei pater
ſuus irriguuꝫ ſuperius ⁊ inferius Axa marie tipum gerit. que
irriguam a celeſti patre bñdictionē ſuſcepit. dedit ei ei pater ſu⁹
irriguū ſuperius in chriſti diuinitate. inferius vero in chri huã-
nitate. Item ſuperius in mēte. inferius in ventre. Item ſupi⁹
in charitate dei. inferius in charitate proximi Item ſuperius ī
contemplatione. inferius in actione. Uel certe pater eius celeſ-
tis benedictionem dedit ei ineffabilis irrigui Superius in ce-
lis inferius in terris. vt in celis benedictionem glorie. in terris
vero benedictionem gratie poſſidens. benedcã eſſet: tam in ce
lo ꝙ in terra. ſcđm quod beatus bernardus innuens dicit De
mento maria quod chriſtus maledictum pertulit crucis in ter-
ris qui te ſuam matrem benedixit in celis. Sed ⁊ in terris ab ã
gelo benedicta. ⁊ a cunctis terre generatiōibus bñdū ꝑdicaris
D ¶ Secundo chariſſimi audiamus quomodo bene
dicta eſt maria pro charitate contra inuidiã. Illi enim qui ſūt
coniuncti per veram charitatem ſunt a deo benedicti. in cuius
figura dicitur iii. regum viii. Conuertit rex faciem ſuam ⁊ bñ-

dixit omni eccleſie iſrahel.i.congregationi fidelium.ꝑ verā fidē
⁊ charitatem vnitoꝝ Econtrario vero inuidi maledci ſunt ⁊c
Inuidi maledicti ſunt ſicut de inuido cayn dꝛ geneſis iiij. Ma
ledictus eris ſuper terram que aperuit os ſuū ⁊ ſuſcepit ſangui
nem fratris tui de manu tua. Contra hanc inuidie maledictio
nem maria obtinuit charitatis benedcōem Unde ipſa per ſa-
ran ſignificari poteſt de qua dominus dixit geneſis xvii. Bn̄-
dcā es ⁊ ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum. zara int̄
pꝛetatur carbo.hoc bene marie conuenit que tanꝙ̄ carbo ardo
re charitatis ignita fuit.pꝛopter quod etiam ipſa bene per ru-
bum ardentem ſignificatur Unde deutron̄.xxiii.dꝛ Benedic
tio illius qui apparuit in rubo veniat ſuper caput ioſeph . Io-
ſeph interpꝛetatur augmentum ⁊ ſignificat quēlibet fidelem di
nina gratia auctuz. Benedictus rubus ⁊ bn̄dcūs qui per incar
nationem apparuit in rubo.per quem tāta ſuper capita fideliū
venit benedcō Et o vere bn̄dcūs carbo.tam bn̄dcām flammaz
ꝓducens.bn̄dcā maria tā benedcām pꝛolem gignens:ex illa in
quit dn̄s dabo tibi filium cui bn̄dcūrus ſum Penſa ergo quā-
tā charitatē ad dm̄ maria habuit:cū deus filius eius ſit corꝑa-
liter.penſa ⁊ quantā ad ꝓximuz habuit charitatem.cum om̄is
bonꝰ ꝓximus filius eius ſpūaliter ſit Si autem filii eiꝰ ſumus ꝗ
⁊ fratres ⁊ filii eius ſumus Et ideo bn̄ de iſta bn̄dcā matre di
cit ancelmus.o benedcā ⁊ exaltata non tibi ſoli ſed et nobis
Quā magnuz eſt ꝙ̄ admirabile eſt quod video per te venire
nobis.quod videus gaudeo.quod gaudēs dicere non audeo.
Si enim tu dn̄a es mater dei.nonne ⁊ alii filij tui ſunt frēs dei.

Tercio chariſſimi audiamus quomō maria ſit
benedcā pꝛo lenitate ⁊ manſuetudine contra iracundiam Ira
cundi enim maledicti ſunt .ſicut ſcriptum eſt gen̄.xlix. Male-
dictus furoꝛ eoꝛum quia pertinax . ⁊ indignatio eoꝛū quia du-
ra.econtrario vͦo māſueti ſunt bn̄dci In figura huius yſaac bn̄
dixit iacob qui erat homo lenis.⁊ iacob bn̄dixit ioſeph ps. Do
minus bn̄dicet populo ſuo in pace. Contra maledcōem iracū-
doꝛum obtinuit maria bn̄dcōem manſuetoꝝ.cuius reuera mā
ſuetudo tanta fuit ꝙ non ſolum ꝓpꝛia ira caruit.ſed etiam iram

dei ad manſuetudinem conuertit. Vñ ꝛ ipſa bene per illam abi
gail ſignificatur cui dauid dixit primo regũ xxv. benedcm̃ elo-
quiuꝫ tuũ ꝛ benedcã tu que prohibuiſti me ne irem hodie ad ſã
guinem. ꝛ vlciſcerer me de manu mea. propriũ ē mãſuetorũ mã
ſuetis v̄bis frangere iram offenſorum. Juxta illud ꝓuerbiorũ
xv. Reſponſio mollis frangit iram. mãſueta abigail mãſuetaꝫ
mariam ſignificat. Vis noſſe ꝙ manſueta fuerit maria audi be
atum berñ. Reuolue inquit diligentius euãgelice hyſtorie ſeri
em vniuerſam. ſi quid forte increpatoriũ. ſi quid durũ. ſi qd̄ de-
niqꝫ ſignũ tenuis indignationis occurrerit in maria. de cetero
ſuſpectam habeas ꝛ accedere verearis. ꝙ ſi plenam magis oīs
pietatis ꝛ grē. plene manſuetudinis ꝛ mīe inueneris que ad eã
pertinent. grãs age illi qui talem tibi mediatricem benigna mi
ſeratione ꝓuidit in quo nihil poſſit eſſe ſuſpectum. Dauid chrm̃
ſignificat qui ꝑ manſuetiſſimã mariam mãſueſcit ꝛ placatur. ō-
nis ergo anima morti eterne obnoxia anhelare non ceſſat ad tã
tam marie manſuetudinem pro qua ipſa merito eſt bñdicta. di
cat ergo. omnis ſpũs moribundus. dicat cum ancelmo dicente
ſic. o tu benedcã ſuper mulieres que ãgelos vincis puritate. ſãc
tos ſuꝑas pietate. anhelat moribundus ſpũs meus ad tante be
nignitatis aſpectũ. ſꝫ erubeſcit ad tanti nitoris aſpcm̃.

G ¶ Quarto audiamus chariſſimi quomō benedicta
ſit maria pro ſtrennuitate contra accidiam. Accidioſi enim ma-
ledicti ſunt qui opera dei ſtrẽnue ꝛ fideliter non agunt. Unde
dicitur ihieremie xlviij. Maledictus qui facit opus dei fraudu
lenter ꝛ negligenter. Ecōtra vero ſtrennui ſunt benedci. Geñ.
xiiij dicitur de abrahã poſt victoriam bñdixit ei melchizedech
Exodi xvi. bñdicet tibi dñs deus tuus in cũctis frugibus tuis
ꝛ in omni ope manuuꝫ tuarum. Job. operibus manuum eius
bñdixiſti: Contra maledcōnem accidioſorum obtinuit maria
benedictionem ſtrennuorum. Ipſa namqꝫ ſignificata eſſe pōt
per illam yahel: que clauo ſyzaram interfecit. ꝓpter quod iudi
cum iiij. dicitur benedicta inter mulieres Jahel. Jahel inter-
pretatur aſcendēs: qd̄ bñ ꝯuenit marie q̄ nō ſicut accidioſa deſ-
cendit: ſed ſtrennue de v̄tute in v̄tutem de inferioribus ad ſu-

poriora ſemper aſcendit Juxta illud cant. Que eſt iſta que aſ
cendit per deſertum ⁊c. Jſta benedcā iabel quid fecit certe cla
uo tabernaculi ſizaram interfecit Sizara excluſio gaudii inter
pretatur. ⁊ bñ diabolū ſ̄cat qui a gaudio celeſti excluſus. ⁊ ali-
os excludere feſtinat. ymmo heu omnes nos excluſerat ꝑ mrēꝫ
humani generis. cuius excluſionis maledictio: excluſa eſt ꝑ bñ
dictam matrem ſaluatoris Unde bñ venerabilis beda preſbi/
ter ait Benedcā inter mulieres. per cuiusꝑtum virgineū a na-
tis mulierum maledictio prime mrīs excluſa eſt. Sed quid ꝑ
clauum ſignificatur quo caput ſizare perforatur? Quid ē clau⁹
iſte eſt niſi rigor diſcipline. quid eñi rigor diſcipline accidioſis.
niſi quaſi quidam clauus in oculis. Rigor vtiqꝫ diſcipline cla-
uus eſt diabolū acerrime pungens Clau⁹ eſt diabolū rigidiſſi
me configens Benedcā itaqꝫ iahel caput ſizare clauo interfici
ente confixit Benedcā maria v̓tutem ſathane rigore diſcipli-
ne in ſe extinxit. Benedicta ergo inter mulieres iahel benedic
ta inter mulieres maria. inter quas mulieres audi bedam qui
ait. Non ſolum benedicta tu in mulieribus. ſed etiaꝫ inter mu
lieres benedcās maiori bñdictione ſpeāliter inſigniris

H ¶ Quinto audiamus chariſſimi quomodo benedic
ta ſit maria pro liberalitate contra auariciam Auari enim ma-
ledicti ſunt. ſcd'e petri ſecūdo Cor exercitatum auaricie haben
tes: maledictionis filii ſunt ⁊cete. Econtra vero liberales ſunt
benedicti quibus in die iudicii dicetur: Venite benedicti prīs
mei poſſidete paratū vobis regnū a conſtitutione mūdi Eſuri
ui enim ⁊ dediſtis mihi manducare Sitiui enim ⁊ dediſtis mi
hi bibere ⁊ cetera. Item qui abſcondit frumenta maledicetur
in populis. Benedcō autem ſuper caput vendentiuꝫ. ꝓuerb.
xxii. Qui pronus eſt ad miām benedicetur ꝓuerb. xxxi. ſplen
didū in panibus bñdicēt labia multorū Contra hāc maledcōꝫ
auarorum obtinuit maria bñdcōem liberaliū. Ipā namqꝫ tꝑ̄
vena fontana ſemꝑ fuit effluens ſemꝑ larga. ⁊ ideo vere bene/
dicta: juxta illud prouerbiorū v. Sit vena tua benedcā In tē
poralibus vena iſta benedcā pluſq̄ larga fuit: quia large et per

fecte omnia contempſit Vñ ſcđm expoſitionem haymonis be
ata dei genitrix lunaʒ ſub pedibus habuit. quia cūcta tempora
lia deſpexit O quante gratie p hanc venam ad homines deflux
erunt Sit igitur o eccleſia vena tua benedcā. per quam tanta ti
bi affluunt bona. Vere vena nobilis. vena ſpū ſancto plena. ve
na fons vite. vena ſalutis noſtre eſt maria Per hanc namqʒ ve
nam fons vite ad nos venit. ⁊ per hanc ad fontem vite iheſum
chriſtum etiam nos venimus. ⁊ ideo eſt vere benedcā Vñ bea
tus bernard. ait Per te acceſſum habemus ad filium o bñdcā
inuētrix gratie. genitrix vite. mater ſalutis. adiuua nos: vt per
te ſuſcipiat nos qui per te datus eſt nobis I ¶
Sexto audiamus chariſſimi quomodo benedcā ſit maria. pro
ſobrietate contra gulam Guloſi namqʒ maledicti ſunt. ſicut pa
tet in gula primoꝝ parentum. pro qua ⁊ ipſi ⁊ totū genus huma
nuʒ maledcōem incurrerunt Econtra vero ſobrii ſunt benedci
Mathei. vj. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſtiām Item beati q̇
nunc eſuritis quia ſaturabimini Contra hanc maledcōnem gu
loſorum maria obtinuit benedictionem ſobrioꝝ Merito enʒ
contra maledictionem gule in paradiſo materiali habundaue-
runt bñdcōes tēperantie in paradiſo ſpūali. Iuxta illud ecclā.
xl. Gratia quaſi paradiſus in benedictionibus. Tanta gratia-
rum copia in maria habundauit vt etiam ipā gracioſa virgo pa
radiſus quodammodo dici poſſit Hec autem gracioſiſſima vir
go maria fuit quaſi paradiſus in benedictionibus Sicut enim
in paradiſo materiali gula eue meruit maledcōnes penaruʒ. ſic
in paradiſo ſpūali temperantia marie meruit benedictioēs gra
tiarum. Vnde auguſtinus ait. Maledictio eue in benedictio-
nem mutatur marie. Sicut autem gula eue non ſolum in aīa
ſed etiam in corpore. non ſolum maledictionem ſpūalem. ſʒ etiā
corporalem incurrit. ſic temperantia marie non ſolum benedic-
tionem in anima. ſed etiam in corpore. non ſolum bñdcōnē ſpū-
alem ſed etiam corporalem obtinuit. Maledictio enim eue gu
loſe fuit parere cum dolore. Benedcō autem marie temperate
fuit parere ſine dolore. Teſte beato berñ. qui ait Benedicta tu
in mulieribus. que illam generalem maledictioneʒ euaſiſti qua

dcm̄ eſt. in dolore paries filios. ⁊ nihilominꝰ illam qua ſecutum eſt. Maledcā ſterilis in iſrahel. hanc ſingularem conſecuta es benedcōem. vt nec ſterilis maneas. nec cū dolore parias

K Septimo audiamus kmi quō benedicta eſt maria ꝑ caſtitate contra luxuriam. luxurioſi namqꝫ maledicti ſūt ſicut deutron̄. xxvij. dicitur. Maledictus qui dormierit cū vxore patris ſui. ⁊ dicet omnis populus amen Econtra vero continentes ſunt benedci Mathei Beati mūdo corde Cōtra hāc incontinentie maledcōem maria meruit continentie bn̄dcōem ſicut ſignatum eſt iudith. xv. Ubi dicitur benedixerunt illam omnes vna voce dicentes Tu glā iheruſalem. tu leticia iſrahel. tu honorificentia populi mei. quia feciſti viriliter ⁊ confortatū eſt cor tuū eo ꝙ caſtitatem amaueris. ⁊ poſt virum tuuꝫ alienū neſcieris Ideo manus domini confortauit te. ⁊ eris benedicta in eternuꝫ In hac caſte iudith benedictione poteſt benedictio marie non ſolum ſignificari. ſed etiam per locū a minori probari Si enim ſic benedicta ē vidua caſta. quantomagis v̄go caſta maxime talis virgo que et deum parere ⁊ certe ſic deum parere meruit ꝙ virginitatem non amiſit. propter quod bn̄ beda dicit Benedicta eſt incomparabiliter que ⁊ diuine generatiōis gloriam ſuſcepit ⁊ coronam integritatis ſeruauit

¶ Notandum autem eſt ꝙ in ſcriptura inuenimꝰ benedcām ꝯiugatam. benedcām viduam: benedcām virginem. benedcā cōiugata fuit ʒara de qua dr̄ thobie nono. Dicat̄ bn̄dictio ſuꝑ vxorem tuam. Bn̄dcā autem vidua fuit iudith ſicut oſtenſum eſt ſupra De vidua quoqꝫ benedcā in p̄s. dr̄ Uiduam eius bn̄dicens benedicam Benedcā virgo fuit virgo maria teſte angelo qui dixit. benedcā tu in mulieribus. Benedicta ergo que cōiugalem: benedicta magis que vidualem. benedicta maxime que virginalem amauerit caſtitatem L

Benedcā certe que cū ʒara ⁊ ſuʒanna fuerit caſta cōiugaliter. benedcā magis que cū iudith ⁊ anna caſta fuerit vidualiter. benedcā maxime que cū maria fuerit caſta v̄ginaliter. Propter hoc bene Auguſtinꝰ dicit Bonū ſuʒanne in coniugali caſtitate laudamus. ſed tamen ei bonū anne vidue ac multomagis v̄gis

marie anteponimus Vere dignuz ⁊ iuſtum eſt hoc Si dignū
eſt vt benedicta ſit que cum viro ſuo virum alienum non nouit.
⁊ ſi iuſtum eſt. vt magis benedicta ſit. que nec cum viro nec poſt
virum ſuum alieuum nouit Dignuz et iuſtuz eſt vt maxime be
nedicta ſit que nec ſuum nec alienum virum nouit. ⁊ tamen vi-
rum tam immenſum concepit Ideoqꝫ beatus auguſtinꝰ excla
mans ait. O femina ſuper feminas benedcā. que viruz omnino
non nouit. ⁊ virum ſuo vtero circūdedit

¶ Sit igitur chariſſimi benedicta pro humilitate. bene-
dicta pro charitate. benedicta pro lenitate. benedicta pro ſtren
nuitate. benedicta pro liberalitate. benedicta pro ſobrietate. be
nedicta pro caſtitate maria merito fuit que humilitate excellē-
tiſſima. charitate opulentiſſima. lenitate patientiſſima. ſtrēnui
tate feruentiſſima. largitate affluentiſſima. ſobrietate abſtinen
tiſſima. virginitate continentiſſima Eya ergo tu tam multipli
citer benedicta: tu tam feliciter ſuperbenedicta maria. oramus
vt pro tua benedictione nos miſeros abſolutos ab omni male/
dictione dignos reddas diuina benedictione. per dn̄m noſtrū
ihesum chriſtum filium tuum Amen.

¶ Sermo. xiiii.

Benedcūs fructus ventris tui. A.
Oſtenſuz eſt ſupra quō maria ꝓpter puriſſi
ſimā vite innocētiā merito ꝑ aue ſalutat͛. quō
ꝓpter copioſiſſimā grē affluētiā merito grā
plena ꝯmemoratur. quō ꝓpter failiariſſimā
dei pn̄tiam: dominus ſecum fore inſinuatur.
quō propter digniſſimam perſone ſue reuerētiā merito bn̄dcā
in mulieribus nunciatur. oſtendendū eſt nūc quō propter vtiliſ
ſimā prolis ſue excellentiā merito benedictus fructꝰ ventris ſui
clamatur Benedictus ergo fructus ventris tui,o bn̄dcā mater

filii dei Hic eſt ille fructus de quo propheta ait Dominus da
bit benignitatem ⁊ terra nrā dabit fructum ſuū Quod expo=
nens beda dicit. Dedit dn̄s benignitatem qꝛ in ingreſſu vnige
niti ſui virginalis vteri templum ſpūs ſancti grā ꝯſecrauit. ⁊ ter
ra noſtra dedit fructū ſuū. quia eadem virgo. que de terra cor=
pus ſuum habuit. filium genuit diuinitate quidē deo patri coe
qualē ſed ſibi carnis veritate con ſubſtātialem.

¶ Conſiderandum nāq; eſt ꝙ fructus iſte eſt fructus genero=
ſiſſimus. fructus delicioſiſſimus. fructus v̄tuoſiſſimus. fructus
copioſiſſimus Fructus inquā generoſitate ſublimiſſimus. fruc
tus delectabilitate deſiderabiliſſimus. fructus v̄tuoſitate v tiliſ
ſimus. fructus copioſitate vniuerſaliſſimus.

B ¶ Primo conſideremus chariſſimi quomodo fructus
vteri v̄ginalis generoſiſſimus ſit Generoſus quidem eſt. quia
de vtero regali eſt Generoſior quia de vtero v̄ginali Genero
ſiſſimus certe eſt quia de vtero paternali de vtero inquam pa/
tris eterni eſt Dico chariſſimi ꝙ generoſus eſt fructus iſte. qꝛ
de vtero regali. de vtero dauid regis inquā productus: ſicut ſi
bi dominus promiſerat in pſalmo dicens. De fructu ventris
tui ponam ſuper ſedem tuam. Hoc autem promiſſum apoſto/
lus impletum eſſe teſtatur dicēs ad romanos primo Qui fac/
tus eſt ei ex ſemine dauid ſcd̄m carnē Et certe fructus iſte ge/
neroſus ⁊ nobilis eſt. non ſolum propter regem dauid. ſed etiā
propter omnes illos nobiles reges progenitores ſuos ꝑ quos
genealogiam a matheo deſcriptam ꝓpagatus in mundo venit
Juxta illud ſapi. xiii. A regalibus ſedibus venit Jtem chariſ
ſimi licet fructus iſte generoſus ſit propter vterum regalem ge
neroſior tamen propter vterum virginalem. de quo dicitur bn̄
dictus fructus ventris tui. Uentris vtiq; qui ſcd̄m quod in v̄=
ga aaron ſignatum fuit florem v̄ginitatis ſimul cum fructu fecū
ditatis retinuit. ꝓpter quod bene beatus. bern̄. ait. Naſcitur
chriſtus ex muliere. ſed cui fecūditatis fructus ſic accedit. vt n̄
decidat flos v̄ginitatis. Jſta fructus v̄ginalis nobilitas. ſicut
mirabilior. ita excellentior eſt q̄ꝫ prima. ⁊ plus q̄ꝫ celi a terra. o
vere mirabilis ⁊ inaudita nobilitas O vere nobilis de virgine

natiuitas.nobilitas inquit aug⁹ fuit naſcentis in vginitate pari-
entis.⁊ nobilitas parientis in diuinitate naſcentis.
¶ Item chariſſimi fructus iſte licet generoſus ſit propter vte-
rum regalem.generoſior autem ꝓpter vterum vginalē.genero
ſiſſimus tñ eſt propter vterū paternalem Vñ de iſto fructu ac
cipi poteſt illud ozee xiiij. Ex me fructus tuus inuentus eſt.o
riginale habet tuus.lxx.habent eius. Dicat ergo deus pater
ad mariam.dicat ad fidelem animam.dicat ad vniuerſalem ec
cleſiam. Ex me fructus tuus inuentus eſt. Tuus o maria. ad
hūc fructum ꝓducendū electa.tuus o anima ad hunc fructum
diligendū illecta.tuus o eccleſia ad hunc fructuȝ ꝑcipiendū col
lecta. Tuus inquā tuus.tuus certe corporaliter per aſſumptā
naturam.tuus ſpūaliter ꝑ gratiam.tuus ſacramentaliter ꝑ eu-
chariſtiam.tuus eternaliter per gloriam. Ex me tamen tuus
eſt.quia de meo vtero genitus.ſicut in pſalmo ſcriptuȝ eſt Ex
vtero ante luciferū genui te O vere nimis admiranda eſt nimiſ
qȝ veneranda nobilitas ꝙ fructus ventris materni eſt filius v-
teri eterni ⁊ ſapientia cordis patrū. ſicut ⁊ beatus bernardus
de iſto fructu ſcribens ait. Illius o maria eris mater cuius eſt
deus pater.filius paterne charitatis.erit corona tue caſtitatis.
Sapientia paterni cordis erit fructus vteri vginalis. Iſta er-
go fructus hui⁹ generoſiſſimi nobilitas.primā ⁊ ſcdām in infi-
nitū ſua dignitate precedit.⁊ omnem intellcm̄ humanū ⁊ ange-
licū ſua ſublimitate excedit Ideoqȝ bene de hoc fructu dr yſa.
iiij. Erit germen dei in magnificētia ⁊ gloria.⁊ fruct⁹ terre ſub
limis in magnificentia ꝓpter regalē.in glā ꝓpter vginalē. ſubli
mis propter eternalē ſiue paternalē generoſitatem

D ¶ Scdo chariſſimi conſiderem⁹ quō fructus vteri
vginalis delicioſiſſimus ſit. delicioſus quidē in odore. delicioſi
or autem in decore. delicioſiſſimus vero in ſapore. decorē auteȝ
fide. odorem ſpe. ſaporem eius charitate percipimus.
¶ Dico chariſſimi ꝙ fructus marie delicioſus eſt ſuaui odore.
vñ de ipſo bene ꝑt dicere mater eius. illud ecclāſ. xxiiii. Ego q̄
ſi vitis fructificaui ſuauitatē odoris Fructus vitis eſt ꝓlis vgi-

nalis. quod tamen mirum eſt ⁊ mire verum eſt. teſte b. aug⁹. q̇
de hoc fructu ſic ait De creatura creator omnium ꝓcreat⁹ naſ-
citur. ⁊ de riuulo ſuo fons magn⁹ educitur Radix oim̄ de vgul
to ſuo oritur. ⁊ vitis vera palmitis ſui fruct⁹ efficitur. fructus vi
tis vinuȝ eſt. odor autem vini valde delectabilis eſt. ſic certe o-
dor exemplorū chriſti. odor conſolationis. odor ꝓmiſſiōis chri
valde delectabilis eſt anime chrm̄ ſitienti. ⁊ ideo ſicut odor vi-
ni ſitientem ſic odor chriſti trahit poſt ipſum currentem ⁊ dicē-
tem Canti. priō Trahe me poſt te. currem⁹ in odore vngento
rum tuorꝫ ¶ Quia ergo nos miſeri heu non currimus.
ſed vix ſerpimus. ſignuȝ eſt ꝙ de odore huius fructus heu parꝫ
percepimus O ſi olfactum yſaac haberemus qui huius fructus
odorem tam longe an̄ preſenſit teſte beato bernardo qui ſic di-
cit Huius odoriferi fructus fragrantiaȝ ſentiebat qui dicebat
Ecce odor filii mei ſicut odor agri pleni cui bn̄dixit dominus.
¶ Item chariſſimi fructus iſte non ſolū eſt delicioſus
odore. ſed etiam delicioſior eſt ſpecie ⁊ decore. de hoc nota qḋ
dicit̄ leuitici xxiij: Sumetiſq; die primo fructus arboris pul-
cherrime Primus dies aiām illuminans eſt fides. ⁊ certe fide
ſumere debemus fructuȝ arboris pulcherrime Arbor pulcher
rima eſt maria. pulchra quidem in foliis oris. pulchrior autē in
floribus cordis pulcherrima vero in pulcherrimo fructu vētris
de hoc beatus bern̄. infert ſic ¶
Si inquit fructus ille mortis non ſolū ſuauis fuit ad veſcēdum
ſed etiā teſte ſcriptura delectabilis aſpcū. quātomagis hui⁹ vita
lis fruct⁹ viuificū debemus decorē inquirere in quē deſiderant
angeli ꝓſpicere. Pulcher vtiq; fructus eſt chrūs q2 ſpecioſus
forma p̄ filijs hoim̄. Si āt plenius agnoſcere volumus fructus
huius pulchritudinem recurram⁹ ad ipſam pulcherrimā arbo
rem. requiramus ipſam pulcherrimā eius mrēm. ⁊ dicam⁹ illō
cantici quinto Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto o pulcherri
ma mulierum. ⁊ ecce ipſa ſtatim rn̄dens dicit. dilectus me⁹ can
didus ⁊ rubicūdus electus ex milibus ¶ Ipſe cādor lu-
cis eterne. candidus quidē eſt diuinitate. rubicūdus āt huma-

nitate..candidus quoq₃ conuerſatione.rubicūdus etiam paſ-
ſione Ecce ꝙ pulcher fructus.propter hoc bñ de ipſo dicit au-
guſtinꝰ Pulcher in celis.pulcher in terris.pulcher in patre v̾-
bum.pulcher in matre caro ⁊ verbū. Hec autem pulcherrima
arbor maria.non ſolum habet pulcherrimū fructum ventris.ſ₃
etiam pulcherrimos habet fructus mentis. de quib₃ aplūs ad
galathas v.ſcribens ait Fructus autē₃ ſpūs eſt.charitas. gau-
dium.pax patientia bonitas benignitas longanimitas māſue-
tudo fides modeſtia continentia caſtitas G
Item chariſſimi fructus ille non ſolū delicioſus eſt odore.⁊ de
licioſior eſt decore.ſed etiā delicioſiſſimus eſt ſapore. qđ bñ illa
ſcā anima experta fuit que cañ.ij.dicit Sub vmbra illius quē₃
deſiderabam ſedi ⁊ fructus eius dulcis gutturi meo Quid mi
rum ſi fructus ille dulcis eſt: qui tam altus eſt.dicit enim b.ber
nardus. Fructus quanto altior tanto dulcior.ergo tu ſolus dul
ciſſimus fructus dñe iheſu chrē quia tu ſolus altiſſimus. Quō
autem poteſt altiſſimus eſſe fructus ille.cuius breuiſſima ē ar-
bor Sed certe arbor huius fructus maria ⁊ altiſſima ſimul ē et
breuiſſima Altiſſima dignitate.breuiſſima humilitate.altiſſiā
in oculis dei breuiſſima in oculis ſuis. Que licet hoc modo ſit
breuis:fructus tamen eius eſt valde dulcis Vñ ecclāſ.xi.dr
Breuis in volatilibus eſt apis.⁊ iniciū dulcoris habet fructus
eius. Sic ergo fructus ventris marie in olfactu.in viſu in guſtu
delicioſiſſimus eſt.⁊ ideo vere benedictus eſt. ſicut etia₃ b.ber
nardus teſtatus eſt dicens Bñdcūs fructus ventris tui.bene-
dictus in odore.bñdcūs in ſapore.bñdcūs in ſpē ⁊ decore. H
Tercio conſideremus kmi quō v̾ginalis vteri fructus ſit v̾tuo-
ſiſſimus.nam reuera v̾tuoſus eſt ad pditorū ſaluationem.v̾tuo
ſior ad ſaluandoꝝ multiplicationem.v̾tuoſiſſimus ad multipli
catoꝝ conſeruationem Dico kmi ꝙ fructus iſte benedcūs vir-
tuoſus ad ſaluandū ſiue ad ſalutem.ꝓpter qđ etiam fructꝰ ſalu
tis dicitur Vñ ecclāſ.prio Corona ſapie timor dñi.replens pa
cem ⁊ ſalutis fructum Quid eſt hoc ꝙ dicit pacē ⁊ fructū fruc-
tus ſalutis nrē.⁊ pax noſtra ille eſt qui fecit vtraq₃ vnu₃ iheſus
chriſtus.⁊ ecce hunc fructum ⁊ hāc pacē timor domini repleuit

teſte yſa. qui dicit Et repleuit eum dñs ſpũ timoꝛis dñi Bñ ãt
dꝛ fructus ſalutis nrẽ ſine quo nulla ſalus eſt nobis: iuxta illud
actuũ iiii. Nec eſt in aliquo alio ſalus Et ãcelmꝰ Nõ eſt vã ſa
lus niſi quem tu v̾go pepiſti Tu igiť o maria v̾e es arboꝛ ſalutis
que mũdo poꝛtaſti fructum ſalutis ſicut beatus berñ exclamãs
dicit. O vere celeſtis planta p̄cioſioꝛ cunctis. ſanctioꝛ vniuerſis
o vere lignũ vite qđ ſolum dignũ fuit poꝛtare ſalutis fructum
Sed heu multi fructuꝫ iſtũ ſalutiferũ ſibi faciũt moꝛtiferũ fruc
tum. quia tam mellifluũ ſibi conuertũt in abſintheum eternum
Sicut amos v. dꝛ Conuertiſti in amaritudinẽ iudiciũ ⁊ fructũ
iuſticie in abſintheum. I

Item kmĩ fructus iſte eſt valde virtuoſus non ſolũ virtute ſal-
uatiua ſed etiaꝫ multiplicatiua virtuoſioꝛ Vñ in bono expone
re poſſumus qđ ſcriptũ eſt. a fructu frumenti vini ⁊ olei ſui mul
tiplicati ſunt. vt frumentũ ad coꝛpus chꝛi. vinũ ad aiãm chꝛiſti.
oleum ad diuinitatẽ chꝛiſti referamus Fructum quoꝫ frumẽti
ad ſacramentũ coꝛpis chꝛi. fructũ ãt vini ad ſacramẽtum ſangui
nis. fructuꝫ ãt olei ad vnguẽtũ ſpũs ſci referre poſſumꝰ Ab hoc
ergo fructu multiplicati ſunt filii in ecclã. multiplicata eſt ecclã
in filiis. nam oẽs filii ventris ecclẽ ſunt hereditas ⁊ merces fruc
tus ventris marie ſicut in pſalmo dꝛ. Ecce hereditas dñi filii
merces fructus ventris De hoc quoꝫ b. iberoꝰ ait Ipẽ dñs na
tus ex v̾gine factꝰ eſt fructꝰ ventris cuiꝰ aſſumpta huãnitas hãc
accepit mercedem. vt gentes vocate in filiis ſint hereditas eius

K Item kmĩ fructus iſte bñdcũs nõ ſolũ v̾tute ſalua
tiua virtuoſus eſt. non ſolũ v̾tute multiplicatiã v̾tuoſioꝛ. ſꝫ etiaꝫ
virtute conſeruatiua v̾tuoſiſſimus eſt Vñ de hoc fructu accipe
poſſumꝰ illđ puer. xi. Fructus iuſti lignũ vite Sicut eni lignũ
vite quod fuit in medio p̾adiſi terreſtris v̾tutem habuit ꝯſeruã
di vitã nature. ſic certe fructꝰ vite in medio p̾adiſi ecclẽ cõſeruat
vitam grẽ. ⁊ in medio p̾adiſi celeſtis patrie cõſeruat vitã gloꝛie
Conſeruat quidem vitã grẽ a coꝛruptione culpe Vitaꝫ v̾o glo
rie a coꝛruptione omnis miſerie. vt ſic recipiamus in fructu ma
rie quod amiſimus in fructu adam ⁊ eue. Sicut bene notauit

dicens. benedcũs fuit fructus ventris illius. ꝑ quem ⁊ ſemen in
coꝛruptionis ⁊ ſuperne hereditatis. quod in adã ꝑdidim⁹ fruc
tum ꝑcipimus Hic ergo benedictus marie fructus ſalutem dã
do ſpũaliter. ſaluandos multiplicãdo vniuerſaliter multiplica
tos conſeruando eternaliter virtuoſiſſimus eſt L
Quarto conſideremus kmi quõ v̓ginalis vteri fructus ſit copi
oſiſſimus Reuera taꝫ copioſus eſt ꝙ aiãm plene p̄t reficere. tã
copioſus ꝙ omnibꝫ p̄t ſufficere. tam copioſus ꝙ nũq̄ pôt defi
cere. In pꝛimo quidē copioſius. in ſcdo copioſioꝛ. in tercio co
pioſiſſimus ē. Dico ꝙ fructus iſte benedict⁹ tam copioſus ē. ꝙ
aiãm rõnalem quã totus mũd⁹ oiſqꝫ creatura ſaciare nõ poteſt
fructus iſte ad ſacietatem reficere p̄t Vñ ſcriptũ eſt De fructu
operum tuoꝝ dñe ſaciabitur terra. Fructus ventris marie eſt
fructus operum tuoꝝ dñe. tuoꝛum vtiqꝫ tuoꝛũ nõ operũ huma
noꝛũ. non maritaliũ ſed tuoꝝ. tuũ enim op⁹ eſt tante v̓ginis ꝑpa
tio: tuum opus eſt gabꝛielis miſſio. tuũ opus eſt ſpũs ſci ſuꝑuen
tio. tuũ opus eſt verbi ⁊ carnis vnio: talium opm tuoꝝ dñe eſt
fructus iſte. quia de talibꝫ operibus quaſi de quibuſdã floꝛibꝫ
ꝓceſſit fructus iſte Vñ etiam in nazareth que interpꝛetaᷓ flos
bñ apparuerunt floꝛes iſti dicit b. bern̄. In nazareth nũciatur
chꝛiſtus naſciturus. qꝛ in floꝛe ſperaᷓ fructus ꝓceſſurus Terra
que iſto fructu ſaciatur eſt aniã humana que ad modũ terre ſꝑ
eſt germinatiã ſiue vtiliũ ſiue inutiliũ herbarum id eſt cogitatio
nũ ⁊ deſiderioꝛũ Iſta inquã terra fructu ventris marie ſaciaᷓ.
ſicut ſcriptum eſt Saciaboꝛ dũ apparuerit glã tua Quid miꝝ
ſi in glã ſacientur hoc fructu fruentes cũ etiã in miſeria hoc fruc
tu ſacientur credentes Vñ caſſidioꝛus exclamans ait O fruc
tus ille mirabilis qui humanũ genus dulciſſima credulitate ſa
ciauit. Unde non guſtare peccare eſt Uide ergo q̄ꝫ copioſus ē
fructus iſte qui aiãm ſaciare poteſt quã totus mundus ſaciare
non pôt M Item chariſſimi fructus ille bñdcũs non ſolũ
tam copioſus eſt ꝙ inſaciabilē aiãm pôt plene reficere. ſꝫ etiam
tam copioſus eſt ꝙ vniuerſitati ſaciandoꝛũ pôt bñ ſufficere
Hic enim eſt fructus arboris illius glorioſe de qua dꝛ dañ. iiii.

Fructus eius nimius ⁊ eſca vniuerſorum in ea. vniuerſoꝝ cer te in dn̄o viuentium quieſcentium reſurgentiū ſicut pulchre ſig nificatum eſſe pōt leuitici xxv. vbi dicitur Dabo terre bn̄dcōez meam anno ſexto. ⁊ dabit fructum trium annorum Ann⁹ ſex tus etatem ſextam. ſeptim⁹ ſeptimā. octau⁹ octauā ſignificat

N Iſte annus ſextus eſt annus plenitudinis ſcōm il lud apoſtoli ad galathas iiii. At vbi venit plenitudo tpis miſit deus filium ſuum ⁊c. Hic vtiq̄ʒ annus ꝑtulit fructum filiū dī fructum vtiqʒ tam copioſum ꝙ per ipſum anno ſexto viuentiū anno ſeptimo quieſcentium. anno octauo reſurgentiū habem⁹ omnes fructus animarum nrāꝝ. Ipſe ergo eſt fructus ſuffici ens vniuerſitati animarum nrārum. qui eſt dn̄s ſufficiens vni uerſitati creaturarū. Hic autem eſt fructus ventris marie aug⁹ tino teſtante qui ait. illa virgo ſingulari grā preuenta eſt atqʒ re pleta. vt ipſum haberet ventris ſui fructum. quem ex inicio ha beret vniuerſitas dn̄m O

C Item chariſſimi fructus noſter benedcūs non ſolum tam copioſus eſt ꝙ animam inſaciabilem poteſt ad ſacietatē re ficere. non ſolū in hoc copioſior eſt ꝙ animarum ſaciandarū pōt vniuerſitati ſufficere. ſed etiam tam copioſiſſimus ꝙ animabus ſaciandis ⁊ angelis nunꝙ̄ poteſt deficere. iuxta illud ezechiel xlvii. Syon non deficiet fructus eius. O infinita copia defect⁹ neſcia. deficere vtiqʒ nō pt copia huius fructus in eternuʒ cum ſit copioſiſſime benedcūs in eternū. ait enī b. ber. Bn̄dcūs fruc t⁹ vētris tui qui eſt bn̄dcūs in eternuʒ Sic ergo iſte bn̄dict⁹ fruc tus copioſus eſt dum ad ſacietatem reficit Copioſior dum ſaci andorum vniuerſitati ſufficit. Copioſiſſimus vero dum ſaci andis imperpetuū non deficit Uides ergo nūc o lector. vides o auditor ꝙ̄ generoſiſſimus ꝙ̄ delicioſiſſimus ꝙ̄ v̄tuoſiſſimus. ꝙ̄ copioſiſſimus ſit fructus marie benedictus Uides inquam quō ſit generoſus ex vtero regali. generoſior ex vtero virginali. generoſiſſimus ex vtero paternali Uides etiaʒ quō delicioſus ſit odore. delicioſior decore delicioſiſſimus ſapore Uides nihi lominus quomodo virtuoſus ſit ad ſaluandum. virtuoſior ad

multiplicandum.virtuoſiſſimus ad conſeruandum'

P Uides inſuper quomodo copioſus ſit adacieta
tem.copioſior ad vniuerſitatem.copioſiſſimus ad perpetuiatē
Re duodecim conditiones huius fructus ſignificari pn̄t per il
los duodecim fructus de quibus apocalipſis xii.dr q̄ oſtendit
angelus iohāni lignuz vite afferens fructus duodecim Et qr
fructus iſte fructus vite.lignū vite ad vitam om̄ibus hominib⁹
adducitur.ideo merito omnis hō ad laudandū deum hui⁹ fruc
tus autorem inducitur. Sicut ſcriptuz eſt Confiteant̄ tibi po
puli deus confiteantur tibi populi omēs.terra dedit fructuz ſu
um Eya nunc benedcā mater benedicti huius fructus fac vt h
fructu fruamur in eternū.per eundē verū dominū noſtrum ihe
ſum chriſtum A M E N

Sermo.xv.

Cenedictus fructus ventris tui

A

Poſtq̄ euidenter vidimus de fructu vētris
marie qualis ⁊ quantus ſit ⁊ credatur Uide
amus modo quoꝝ ſit ⁊ quibz debeatur. fruc
tus namqz iſte benedcūs non ſolum eſt fruc-
tus ventris ſed etiam mentis Fructus eſt ventris ſolius marie
fructus autem mentis cuiuſlibet fidelis anime.fructus ventris
ꝑ charitatem.fructuz mentis per fidem Unde ambroſi⁹ ait Si
ſcd̄m carnem vna mater eſt chriſti.ſcd̄m fidē tn̄ oim frcūs ē chri
ſtus vel omniū filius.omnis enim anima concipit dei vbū. ima
culata ⁊ immunis a viciis.igitur ſcd̄m ambroſium Quecunqz
vt mens hunc fructum ſibi voluerit adeſſe.debet a viciis immu
nis eſſe. Chriſtus enim fructus eſt mentis non vicioſe.ſed vir
tuoſe Non vicioſe per ſeptem vicia mortalia.ſed virtuoſe con-
tra ſeptem vicia capitalia. Fructus ergo iſte eſt fructus humili
um contra ſupbiam.fructus amantiuz cōtra inuidiā.fruct⁹ miti

um contra iram. fructus laborantium contra accidiam. fructus
liberalium contra auariciam. fruct⁹ abſtinentium contra gulā.
fructus continentium ꝯtra luxuriam B Primo kmi
videamus q̄uo fructus iſte benedcūs ſit humiliū ꝯtra ſupbiam
de hoc enim accipe poſſumus qd̄ dr ii. reg. xix. Quodcūqȝ reli
quum fuerit de domo iuda mittet radicem deorſū. ⁊ faciet fruc
tum ſurſum De domo iuda fuit btā virgo maria. d̄ domo iuda
eſt quelibet fidelis anima. illa corpaliter iſta ſpūaliter. illa p car
nem. iſta per fidem. ⁊ ideo non ſolum maria ſed etiam quelibet
fidelis anima. volens fructum facere ſurſum. debet radicē mit-
tere deorſum Radix autem deorſum mittenda hūilitas ē. quē
admodū radix ſemper ad ima tendens eſt. huius bn̄dicte radi
cis arbor q̄to fuerit ꝓcerior tāto ipā radix debet eſſe ꝓfūdior
iuxta illud ecclāſ. iii Quāto magn⁹ es humilia te in om̄ibȝ: ⁊ co
ram deo inuenies grām. alioquin arbor quanto maior eſſet tan
to citius vento inflationis ſubuerteretur ſi non magna ⁊ ꝓfun-
da humilitatiȝ radice firmaretur. Penſemus ergo quantum
radix illius virge ꝓfundata fuerit. que ſit in ſublime excreuit q̄
fructum angelis altiorem ferre meruit. fructū vtiqȝ de quo be.
ambroſi⁹ ait Ipē fructus vētris eſt flos radicis de quo yſa. Ex
iet inquit virga de radice ieſſe ⁊ flos de radice eius aſcendet
Quecūqȝ anima hanc radicem humilitatis deorſuȝ miſerit. ip
ſa hūc fructum habebit ſurſum. ſurſum inquā in alto intellectu.
ſurſum in alto affectu ſurſum in ꝯtemplatione ſurſum in dilecti-
one Sic ergo iſte fructus humiliū bn̄dictus eſt. ⁊ iō maria ſup
omnes homines fuit hoc fructu digniſſima. quia ſuper oēs ho-
mines fuit humilitate radicatiſſiā. ꝓpter qd̄ bn̄ bern̄ exclamās
dicit O virgo virga ſublimis ad quātam celſitudinem verticem
ſcm̄ erigis vſqȝ ad thronuȝ maieſtatis qm̄ in altum mittis radi-
cem humilitatis C
Secūdo videamus chariſſimi quomodo fructus iſte benedic
tus ſit amantium deum ⁊ ꝓximum ꝯtra inuidiā. de hoc accipe
poſſumus illud p̄s. Ecce hereditas dn̄i fili merces fructus vē-
tris. Hoc exponens beatus ābroſius ait. Hereditas domini

filii sunt: qui merces sunt fructus illius. qui de marie ventre ꝓ
ceſſit Multi ergo filij ſunt merces filii vnici qui eſt fructus vē
tris benedci. Sed vbi vel quando hanc mercedē meruit Me
ruit certe naſcendo. meruit in p̄ſepe iacendo. meruit cohortem
ſuſtinendo: meruit docendo: meruit opera ſalutis nrē exercen-
do. meruit moriendo. meruit inquā xxx. tribus ānis nobis ſer
uiendo. ⁊ propter hoc iuſtiſſime hanc mercedem exigit dicens
zacharie xi. Si bonum eſt in oculis veſtris afferte mercedem
meam Sed ecce non ſolum filii ſunt merces fructus ventris. ſꝫ
et etiam ipſe fructus ventris ſanctiſſimi eſt merces cuiuſ libꝫ fi
lij adoptiui Qui autem ſunt filii iſti. audi. Filiorum eſt dilige
re patrem ⁊ patris filios Filii ergo dei. ⁊ filii eccleſie ſunt qui/
cunqꝫ deum ⁊ proximū diligunt. Unde aplūs ad epheſios v.
Eſtote imitatores dei ſicut ⁊ filii chariſſimi ⁊ ambulate in di-
lectione ⁊ce. Et mathei quinto dr Diligite inimicos veſtros.
bn̄facite his qui oderunt vos ⁊ orate ꝓ perſequētib⁹ ⁊ calūniā
tibus vos vt ſitis filii patris veſtri qui in celis eſt Tales ergo fi
lij videlicet amatores dei ⁊ proximi ſunt merces huius fructus
benedicti Taliumqꝫ filiorum merces eſt ipſe fructus bn̄dictus
Sic ergo fructus iſte diligentium eſt Et ideo maria ſup omēs
homines eſt hoc fructu digniſſima. quia ſuper oēs hoiēs fuit ca
ritate affectuoſiſſima. ꝓpter quod bn̄ beatus bernardus ſic ait
Quis dubitare poterit omnino in affectionē caritatis trāſiſſe
viſcera marie. in quibus ipſa que deus eſt charitas ix. mēſibus
corpaliter requieuit D

Tercio chariſſimi videam⁹ quō fructus marie bn̄dcūs ſit. pa-
tientium ⁊ mitiū contra iram. de hoc accipiamus qd̄ dr iob xxii
Acquieſce ergo illi ⁊ habeto pacem cuꝫ illo ⁊ per hoc habebis
fructus optimos Acquieſcere ⁊ pacem habere eſt patientium
⁊ mitium Qui autē tales ſunt ipſi ꝑ hoc fructus optimos habe
bunt Duo autem optimi fructus ſunt. vn⁹ v̄tutis alter ventris.
Optimus fructus v̄tutis eſt charitas de qua aplūs ait. Fruct⁹
āt ſpūs eſt charitas ⁊c. qui ibi enumerātur. alii quidē boni. alii
meliores E Sed primus qui eſt charitas optimus

eſt ꝑ quam alij omēs ſicut auguſtiꝰ oſ̄dit boni ſunt Optimꝰ aūt fructus ventris eſt chr̄us. Ille nāqȝ bonꝰ fructus vētris eſt qui cūqȝ in ventre ſanctificatus eſt Ideoqȝ bonus eſt fructus ventris elizabeth. melior autem fructus anne. optimus autem fructus vētris marie Bonus itaqȝ fructus elizabeth iohēs. melior fructus anne maria. Optimus fructus marie ihūs Penſa frater quis ſit iſte fructus ⁊ de qua terra ſit ꝓductus. ⁊ videbis ꝙ eſt optimus Audi iheronimū qui ait. Fructus iſte eſt v̄go de v̄gine. dn̄s de ancilla. et deus ex hoīe. filius ex mr̄e fructꝰ ex terra O felices qui in om̄i caſtigatione diſcipline aīm̄ tam patientē h̄nt ⁊ tam pacatum ꝙ ex hoc iuſtiſſime ꝯſequūtur fructū patientiū. fructum pacatiſſimū. de quo aplūs ad hebreos xii. loquitur Omnis quidem diſciplina in p̄nti quidem nō videt̄ eſſe gaudii ſȝ meroris. poſtea āt fructum pacatiſſimū exercitatis ꝑ eam reddet iuſticie mercedem Exercitatam patientiam habētes. fructum optimū referunt. iuxta illud luce viij. Fructum afferūt in patientia. Sic ergo fructus iſte benedcūs patientium eſt ⁊ mitium. ⁊ ideo: maria ſuꝑ omnes hoīēs fuit hoc fructu digniſſiā. quia ſuꝑ omnes fuit mitiſſima Ita ꝙ nec oculo nec v̄bo nec facto tenuiſſime impatientie ſignū oſ̄dit virgo patientiſſima teſte ambroſio qui ait Nihil toruū in oculis marie. nihil in v̄bis procax. nihil in actu verecūdum H

Quarto kmi videamus qūo fructus marie bn̄dcūs ſit exercentium ſe ⁊ laborantiū contra accidiā. de hoc d̄r ſapie iiii. Bonorum laborum glorioſus eſt fructus Queritur ergo fructus iſte cum exercicio laboris. ſicut apis querit fructum mellis. fructuȝ inquā de quo ecclāſ. xi. dicitur Breuis in volatilibus apis. ⁊ inicium dulcoris habet fructus eius. Conſidera km̄e quomodo apis de orto ad ortum de arbore ad arborem de flore ad floreȝ diſcurrat pro fructu mellis Sic et meditationibus ⁊ deſideriis ⁊ zelo imitandi, diſcurre circa exempla iuſtorum. ⁊ maxime ꝑfectorum. diſcurre inquā de orto ad ortuȝ. id eſt de ſtatu ad ſtatum. diſcurre ab arbore ad arborem. id eſt de iuſto ad iuſtum. diſcurre de flore ad florem. id eſt de virtute ad virtutem. de ex

emplo ad exemplum . Diſcurre maxime ſuper illum florem in
quo inuenies totum mellis diuini fructum. Super illum vtiqꝫ
florem qui eſt ⁊ flos ⁊ fructus. de quo beatus ambroſius ait
G Flos marie chriſtus eſt qui veluti bone arbo
ris fructus pro noſtre ꝓceſſu virtutis: nunc floret nunc fructifi
cat in nobis ¶ Laboremus frēs chariſſimi pro hoc fructu qꝛ
bonorum laborum glorioſus eſt fructus Non ergo quorūcun-
qꝫ laborum. ſed tantum bonorū laborum eſt fructus iſte. Non
enim eſt illoꝝ laborum de quibus dꝛ ſapientie: iii. Sapiām qui
abiicit ⁊ diſciplinam infelix eſt. ⁊ vacua eſt ſpes illoꝝ labores ſi
ne fructu Sic ergo fructus iſte benedictus eſt exercentiū ſe in
bono contra accidiam. ⁊ ideo maria ſup omnes hoiēs hoc fruc-
tu fuit digniſſima quia ſuper omēs hoiēs in bono fuit exercita-
tiſſima. ſicut bene oñdit beda qui ſuper hoc v̄bo. Magnificat
anima mea dñm. inducit ipſam ſic loquentem: totum animi af-
fectum in agendis gratiarum laudibꝰ offero. totum quod viuo
quod ſentio quod diſcerno in eius magnitudine cōtemplanda
totū in eius p̄ceptis obſeruandis impendo H
Quinto videamꝰ kmi quō fructus marie ſit liberaliuꝫ ꝯtra aua
riciam ⁊ maxime illoꝝ liberaliuꝫ qui ꝑ hoc fructu renūciāt om
nibus tempalibus. iuxta illud ecclāſ. viii. Uir aufert ꝑ fructu
eius mille argenteos relinquendo omnia dicit gloſa interlinia
ris. Et iterum ſic gloſa dicit ꝑ mille ꝑfectio. per argentum om
ne mūdanū intelligitur Qui ergo omē mundanū ꝑ chriſto re
linquit ipſe quaſi mille argenteos ꝑ h̄ fructu tradit. Sed ecce
qui dare voluerit mille omnia relinquendo. debet ſaltim dare a
liqua pro hoc fructu pauperibus ſubueniendo. vt ſit ſicut oliua
fructifera fructum miſericordie ferendo. Quia vero ſummus
miſericordie fructus eſt ſumma miſericordia que eſt deus. ideo
maria que hunc miſericordie fructum copioſiſſime tulit. Ipſa
ſicut oliua fructifera. Ipſa quaſi oliua ſpecioſa in campis con-
uenientiſſime fuit. propter quod bene iohannes damaſcenus
dicit. Maria in domo domini plantata ⁊ impinguata ſpiritu
vt oliua fructificans omnis virtutis ha bitaculum facta eſt. ¶

Heu q̄ꝫ longe ab iſto fructu miãꝝ ⁊ terrena cõtemnẽtiũ ſunt a
nime auarorũ de quibus dꝛ luce viii. A ſollicitudinibꝰ ⁊ diuici
is ⁊ voluptatibus vite euntes ſuffocantur ⁊ non referunt fruc-
tum Dicitur etiã eccl̃aſ. v. Qui amat diuicias fructũ nõ capi
et ex eis Sic ergo fructus iſte benedcũs liberalium ⁊ tpalia cõ
temnentium eſt Et ideo maria ſup omẽs hoiẽs in cõteptu tẽ-
poraliũ fuit liberaliſſima teſte beato bernardo qui ait Quicq̃d
maria honoris in pplõ. quicquid rerũ terrenaꝝ de paterna do
mo habere potuiſſet. omnia arbitrata eſt quaſi ſtercora vt chri
ſtum lucrifaceret I

¶ Sexto videamus kmi quomõ fructus ventris marie ſit abſti-
nentium contra gulam. ⁊ de hoc notemꝰ qđ dicitur puerb. xiii.
De fructu oris ſui homo ſaciabitur bonis Fructus marie fruc
tus oris dici põt. non ſolũ qꝛ oris orõne ⁊ doctrina. ſꝫ qꝛ etiã o-
ris abſtinentia acquiritur. de iſto fructu ſaciabitur bonis ſpũali
bus qui pro iſto fructu abſtinens eſt a bonis tempalibus Sa-
ciabitur bonis de iſto fructu quicũqꝫ eſurit ⁊ ſitit corporaliter.
magis autem ſpũaliter pro iſto fructu Unde btũs bern̄. ait. bo
nus fructus eſt qui aĩarum eſurientiũ ⁊ ſitientiũ iuſticiã ⁊ eſca
⁊ potus ẽ Beati qui ꝑ hoc fructu eſuriũt i mũdo. quia de ipõ ſa
ciabuntur in celo. iuxta illud luce vi. Beati qui nũc eſuritis qꝛ
ſaturabimini Hic ergo ꝑ hoc fructu abſtinẽtes ibi erunt de iſ-
to fructu edentes Un̄ yſa. iii. Dicite iuſto qm̄ bene qm̄ fructuꝫ
adinuentionũ ſuarum comedet Sic ergo fructus iſte benedic
tus eſt abſtinentium contra gulam. ⁊ ideo maria ſuper omnes
homines fuit hoc fructu digniſſima: quia ſuper oẽs homines fu
it tempatiſſima propter quod bn̄ iohannes criſoſtoꝰ ait Com
meſſatrix aut vinolenta maria nũq̄ꝫ fuit. non leuis non iocoſa.
non cantatrix. nec turpium v̾borum amatrix. talia certe intem-
perantiam ſequi ſolent. K

¶ Septimo chariſſimi
videamꝰ quõ fructus ventris marie: ſit continentium ꝯtra luxu
riam: de hoc enim dicitur ſapi. iiii. Felix ſterilis ⁊ incoinquina
ta que neſciuit thorum in delicto: habebit fructũ in reſpectione
animarũ ſcãrum In reſpectione inquã ꝑ grãm magis autem in

reſpectione p gloriam. ⁊ certe fructus ventris caſtiſſimi fructus ventris virginalis merito eſt fructus abſtinentium ſpecialis

Cum enim per fructum virginis benedictum benedicuntur õnes fideles generaliter merito per ipſum benedicentur continẽtes ſpeāliter per quem etiam continẽtiuꝫ regina maria benedicta eſt pre omnibus ſingulariter. ſicut bene beatus bernardꝰ declarat dicens Uere benedcũs fructus ventris tui. in quo benedicte ſunt omnes gentes. de cuius plenitudie tu quoqꝫ accepiſti cum ceteris. ⁊ ſi differentius a ceteris Ue luxurioſis qui nullam hñt partem de fructu virginis Ue miſeris qui nullũ habẽt ramuꝫ qui poſſit ferre fructum virgineum. Uñ de adultera dicitur ecclāſ. xxxiii. Rami eius non dabũt fructum Iſte igitur fructus benedictus eſt continentium contra luxuriam. et ideo maria ſuper omnes homies fuit hoc fructu digniſſima. quia ſuper omnes homines fuit caſtiſſima ſicut bene teſtatur criſoſtoꝰ dicens L O ineſtimabilis laus marie magis credebat ioſeph caſtitati eius q̃ꝫ vtero eius. ⁊ plus gratie q̃ꝫ nature. Poſſibilius credebat eſſe mulierem ſine viro concipere q̃ꝫ mariam peccare O igitur feliciſſima maria que vere tanq̃ꝫ virtuoſiſſima fructu diuino fuiſti digniſſima. adiuua nos vt v̄tutibus ad hũc fructum ꝓficere valeamus dñm noſtrum ihesum chr̄m filium tuũ A M E N

Sermo .xviꝰ.

Benedcũs fructus ventris tui. A. Uidimꝰ de bñdicto fructu ventris marie q̇s ⁊ qualis ⁊ quãtus ſit Uidimus quoqꝫ quoꝝ ⁊ qualiũ ſit videamus nũc ad quos ⁊ ad quales affcũs neccāriꝰ ſit Nā fructꝰ iſte cõtra malum fructꝰ iſte ad bonũ neccārius ē Neccārius eſt quidē ꝓpt̄ ſex effcũs ꝯtra malũ. neccāriꝰ etiā ē ꝓpt̄ ſex effcũs ad bonũ. Quiꝰ igitur bñdicti frcũs ſunt xij. effcũs valde vtiles

ſiue xii. vtilitates valde nobiles. pro quibus merito largitorem eiuſdem fructus laudāt omnes hoiēs. Juxta qd̄ ſcriptum eſt. Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omēs terra dedit fructū ſuū Prim⁹ ergo effectus eſt expiatio culpe mortalis. Secundus pacificatio inimicicie capitalis. Tercius ſanatio plage originalis. Quartus eleuatio indie mentalis Quintus euitatio ire iudicialis. Sextus elongatio pene gehē nalis Septimus renunciatio ſubſtantie temporalis. Octauus locupletatio anime rationalis. Nonus conſummatio vite ſpiritualis Decimus multiplicatio eccleſie vniuerſalis Undeci⁹ reintegratio ruine emperialis. Duodecimus perpetuatio glorie eternalis. B

Primo igitur chariſſimi fructus marie benedictus eſt neceſſarius ad expiationez culpe mortalis. de hoc exponi poteſt quod dicitur yſaie xxvii. Iſte omnis fructus vt auferatur peccatum eius. omnis fructus intelligi poteſt fructus ille de quo beatus bernardus loquens ait. Jn cruce pendet omnis fructus vite. quia ipſa eſt arbor vite in medio paradiſi. omnis igitur fructus eſt totus fructus totus ihesus chriſtus Hic fructus ad hoc datus eſt. ad hoc natus eſt. ad hoc paſſus eſt vt auferatur peccatū hominis. Jpſe enim ſicut angelus inquit mathei primo: ſaluuz faciet populū ſuum a peccatis eorum. Jpſe quoqz eſt de quo iohēs dicit. Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi Jpſe certe agnus. ipſe certe fructus tollit tam peccata mortalia q̄ venialia. vt qui per hūc fructum purgatus a mortalibus. p hunc etiam fructum purgatus fit a venialibus. fructum habundantius ferat. iuxta illud iohannis xv. Omnem qui fert fructuz purgabit eum. vt fructum plus afferat C

Secundo chariſſimi fructus marie benedcūs neceſſarius eſt ad pacificationem inimicicie capitalis que fuit inter deuz ⁊ hominem. ⁊ inter angelum ⁊ hoiēm Unde yſa. lvii. dicitur. Creaui fructū labiorum pacem Pacem ſicut dicit aplūs ei qui longe eſt ⁊ qui prope eſt Fructus ventris marie bene pōt dici fructus labiorum marie. quia cum de labiis ſuis diſtillauerunt mel

liſlua v̄ba illa. Ecce ancilla domini ꝛc. Statim concepit melliſluū fructum ſuum. o vere melliſlua labia. ſicut dicitur cañ. iiii Fauus diſtillans labia tua ſponſa Horum ergo labiorū fructuꝫ ihesum chriſtum deus pater creauit ſiue fecit pacem. pacem in quā ei qui longe eſt per culpam. vt fiat prope ꝑ gratiam. pacē qꝫ ei qui prope eſt per grām. ne fiat longe per culpam Ipſe enim ē ſicut apoſtolus ait. pax nrā qui fecit vtraqꝫ vnuꝫ Factus etiam eſt fructus iſte pax inter hoiēm qui longe eſt in mūdo. ꝛ inter āgelum qui prope eſt in celo. vtroſqꝫ pacificās in patibulo. iuxta il lud ad ephe. ſcdo pacificans ꝑ ſanguinem crucis eius ſiue que in celis ſiue que in terris ſunt Itaqꝫ fructus ille pax hominis ad hoiēm. pax hominis a d angelum. pax hoīs ad deum fcūs eſt Quid mirum ſi per hunc fructum pacem hanc habet cū deo cum ipſe fructus pacificans ſit deus ꝛ homo Teſtatur hoc beda qui ait. terra noſtra dedit fructum ſuū. quia v̄go maria que de terra corpus habuerat filium genuit. diuinitate quideꝫ deo patri coequalem. ſed ſibi carnis veritate conſubſtātialem.

D ¶ Tercio chariſſimi fructus marie benedictus neccārius eſt ad curationem plage originalis Graui enim plaga ymmo grauibus plagis hō incidens in latrones vulneratus ē duꝫ per originale peccatum tam cecus ad verū. tam infirmus ad bonuꝫ. tam pronus ad malū factus eſt Sꝫ he plage ꝑ hunc fructū ſanantur. In hac quidē vita in pte ſananť per grām. in futura vero vita in toto ſanabūtur per gloriam Vñ bñ legitur apocał xxii. qꝫ angelus oñdit iohāni lignū vite per mēſes ſingulos reddens fructum ſuū. ꝛ folia ligni ad ſanitatem gentiū

E Lignuꝫ vite eſt mater vite maria. vel lignum vite ē lignuꝫ crucis. vel etiam lignuꝫ vite eſt ipſe autor vite ihūs chriſtus. qui eſt ꝛ lignum ꝛ fructus vite. cuius folia ſanatiā ſunt v̄ba ꝛ documenta edificatiua Si autem ſanatiua ſunt folia eius. q̄ꝑtomagis ſanatiuus eſt ipſe fructus. Ut igitur per hūc fructum ſanemur ad laborem eius accedamus. accedamꝰ inquā ad mariam orātes cum ancelmo qui orans ait Exaudi me dña. ſana animā pccōris ſerui tui ꝑ v̄tutem bñdci fructus ventris tui quiſe

det in dextra omnipotentis patris sui R

Quarto chariſſimi neccãrius eſt fructus marie benedcũs ad re leuationem inedie ſiue famis mentalis. ne propter defectuꝫ nu trimenti deficiant aniãlia dei. propter quod bene iohelis ſcdo dicitur. Nolite timere animalia regionis. quia germinauerunt ſpecioſa deſerti. ꝛ lignuꝫ attulit fructum ſuum Deſertum quod ſine cultura germinat ꝛ profert paſtũ animalium ſignificare pt mariam. que ſine cultura maritali ꝓtulit filium. qui eſt paſtus õ nium fideliũ Ideoqꝫ bene de ipſa dici poteſt illud ezechielis xxxvi. Terra illa inculta facta eſt vt ortus voluptatis Specioſa huius deſerti. ſunt ſpecioſa germina celeſtium deſideriorum. et ſpecioſe herbe operum bonorum. ſpecioſi flores v̄tutũ ꝛ donoꝝ ſpecioſa folia vtiliũ v̄borũ Et certe ſpecioſus fructus vētris ſui qui eſt paſtus omnium iuſtorũ Maria ergo eſt hoc deſertum ſpecioſum Maria quoqꝫ eſt lignuꝫ hoc fructuoſum. de quo di citur. Et lignũ attulit fructum ſuũ O vere mirabilem fructum. per quē tam fames ꝙ ſitis releuat̃ animaꝝ ſicut teſtatur beat⁹ bernardus. dicens. Bonus fruct⁹ qui animaꝝ eſurientiũ ꝛ ſi tientiũ iuſticiam ꝛ eſca ꝛ potus eſt Nolite ergo timere anima lia dei. nolite timere fideles chri̅ ꝙ iedia deficiatis. cũ plena pa ſ cua in deſerto. plenum fructũ in ligno. plenũ etiam pabulũ in ꝑ ſepio habeatis Ait enim beatus gregorius Natuꝫ reclinat̃ in preſepio vt fideles omnes velut ſcã animalia carnis ſue alimēto reficeret Et beatus Auguſ. ait. o preſepe ſplendidũ in quo nõ iacuit fenũ aiãliuꝫ ſed cibus ãgelorũ inuent⁹ eſt G

Quinto chariſſimi neccãrius eſt fructus marie bñdictus ad eui tationem ire iudicialis. quam vtiqꝫ certam habet omnis iuſt⁹. ſicut frcm̃ quo ira iudicij euaditur habet omnis iuſtus certum Unde in pſalmo dicitur Si vtiqꝫ eſt fructus iuſto. vtiqꝫ ē de⁹ iudicans eos in terra id eſt iniuſtos ſicut exponit gloſa. Iniuſ tos namqꝫ iudicabit deus in terra. dum in iudicio iuſti in aere erunt. iniuſti vero in terra remanebunt. quia terrenis cõtra do minũ adheſerunt. ita vt vere dicere poſſit Adheſit in terra ven ter noſter Dñs ergo ihũs ſicut vtiqꝫ eſt fructus ſuauis iuſto. ſic

vtiqȝ erit iudex grauis in iuſto Ve ergo eis qui fructum tã ſua uiſſimũ conuertunt ſibi in iudiciũ tam amariſſimuȝ. ſicut dr Amos vi. Conuertiſti in amaritudine iudiciũ. ⁊ fructum iuſticie in abſinthium. Fructus iuſticie. fructus iuſti fructus eſt vẽtris marie. de quo certe beatus iheronim⁹ ait. Juſtum fructum dedit terra virgo. quia veritas de terra orta eſt: ⁊ iuſticia de celo ꝓſpexit H ¶ Sexto chariſſimi neceſſarius eſt fructus marie benedictus ad elongationem ſiue ad declinationem pene gehennalis ſiue mortis eternalis de quo exponere poſſumus ꝙ dicitur iiii. reguȝ xviii. Transferam vos in terram fructiferam ⁊ fertilem. terram vini terram panis ⁊ olei ac mellis et viuetis ⁊ non moriemini In terram marie vel in terram eccl'e transferuntur. qui toto corde ad ipãm conuertuntur

I Hec autem terra valde eſt fructifera. ferẽs fructuȝ panis ⁊ vini olei ⁊ mellis. dñm nrm̃ iheſum chriſtuȝ Ipſe nãqȝ eſt fructus panis confortãtis contra defectũ. ipſe nobis eſt fructus vini animãtis ad perfectum. ipſe quoȝ nobis eſt fruct⁹ olei illuminantis intellcm̃. ipſe ĩſuper eſt nobis fructus mellis dulcorantis affectum. per huius terre fructuȝ viuetis ⁊ nõ moriem̃i morte eterna Bñdcã ergo ſit terra huius fructus. ⁊ bñdcũs ſuper omnia ſit ille fructus ꝑ quem a tantis malis exempti ſumus ſicut ⁊ bene declarauit ancelm⁹ cum dixit. Quid digne referã genitrici dei ⁊ dñi mei. ꝑ cuius fecunditatem captiu⁹ ſuȝ redẽptus. per cuius ꝑtum de morte eterna ſum exemptus. ꝑ cuius ꝑlem perditus ſum reſtitutus: ⁊ de exilio miſerie in patria beatitudinis reductus. bñdcã in mulierib; hec oĩa mihi dedit bñdictus fructus ventris tui. in regeneratiõe baptiſmatis ſui Ve igitur omnibus ab iſto fructu alienis. ſcriptum namqȝ eſt oĩs enim arbor que non facit fructũ bonũ excidetur ⁊ in ignẽ mittetur K ¶ Septimo kmi neccãrius eſt fructus marie benedictus ad renũciationem ſiue ad contemptũ ſubſtantie tẽpalis Unde canti. viii. dicitur Vir affert ꝓ fructu illius mille argenteos. relinquendo omnia temporalia. dicit gloſa interliniaris. nam ſicut dicit alia gloſa ꝑ mille perfectio. per argentum vero oĩne mũdanũ accipitur. Unde quaſi mille argenteos. ꝓ hoc

fructu dat. quicũqꝫ perfecte omnibus tꝑalibus ꝓ chrõ renũciat ⁊ vere merito pro hoc fructu omnia temporalia feruenter vili-pendit quicũqꝫ ꝙ preciosus ſit iſte fructus diligenter attendit ⁊ dicens illud ꝓuerbiorũ viii. Melior eſt fructus meꝰ auro et lapide precioſo ⁊ gemmina mea argento electo. vir certe quicũ qꝫ eſt id eſt quicũqꝫ tam virilis eſt ꝓ hoc fructu contemnere debet non ſolum res ⁊ diuicias. ſed etiam honores ⁊ potẽtias. dicens illud iudicũ ix. Non poſſuꝫ deſerere dulcedinẽ meã fructuſqꝫ ſuauiſſimos ⁊ ire. vt inter cetera ligna ꝓmouear Suauiſſimi fructus ſunt chrũs ⁊ charitas. ligna ſiluarum ſicut dicit gloſa ſunt homines infructuoſi eterno incẽdio digni ꝑepati Igitꝰ propter fructus iſtos ſuauiſſimos vir viriliter contemnat honores ſuꝑ ligna ſiluarum periculoſiſſimos. viriliter contemnat õ-nia ꝓpter fructum benedcm̃ ſuper omnia. de quo b. bernar. ait Singulariter benedcũs fructus ventris tui. cuꝫ ſit ſuper om̃ia deus benedcũs in ſecula

¶ Octauo ꝁm̃i neceſſarius ẽ fructus bñdcũs marie ad locupletationem ſiue repletionẽ anie rõnalis Vñ dicitur ꝓuer. xii. De fructu oris ſui vnuſquiſꝫ replebitur bonis Dñm ihesum chrm̃ non ſolũ fructum vẽtris. ſed etiam fructum oris non incongrue fatemur. quia ipſum oris p̃di-catione oris confeſſione. oris orõne meremur Ipſum quoqꝫ ore exteriori ſumimus ſacramẽtaliter. ore vero interiori ſpũalitꝰ. propter hoc be. iheronimus ait Flos marie factus eſt fructus. vt nos illum comederemꝰ De iſto fructu oris vnuſquiſꝫ fidelis replebitur bonis ſpũaliũ diuiciarum bonis inquã grãrum ⁊ v̾-tutum De talium bonorum repletione dicit aplũs ad roã. xv. Deus autem ſpei repleat vos omni gaudio ⁊ pace in credẽdo. vt habundetis in ſpe ⁊ v̾tute ſpũs ſancti O vere btã huiꝰ fructꝰ plenitudo. quia non ſolum repletus eſt ager huius v̾ginis hunc fructum ꝓducentis. ſed etiam ſaccus vniuſcuiuſqꝫ fidelis hunc fructum continentis. ſicut patet ꝑ beatum ihero. qui ait Bene ager plenus dicitur. qꝛ plena grã v̾go maria ꝓnunciatur. de cuius vtero fructꝰ vite credentibus ꝓceſſit. ⁊ nos omnes de plenitudine eius accepimus gratiam ꝓ grã

M ¶ Nono' chariſſimi neceſſarius eſt fructus marie
ad ꝑfectionem vite ſpūalis Unde de viro perfecto bene in pſal/
mo dicitur Et erit tanꝙ lignum qḋ plantatum eſt ſecus decur
ſus aquarum quod fructum ſuum dabit in tempe ſuo ⁊ ce. vſqꝫ
ꝓſperabunt̄ Quid intelligere dem̄us per decurſus aquarum
niſi irrigationes grãruꝫ. ꝑ quas hō dat ſiue ꝓfert fructum ſuuꝫ
dñm iheſum xp̄m Tres āt hic conditiones perfecte vite inſinu
antur. q̄ hoīem hoc fructu fructiferum comitāt̄ Perfectorum
nāqꝫ eſt tempꝰ ſuuꝫ non negligere ꝓpter quod bñ dr̄ fructū ſuū
dabit in tꝑe ſuo Perfectorū quoqꝫ eſt v̄bis inutilibus non de/
fluere. ꝓpter quod bñ additur ⁊ foliuꝫ eius non defluet Per
fectorum quoqꝫ eſt que ſpūi ꝓſpera ſunt non omittere. propter
qḋ bñ iungitur. omnia quecūqꝫ faciet ſp proſperabūtur. vel cer
te ea que habet fructum ꝑ charitatem taliter omnia ꝓſperabū
tur ꝙ ſibi omnia cooperantur in bonum. ſicut ſcriptū eſt ad roā
nos viii. Scimus qm̄ diligentibus deum oīa cooperantur in
bonum ⁊ ce. Beatus vir qui tam perfcē tulerit fructum iſtū. vt
tempꝰ ſibi non tranſeat infructuoſum. vt verbū ſibi non defluat
ocioſum. vt opus ſuum non pereat v̄tuoſum. vt omnia cooperē
tur ſibi in bonū. ſicqꝫ ſit tꝙ lignum fructuoſuꝫ ſpūalr̄ queadmo
dum maria fuit etiam corporaliter de qua beatus Bernā ait. O
vere lignū vite quod ſolū fuit dignū portare ſalutis fructum

N ¶ Decimo chariſſimi necārius eſt fructus marie bñdic
tus ad multiplicationeꝫ ecclē vniuerſalis Vñ dicitur ꝓuer. xxxi
De fructu manuū ſuarum plātauit vineā Dñs iheſus chriſtus
ſicut bene fructus ventris dicitur quia ventre cōcipitur ⁊ ſicut
bene fructus oris dicitur. qꝛ ore ſumitur ita bñ fructus manuū
dicitur qꝛ manibꝰ bonorū operum acquiritur. manibus quoqꝫ
ſacerdotalibus miniſtratur Vñ fructus iſte pleniſſime eſt fruc
tus marie fructus certe ventris eius eſt. qꝛ de ventre eius ſingu
lariſſime natus eſt

¶ Fructus etiam oris eius. quia ore eius dulciſſime communi
catus eſt ¶ Fructus quoqꝫ manuū eius eſt. qꝛ manibus eius
deuotiſſime tractatus eſt. De iſto itaqꝫ fructu manuū mu

maria. vel primitiua eccleſia ſicut exponit gloſa plantauit vineũ
id eſt ecclãm vniuerſalem per orbem diffuſaꝫ O quomodo pal
mites huius vinee videlicet eccleſie. per hunc fructum multipli
cati ſunt. dum doctores ecclẽ in cordibus fidelium eundeꝫ fruc
tum ſpũaliter naſci fecerunt Hinc bene dicitur in pſalmo. Fe
cerunt fructum natiuitatis ⁊ benedixit eis ⁊ multiplicati ſunt
nimis. et quia eccleſia de omnibus generationibꝫ eſt. per hunc
fructum multiplicata Ideo virgo hũc fructuꝫ ꝓducẽs merito
ab omnibus generatiōıbꝫ predicatur beata. ꝓpter quod bene
ipſa ait Ecce enim ex hoc btãm me dicent omẽs generationes:
de quibus verbis loquens bern̄ inducit mariã loquẽtem ſic Ec
ce iam video quod futurũ eſt in me quod ꝓcedet de me. quot ⁊
quanta bona non mihi ſoli ſed omnibus generationib⁹ ꝓueni/
ent ꝑ me O ¶ Vndecimo kmi neceſſarius eſt fruct⁹ marie
ad reſtaurationem ruine empirialis. ruine inquaꝫ facte in celo
empirio De hoc notare poſſumus ꝙ dñs de medulla cedri plã
tare volens dixit ezechielis xxvii. In mõte ſublimi iſrahel plã
tabo illud. ⁊ erumpet in germine ⁊ faciet fructum Mons ſub
limis eſt ſublimis illa manſio. ſublimis illa ſocietas angelorum
que bene mons iſrahel dicitur. quia iſrahel viſio dei interpreta
tur. ⁊ certe angeli ſemper ſunt in viſione dei. teſtante eo qui ait.
in euangelio mathei. Angeli eoꝝ in celis ſemper vident faciem
patris mei qui in celis eſt C In iſto ſublimi monte in iſta
ſublimi angelorum ſocietate deus plantat illud quod de maſſa
ꝑditionis elegit. plantat inquã medullã generis humani. i. oẽs
electos dei: quorũ quidam in re: quidam in ſpe plantati iã ſunt
in angelico monte O vere ſuper omnia diligẽdus fruct⁹ ꝓpter
quem tam ſublimiter plantat̃ omnis electus. libenter hũc fruc
tum dñm noſtrũ ihesum chriſtũ portare poſſumus ⁊ debemus
ꝓpter quem iam inter angelos plãtati ſum⁹ Huic etiã fructui
ſemꝑ grãs agamus. cuius grã angeloꝝ vniuerſitatẽ reintegra
mus Vnde huius fructus mater maria bñ põt gloriari ⁊ dicere
verba illa que b. bern̄. quaſi ex ore marie loquens ait Angelo
rum generatio imminuta per meum generatuꝫ reintegrabitur
⁊ hoīm generatio in adã maledcã. ꝑ bñdictuꝫ fructũ vẽtris mei

ad eternam beatitudinem regenerabitur P
Duodecimo kmi nccārius eſt fructus marie ad perpetuatiōꝫ glorie eternalis que eterna non eſſꝫ. niſi per hūc fructum conſeruaretur Vñ dicitur prouerbiorū xi. Fructus iuſti lignum vite optime iſte fructus dictus eſt lignū vite quia ſicut lignū vite fuit ad conſeruandā vitam naturalē in medio paradiſi terreſtris. ſic christus eſt in medio paradiſi celeſtis ad conſeruandam vitā eternaleꝫ Hec igit̄ tanta bona que ꝑ bn̄dcm̄ marie fructum cōſequimur. benedcūs ille ancelmus bene aduertit cuꝫ dixit. hec tanta bona per benedcm̄ fructum benedicti ventris benedicte marie prouenerūt Sic ergo cariſſimi vidiſtis qūo fructus marie benedcūs nccārius omnino eſt. Primo ad expiandā culpā mortalem Secūdo ad pacificandā inimiciciam capitaleꝫ Tercio ad ſanādā plagā originalem Quarto ad releuādā inediam mentalē Quinto ad euitandā irā iudicialē Sexto ad declinādam penam gehēnalem Septiō ad cōtemplādā ſubſtātiā tꝑalem Octauo ad locupletandā aiām rōnalem Nono ad conſummandam vitam ſpūalem Decimo ad multiplicādam ecclām vniuerſalem Vndecimo ad repandā ruinā empirialem. Duodecimo ad conſeruandā gloriam eternalē Q
Et ecce hi duodecim effectus ſiue v̄tutes huius fructus ſignificari poſſunt per duodecim fruct⁹ ligni vite. quos oēs habem⁹ in fructu ventris marie. de quib⁹ duodecī fructibꝫ legitur apocal'. xxii. vbi dr̄ ꝙ angelus oñdit iohāni lignū vite afferens fructus duodecī C Adiuua ergo o bn̄dcā in mulieribus nos: vt per benedcm̄ fructum ventris tui bn̄dcōem horum. xij. fructuū conſequamur Adiuua o virgo fructifera vt fructuꝫ tuum his fructibus ita fructuoſi efficiamur. vt per hos fruct⁹ fructu tuo frui perpetuo mereamur Adiuua o dulciſſima vt ſine tiue nobis concedat dulcedine ſua frui ille liberaliſſimus cōmunicator ſui benedictus fructus ventris tui. qui cum patre ꝛ ſpū ſancto viuit ꝛ regnat deus. per omnia ſecula ſclorum Amen.

¶ Explicit ſpeculum ſermonum de btā virgi
ne maria ſuper ſalutatione angelica. Jmpreſſum
antwerpie ꝑ me Gerardū leeu. Anno dñi milleſi-
mo CCCC.lxxxvij. Secūda die menſis auguſti

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

erabitur P

uctus marie ad perpetuatiōz
ſz.niſi per hūc fructum conſer
xi. Fructus iuſti lignum vite
nū vite quia ſicut lignū vite fu
in medio paradiſi terreſtris.
eleſtis ad conſeruandam vitā
ue ꝑ bñdcm̄.marie fructum cō
s bene aduertit cuz dixit. hec
benedicti ventris benedicte
ſſimi vidiſtis qūo fructus ma-
t. Primo ad expiandā culpā
dā inimiciciam capitalez Ter
Quarto ad releuādā inediam
iudicialē Sexto ad declinā-
ad cōtemplādā ſubſtātiā tpa
n rōnalem Nono ad conſum
o ad multiplicādam ecclām v
dā ruinā empirialem . Duo-
eternalē Q
e v̄tutes huius fructus ſignifi
ligni vite. quos oēs habem⁹
duodeci fructibz legitur apo-
hāni lignū vite afferens fruc
ergo o bñdcā in mulieribus
tris tui bñdcōem horum .xij.
virgo fructifera vt fructuz tu
iciamur.vt per hos fruct⁹ fru
Adiuua o dulciſſima vt ſine fi
frui ille liberaliſſimus cōmu-
ntris tui.qui cum patre ⁊ ſpū
nia ſecula ſclōꝛum Amen.

Frater Theodo

Fr

fr rod